

AGAGELDI ALLANAZAROW

GÜNÜŇ ÖÝI

**GOŞGULAR,
POEMALAR,
ERTEKILER**

**Aşgabat
TDKP - neşirýaty
2006**

UOK 394.361
A48

Allanazarow A.

Günüň öýi (Çagalar üçin goşgular, ertekiler, poemalar).
A. TDKP - 2006.

Tanymal ýazyjy, şahyr Agageldi Allanazarowyň dürli döwürlerde çagalara niýetläp ýazan eserleriniň iki tomlugynyň I kitabyna onuň goşgulary, ertekidir poemalary girizildi. Bu toma giren eserleriň köpüsi dünýä dilleriniň hem onlarçasyna terjime edildi. Tomluga girizilen eserler Garaşsyz Türkmenistanyň çagalaryna hem mynasyp sowgat bolar diýip tama edýäris.

Bu eserler hem Agageldi Allanazarowyň döredijiligine mahsus millilige, watançylyk duýgularyna, mylaýym ýumora ýugrulypdyr.

© Allanazarow A. «Günüň öýi», Magaryf - 1977, «At gaýraty» Magaryf - 1978, «Pilotkaly gyz» Magaryf - 1980, ««A» ýazýan» Magaryf - 1982, «Üç murtlak kapitan» Magaryf - 1985, «Bir bar eken» Magaryf - 1991, «Şadyýan harplyk» Magaryf - 1991, «Ertékiler» Magaryf - 1993.

DÜNYÄNIŇ ÖZÜNIŇ GURLUŞY ŞEÝLE: KIÇIJKLER KEM-KEMDEN ÖSÝÄRLER, ULALÝARLAR

Biz öz ýurdumyzda çagalar ýazyjylarynyň iň gowularynyň biri Agageldi Allanazarow diýýäris. Onuň iň gowularyň biridigini indi ýazyjy-şahyrlaryň hemmeside ykrar edýär. Ýöne onuň gowulygyny her kim özüçe görýär. Munuň bolmalysy hem şeýle, çünki edebiýat diýlen düşünje geometriýadaky teoremlar ýa-da filosofiýadaky kada-kanunlar (şularsyzam-a döränok weli) bilen döränok, ol özüniň emosional güýjüne baýrynýar. Emosiýa hem her kime bir hiliräk täsir edýär, her kimde bir hiliräk döreyär.

Edil beýlekiler ýaly, ony menem özümçe gowy gorýarin. Nähili? Türkmenistany menem gowy bilýarin, ýöne Agageldi Allanazarowyň çagalar üçin ýazan eserlerini okamsoň, Türkmenistany ikinji gezek täzeden özüm üçin açdym.

Türkmenistan diýlende, köp kişi derrew uç-gyraksyz ümmülmez Garagumy göz önüne getirýär. Dogry edýär. Sebäbi, ýurdumyzyň esasy bölegini Garagum eýeleýär. Ýöne Garagum bize asmandan inen üýtgeşik dünýä däl, ol Ýer şary diýlen uly dünýäniň bir künjegi. Onuňamozüniň delje-delje ösümlikler, haýwanat hem pasyllar dünýäsi bar. Onuňam iki gününüň biri-birine meňzejek gümany ýok. Garagum wagtyň ygtyýaryndaky giňişlik, edil beýleki ýerler ýaly olam her sagatsaýy, günsaýy üýtgäp, özgerip dur.

1. Makala A.Allanazarowyň 1985 ýylda Moskwanyň “Детская Литепампыа” neşirýatynda neşir ediljek kitabynyň önüne ýazylan sözbaşy.

Ýöne Türkmenistan diňe Garagumdan ybaradam däl. Onuň bir tarapyny Hazar deňzi tutsa, serhediniň beýleki tarapyny Jeýhun jähekläp ýatyr, ilerki serhedini Köpetdag eýelese, gaýra tarapyny gadymy Horezmiň ýanap ýatyr. Bularyň hersi özbaşdak bir dünýä, edil şonuň ýaly hem Agageldiniň özüniň dünýä inen etraby, saryklaryň mekany üýtgeşik bir hazyna – Ýolöten, Tagtabazar, Guşgy etraby bahar aýlary ertekilerdäki lälezarlygy ýatladýar. Ol ýerleriň adamlarynyň sypaty gyşyň gaýly günleriniň pälwanlaryny ýatlatsa, olaryň ýüzi baharyň açyklygyny, mähremligini hem ýakymlylygyny, ýürekleri tomsuň yssylygyny, gyzgynlygyny paýlasa, elleriniň bereketlilik güýzüň bolçulygyny ýatladýar.

Agageldiniň gözünü açyp, beýnisini bekeden berketlerem şular. Onýyllygy tamamlandan soň, ol goşun hatarynda gulluk etdi. Baş ýyllap Moskwanyň A.M.Gorkiý adyndaky Edebiýat institutynda okady. Ony tamamlandan soň neşirýatda redaktor bolup işledi. Şu döwürleriň hemmesinde-de ol çagalar edebiýatynyň tebigatyna düşünmäge çalyşdy, eserler döretdi.

Çagalar edebiýaty, elbetde, keçjal, ýalta çagalary-da gözden salmaly däl weli, ýöne onuň jemgyýetçilik borjy kiçijik graždanlaryň inini-boýuny alşyny, akyl-huşunyň kemala gelşini, bir söz bilen aýdanyňda çaganyň ulalyşyny suratlandyrmaly, çaganyň bişişmegine, Adam bolup yetişmegine kömek etmeli.

Çaganyň öz edähedi bar: ol hiç dek oturmaýar, ol mydam hereketde. Ol şol hereketi – gözlegi, agtaryşy, dogru-

dyr-u-nädogry hereketleri arkaly gözýetimini giňeldýär, akyl ýetirişini baýlaşdyrýar. Çaganyň dirilik suwy – hereketi. Ine Agageldiniň çagalar üçin ýazýan goşgularydyr poemalaryny, hekaýalarydyr powestlerini okap, men şu hakykata göz ýetirýärim. Ol hiç haçan çagalara moral okanok, ahlaky öwütler goşgynyň umumy ruhundan görünýär.

Ynha, onuň, “Ýylyň iň gowy pasly haýsy?” diýen sowalyň üstünde oýlanyşyny alyp görüň. Her paslyň öz hysyrdysy, öz lezzeti bar. Diýmek, olaryň hersiniň öz gerek ýeri bar, olaryň hemmesi-de gerek, hemmesi-de gowy. Ýa-da “Ýa sprashiwaýul!” (Soraglar) goşgusyny alyp görüň. Gündiziň näme üçin ýagty bolup, gijäniň näme üçin garaňky bolýandygyny, garryja eneleriň, garry atalaryň nireden döreýändigini, guşlaryň uçup, eşegiň näme üçin uçmaýandygyny bilmegem çaga üçin hem-ä hökman, hemem kyn. Çaga şol hökmanlyklaryň, kynçylyklaryň içi bilen geçip gidip, olaryň hemmesini ýekeme-ýekän aňyna siňdirip, özleşdirip ulalýar, adam bolýar. Şeýdibem ol ertirki günüň ähli çylşyrymlyklary, kynçylyklaryň ebeteýini tapýan, eminden gelýän Adam bolup ýetişýär.

Şu günüň çagalar edebiýatynyň ýagdaýy dogrusynda oýlanamda türkmen folklorynyň ynsanyň ajaýyp häsiýetleri adamkärçiligi bilen birlikde tebigatyň ösümlükler hem haýwanat dünýäleriniň gözelligini, adamyň şol gözelligiň diline düşünişini onuň dilini tapyşyny, özüni tebigatyň bir bölegi saýanda adamyň hemmetaraplaýyn ulalýandygyny görmäge kömek edýändigine göz ýetirýärim. Şu günki türkmen çagalar edebiýaty edil älemgoşar ýaly, dürli reňklere

baý türkmen folklory hem şol älemgoşaryň in bir owadan reňkleriniň biri.

Dogrudanam biziň türkmen çagalar edebiyatymyzy folklorsyz göz önüne getirmek mümkin däl.

Elbetde, eger irki şahyrlaryň köpüsi dessanlaryň, ertekileriň sýužetlerini durşy-durşy ýaly gaýtalaýan bolsa, soňky nesliň şahyrlary folkloryň sýužetlerine başgaça çemeleşdiler, olar ony ösdürmäge, baýlaşdyrmaga çemeleşdiler. Häzirki nesliň ýazyjy-şahyrlary bolsa halk döredijiligine hasam erkin çemeleşýärler olaryň özi erteki ýasamakdanam gündelik durmuşdaky wakalary ertekiçilik stilde beýan etmekdenem çekinenoklar. Biziň okyjylarymyz durşy-durşy ýaly gaýtalanýan ertekileri-de, ösdürip baýlaşdyrylan erteki-poemalary-da, deň derejede uly gyzyklanma bilen okaýarlar.

Şahyr Agageldi Allanazarowyň «Ene tokaý hem pilbasan hakynda erteki» atly poemasy hem şol köne rowaýatlardyr ertekileriň gaýtadan janlanmasydyr.

Şahyrlaryň özleriniň döredýän ertekileri sosial manysynyň has güýçlüligi bilen tapawutlanýar. Agageldi Allanazarow «Ene tokaý hem pilbasan hakynda erteki» atly poemasynda degmedige degip, ýaşyl tokaýyň agaçlaryny owum-döwüm edip ýörän pilbasanyň bidähetligini, şol bidähetligi zerarly hem onuň tragediýa uçraýşy suratlandyrylýar. Bu poemada meniň gowy gören bir zadym, gara güýjüne baýrynyp ýörän galtamana tokaý agaçlary bilen tokaý haýwanlary berk gaýtawul berýär. Garşylygyň şeýle zor salmagy bilen galtaman pilbasan jeza hakyny alýar.

Türkmen çagalar edebiýatynyň ylaýta-da onuň poeziýasynyň ýene bir häsiýetli tarapy dogrusynda gürrüň etmezlik mümkin däl. Biziň şahyrlarymyz şu günki çagalaryň durmuşyndan ýazýan eserlerini-de ertekiçilik stilde ýazýarlar. Olaryň şoňa ýykgyň etmekleriniň sebäbi düşnükli, olar ertekiçilik stilde ýazylyan eserleri çagalaryň höwes bilen okaýandygyny, şeýle eserleriň gowy hem ýeňil özleşdirilýändigini bilýärler. Eger şahyr öz okyjysynyň çeperçiligiň dadyny bilmeginiň onuň ösmeginiň aladasyny edýän bolsa, onda ol folklorçylyk stiliň çäkli taraplarynyň galypyny döwür, ony giňeldýär. Agageldi Allanazarow hem şeýle şahyrlardan. Ine, onuň ertekiçilik stilde ýazan «Ýyldyzyň ýoly» poemasy alyp görüň. Aglaba mekdebe çenli ýaşly çagalar üçin ýazmagy halaýan A.Allanazarow bu poemasynda hem hemişeki endigine görä çaganyň tebigata gatnaşmagyny, onuň tebigatyň edähetlerine düşünmäge yhlasynyň ösüşini iş edinipdir. Poemanyň baş gahrymany Ylýas her gün agşam kölün kenaryna gelip, suraty suwa düşýän ýyldyzlary tutjak bolup görgi baryny görýär. Bir gün ýa-da üç gün gatnanok, Ylýas ýyldyz tutmak üçin ençeme aý köle gatnaýar. Erjellik ony uly durmuşa taýýarlaýar. Çaga hemme zada – arzuw-umytlara-da diňe irginsiz zähmet bilen erjellik bilen, yhlas bilen ýetmeli-ow diýen uly hem ýeke-täk hakykata göz ýetirýär.

Çaga çagalykdan zähmete endik etmeli, ýogsa onuň çagalygy çagalyga meňzemeýär. Çagalygy bolmadyk çaganyň oglanlygy-da gönençli bolmaýar, düzüwli oglanlygyň bolmasa ýetginjekligiňem, ýaşlygyňam we ş.

m. birkemsiz bolmaýar. Şonuň üçinem Agageldiniň çagalara niýetlän eserlerinde biz çagalygyň özüne laýyk gelýän fiziki hem akyl zähmetini görýäris. Gepiň gysgasy, onuň goşgularynda hemme zat hereketde, ösüşde. Ol biziň ertirki günümüziziň ullakan adamlaryny şu günden taýýarlap ugraýar. Munuň bolmalysy şeýle. Çünki dünýäniň özüniň gurluşy şeýle: kiçijikler kem-kemden ösýärler, ulalýarlar.

*Saýlaw Myradow.
Türkmenistanyň Magtymguly
bayragynyň eýesi.
Aşgabat. 1984*

ÇAL, TÜÝDÜGIM

Çal, tüýdügim,
Saýra hany.
Goý, diňlesin
Ýaýla seni.

Gül-gunçalar
Diňlesinler,
Halasynlar,
Oňlasynlar.

Asmandaky
Orak deý aý
Diňläp gansyn,
Çal göwnejaý.

Goý, eşitsin
Ejem janym.
«Otdan gelyär –
Diýsin – hanym».

Dülli-dülli,
Dülli-dülli,
Öýe ýetdik
Indi boldy.

PIŞIGIM

Pişijigim, sen näme
Täze aýdym aýdaňok?
«Myr-myrdan» başga aýdym
Bilmelidir öýdeňok.

...Indi bildim sebäbin,
Sen okuwa gitmediň.
Kitapdaky goşgulaň
Birinem ýat tutmadyň

GARPYZLAR

Jerenjik öz pili bilen
Pele joýa çekip çykdy.
Joýalaryň ýakasyna
Garpyz çigdin ekip çykdy.

...Suwsan çagy suwa ýakyp,
Otlaryny çapdy peliň.
Garpyz iýesiňiz gelse,
Jerenlere myhman geliň.

Haýsy birin kesip görseň,
Misli ojar közi ýaly.
Garpyzlaryň gabarasy
Jerenjigiň özi ýaly.

SARY GAWUN

Sary gawun,
Sary gawun,
Iýenlere diýdirdiň bal.
Kim daşyňy çyzyşdyrды?
Bileýin-le, aýtsana, bol!

...Wiý, ýogsa-da, jigim Bāşim,
Şu atyzda durdy häli.
Çyzandyr ol seň daşyňam,
Meň depdermi çyzşy ýaly.

BALARY

Eý, balary, balary,
Biziň бага gel, ary.
Seniň üçin ekildi
Bu al-elwan gül, ary.

Eý, balary, balary,
Şuny welin bil, ary.
Indi gezek seniňki,
Bergin baly bol, ary.

TÄZE JORAP

Ejem maňa jorap ördi,
Menem ony geýdim bada.
Ylgap öýden çykyp gitdim,
Görkezmäge dostum Şada

Orta ýola ýeten wagtym,
Aýagymdan üşäberdim.
Öl-suw bolan jotabymy,
Gar üstüne bulap urdum.

Hälem ejem gören eken,
Tiz göterdi meni ýerden.
Begenjime köwüş geýmän
Öýden gaýtsam nätjek birden.

PÖKGI

Düşmez elimden
Alaja pökgi.
Her gün meň bilen
Daşaryk çykdy.

Ol syçan bolýar,
Men bolsa pişik.
Geçýäs köp ýoly
Bile ylgaşyp.

Ýadasa, dynjyn
Alýar ol elde.
Ýene-de bökýär,
Oýnasy gelse.

Pök-pök-pök-pökläp,
Asmana galýar.
Meniň boýuma.
Deňleşjek bolýar.

ULALAÝYN ENTEJIK

Basgylamok biýara,
«Akyllym» diýp öwülýän.
Ýöne meniň arzuwym
Öwgülerden gaty kän.

Uçsa gökde samolýot,
Ýerden uzak saýlanyp,
Menem sürüp samolýot,
Gezsem diýýän aýlanyp.

Görsem ökde suratçy,
Surat çekesim gelýär.
Görsem daga çykýany,
Daga çykasym gelýär.

...Wah, ýöne men kiçi-dä,
Boýum entek keltejik.
Menem bir kâr saýlaryn,
Ulalaýyn entejik.

ALMA

— Kaka, nirä gitjek sen?
— Alma ekjek hol pelde.
— Maňa-da görkezermiň?
— Gör, köwşüň geýip gel-de.

— Kaka, alma nirede?
— Şu ekýänim alma-da.
— Ol-a nahal ekeni,
Iýäýjekdim, bolmad-a.

SELBI

Baş ýaşlyja Selbiniň
Üsti-başy arassa.
Ol asyl-ha halanok
Kim bir ýerni kir etse.

Selbi bir gün agasnyň
Sumkasyny açanda,
Gördi bulaşyk haty
Depderleriň içinde.

Sabyn tapyp,
Suw ýyldyp,
Ýuwuşdyrды dessine.
Gören çagy agasy
Gygyrды oň üstüne.

JEMAL

Bir akja mata
Getirdi Jemal.
Iňňä-de sapak
Ötürdi Jemal.

Keşde hem çekdi
Biraz oturyp.
Gitmekçi boldy
Soňra ol turup.

Çekende mata
Gelmedi ele.
Tikäýen eken
Köýnegi bile.

USSANYŇ JOGABY*

Sowalym bar, ussa aga,
Nädip aldyň ussa adyn?
Kimdir dakan beýle ady,
Aýt, kim seniň ussadyň?

Ussa diýdi: «Men bu ady
Ilden aldym, ilden aldym.
At dakanam ilim meniň,
Ilim meniň — çyn ussady.

1964

* *A. Allanazarowyň merkezi metbugatda ilkinji çap edilen goşgusy.*

USSA

Kakamyň köwşi
Goçakdy örän.
Gülýärdi oňa
Her gelip garan.

Kiçeltmek üçin
Söküp başladym.
Temen, biýz alyp
Tikip başladym.

Eden işime
Galdym men haýran.
Abatja köwüş
Boldy wes-weýran.

Käýedi kakam,
Köwşüni görüp.
Nätjek-dä, durun
Boýnumy burup.

Emma garry enem
Ýylgyryp bakyp,
«Ussa bor» diýdi,
Arkama kakyp.

ÇARY ÇOPAN

Ökde çopan
Jigim Çary.
Söýýär ony
Mallaň bary.

Bile bakýar
Ýylkylary,
Möjek, goýun,
Tilkileri.

Garnyn doýran
Keýikdir şir,
Giň meýdanda
Gürleşip dur.

Oýunjaklaň
Dilin tapan —
Meniň jigim
Çary çopan.

MEŇZEŞ OGLAN

Gördüm ony,
Görýän ony,
Ýatladyp dur
Hakyt meni.

Maňa meňzeş
Burny, gaşy,
Agzyndaky
Gädik dişi.

Meňzeş onuň
Çepegi-de,
Kellä geýen
Papagy-da.

Baksam aýnaň
Alkymyna,
O-da gelýär
Alkymyma.

GÜNÜŇ ÖÝI

Gördüm men Günüň
Dogup-batýanyň.
Ýöne görmändim
Nirde ýatýanyň.

Bir gün kenarda
Edýärkäm seýran,
Gün ýaşan wagty
Seretdim şol ýan.

Gün agşam deňze
Batýan ekeni.
Balyklar bilen
Ýatýan ekeni.

ARTEKDE

ARTEKDE

Artek gözel ýer,
Daglaň mekany.
Serwi, arçaly
Baglaň mekany.

Bir ýanda deňiz
Çaýkanyp ýatyr.
Kenarda ýaşlar
Syn edip otyr.

Akja panama,
Gar deý ak geýim
Her artekçiniň
Özüne gaýym.

Eger uzakdan
Seretsen şu ýan,
Ak guw sürüsi
Diýersiň hökman.

DEŇIZDE

Geldik deňiz boýuna,
Gaýyklar dur hatara.
Ählimiz mündük baryp
Motorlyja katere.

Kowalaýar tolkunlar,
Itip biri-birini.
Suratyny çekmek kyn,
Aýdaýmak kyn baryny.

Deňiziň şorja suwy
Käte degýär syçyrap.
Ýakymly sergin şemal
Ösüp dur saçyň darap.

Watan hem dostluk hakda
Aýdym aýtdyk biz goşup.
Gitdi şat owazymyz
Deňizden daga düşüp.

AÝY DAGY

Aýy dag deňze
Abanyp otыр.
Deňizi ýerden
Gabanyp otыр.

Uzakdan baksaň,
Misli bir aýy.
Diýýär görenler,
Hezil ol taýy.

Bir gün biz üýşüp,
Şol ýana gitdik.
Soňra dyrmaşyp,
Üstüne ýetdik.

Seretdik şondan
Daglaň gerşine.
Deňziň çyrpynyp,
Güwläp durşuna.

Bu ýerden indi
Uzak däl asman.
Deňiz güwleýär
Diýýän dek «Haýran!»

Haýran galarlyk
Bardyrýs, deňiz.
Aýa münüp barýan
Artekçiler biz.

SEWASTOPOLDA

Sewastopolyň
Sagy hem soly
Ýadygärlikden,
Güllerden doly.

...Kyrk üçünji ýyl,
Sowet gämisi,
Goraýarka bu
Mähriban ýeri,

Duşmanyň ençe
Gämisin ýykyp,
Galdy soň özem,
Şu ýerde çöküp.

Şeýle sözlere
Galtaşdy gözler.
Başlar egildi,
Gamlandy ýüzler.

Sewastopolyň
Sagy hem soly
Ýadygärlikden,
Güllerden doly.

HOŞLAŞYK

Artdy Artekde
Dostlarmyň sany.
Bileje gezdik
Eziz mekany.

Birek-birege
Sowgat berişdik.
Bir dogan ýaly,
Gowy görüşdik.

Türkmenistana
Uçýarys tizden.
Daşymyz doly
Oglandan-gyzdan.

Gezek-gezegne
Gysyldy eller.
Köp zat barada
Sözleşdi diller.

Diýdik biz ýene
Duşup duralyň,
Birek-birege
Myhman bolalyň.

Hoş galyň, dostlar,
Hoş gal, eý Krym!
Gowlugyň ýurdy,
Çal çarlaklaryň.

Silkinip galdy
Äpet uçarmyz.
Ýeters Watana
Indi tizden biz.

KERIM BILEN BAL ARYLAR

I

Giň ýaýlany,
Baýry, goly...
Gül бүрәпdir
Ýoda-ýoly.

Saýrak bilbil
Säher bile
Aýdym aýdyp
Berýär güle.

Ýel hem oňa
Garap geçýär,
Iki ýana
Yrap geçýär.

Arylar gül
Gujagynda
Bal ýygnaýar
Günde-günde.

II

Bir gün ýaýla
Kerim atly,
Sübse guýruk
Gamyş atly

Bir oglanjyk
Gelip girdi.
Desse-desse
Çemen tirdi.

Bilbil gelip
Depesine,
Diýdi: — Güle
Degmesene!

Agşam, säher
Ysyn saçsyn,
Görenleriň
Göwnün açsyn!

Gulak asman
Ketjal Kerim,
Ýene ýygdy,
Sylyp derin.

Bal aýlaň
Geň goşuny,
Ýel at münüp
Oň goşuny,

«Bolmasyn — diýp —
Güller zaýa»,
Topuldylar
Kerim taýa.

Undup atyn,
Ýitirip özün,
Kerim gaçdy,
Bakman yzyn.

Gazaplanan
«Agyr goşun»
«Naýza sançdy»,
Alyp daşyn.

Kä ýykylyp,
Käte turup,
Kerim suwa
Urdu baryp.

Indi diňe
Galdy goşun.
Gitdi «Serdar»,
Çekip başyn.

III

Ýeňen goşun
Hatar gurup,
«Wyz-wyz-wyz-wyz»
Deprek urup,

Gidenden soň
Turdy Kerim,
Öl-suw edip
Geýimlerin.

Soňam eňdi
Öýlerine,
«Geläýmesin —
Diýip — ýene».

Aýna bakdy
Şol gelşine.
Haýran galdy
Öz bolşuna.

Ýañagy çiş
Topaz ýaly.
Ýüz-gözi-de
Çişden doly.

Saraşdyryp
Ähli ýerin,
Güýlünen dek,
Ýatdy bir gün.

Saplanansoň
Çişden ýüzi,
Kötekledi
Öz-özünü.

«Telek işe
Goşduň başy.
Gül hemmäniň
Göwün hoşy.

Hut ejemem
Diýdi şeýle:
«Gabahat iş
Etme beýle!»

Öz günämi
Ýuwmary men.
Ýöne welin
Näme bilen?

Ýuwsa borka
Nädenimde?
Ýaýdanmaýyn,
Ejem barka.

Berer barsam
Maslahatyn!»
Kerim çapyp,
Gitdi atyn.

IV

...Kerim her gün
Pele geçip,
Kän köwlendi
Derin seçip.

«Gül büresin —
Diýip — pelim»,
Sepdi tohmun
Dürli gülüň.

Aýlanansoň
Günler-aýlar,
Indi güller
Parlaýarlar.

Kerim şeýdip,
Günde-günde
Hyzmat etdi
Güllerine.

Ýöne welin,
Bir gün ýene
Seredýärkä
Kerim güle,

Gördi aryň
Leşgerini.
Oň üstüne
Gelýär göni.

Kerim gaçyp,
Girdi öýe:
— Bu nä boluş? —
Diýe-diýe.

...Az salymdan
Ol daş çykça,
Eýläk-beýläk
Gözün dikçe,

Gördi iki
Küýzejigi.
Ary şeklli
Küýzäň ýüzi.

Kerim bakdy
Golaý baryp,
Hat bar eken,
Aldy görüp:

«Arylar biz,
Wyz-wyz-wyz-wyz...
Kerim daýhan,
Gülçi pälwan!

Gülleň bize
Şatlyk berdi.
Hem öýmüze
Bagt getirdi.

Arylar biz,
Wyz-wyz-wyz-wyz...
Bal ýasadyk,
Bol ýasadyk.

Dadyp gör sen,
Myhman bar sen!
Haty ýazan,
Setir düzen,
Arylar biz,
Wyz-wyz-wyz-wyz!»

Güýçli At

GÜÝÇLI AT

Bir bar eken,
Bir ýok eken.
Bir güýçli at
Ýaşar eken.

Tirkäp yzyna
Arabany,
Kän daşapdyr
Arpa, uny...

Çöl ýoluny
Sökenmişin,
Öýe odun
Çekenmişin.

Bir gün — işiň
Böwşän günü
Oglan-gyzlaň
Hemmesini,

Güjüjigem
Goýman öýde,
Aýlapdyr at,
Niräk diýse.
Öň söz berse
Nätsin eýse

GEZELENJE GELEN AÝ

Seretdi ol depeden
Alaňlaryň gerşine.
Ak şöhleler guş bolup,
Gondy çöpe, kirşene.

Guýularyň gözünde
Atdy düşüp öwşüni.
Ak süýt bolup doldurdy
Çopanlaryň köwşüni.

Birde guşa meňzedi,
Birde ýatlatdy Güni.
Ganatynda bulutlar
Dünýä aýlaýar ony.

Ähli haýwan uklansoň,
Kesilensoň jürküldi,
Başyn goýup bir baýra,
Aýyň özem irkildi.

ENEMIŇ ÄÝNEGI

Enem janyň äýnegi
Haýran eder hemmäni.
Tapsa bolýar, dakynsaň,
Keçä gaçan inňäni.

Bu äýnegi dakynsam,
Meniň keýpim saz bolýar.
Serçelerem ulalyp,
Ördek bolýar, gaz bolýar.

Kerpiçmikän diýýärsiň
Şokoladlaň hersine.
Owsunyp dur ak deňiz,
Baksaň süýtli kersene.

Garynjalar taýhary
Düşürip dur ýadyňa.
Gerek bolsa, gaňňalap,
Gidiber soň oduna.

Görkezeyin äýnegi,
Bize myhman gelseňiz.
Seredäýiň syçana,
Jojuk görjek bolsaňyz.

MEN DORJA TAÝ

Laý-la, laý-la, laý-la, laý.
Men kiçijik dorja taý.

Barýan ýoldan çapalap,
Yzda goýup obany.
Baýra ýetsem, taparyn
Goýun bakýan babany.

Laý-la, laý-la, laý-la, laý.
Men kiçijik dorja taý.

Ary galdy çapyşyp,
Bildi ahyr hetdini.
Öňden barýan guşlara
Etdim ýetdim-ýetdimi.

Kebelegem çapyşyp,
Galdy ýalpak güzerde.
Dorja ondan ozmazmy,
Özgelerden ozar-da?

Laý-la, laý-la, laý-la, laý.
Men kiçijik dorja taý.

Baýra ýetdim, hezillik,
Ylgap ýörün jaýtaryp.
Uzak gitse, sürini
Alyp gelýän gaýtaryp.

Laý-la, laý-la, laý-la, laý.
Men kiçijik dorja taý.

YLGAP BARÝAN

Aýagymda çepejigim,
Ylgap barýan öňe bakyp.
Barjagymy bilýär mamam,
Garaşýandyr ýola çykyp.

Mamam eýýäm meniň üçin
Kakan erik ezendirem.
Pelden terne daşasaryn,
Mamam jany begendirin.

Yzda galdy otluk, takyr,
Köprüsinden geçdim derýaň.
Indi obaň ak jaýlarny
Gitdigimçe açyk görýän.

Birdenekän obaň özem
Ylgaberdi maňa bakan.
Men-ä barýan mamamlara,
Oba nirä howlugýarkan?

ÝEKE ÖZÜM ÝÝMEDİM-Ä

Ejem maňa gaharlandy,
Gaharlandy birdenekän.
Kän gözledim sebäbini
Oň sebäbi niredekän?

Ýatlaýyn men bolan işleň
Hemmesini ýekme-ýekden.
Edenim-ä kiselerme
Süýji salyp, daşa çykdy.

Süýji zyňdym Alabaýa,
Gapyşyny durdum geňläp.
Soňra doly kiselerim
Ýuwaş-ýuwaş gitdi ýeňläp.

Kelek geçi iýmese-de,
Gapdalynda goýdum hakyn.
Däne bilen garyp berseň,
Towuklaram çokjak eken.

Gitdim soňra derýa tarap,
Bilýän, onda bar-a balyk.
Galanlarny suwa zyňdym,
Balyk çöpläp iýer ýalak.

Ejem maňa gaharlandy,
Düşünmedim oňa men-ä.
Ýogsam hemmä bölüp berdim,
Ýeke özüm iýmedim-ä.

BEÝIK MEN

Gaýramyzda gara dag
Gaýşardyp dur döşüni.
Gitjek bir gün görmäge
Jülgelerni, daşyny.

Dyrmaşaryn daşlara,
Kynçylykdan haýykman.
Başym buluda ýeter,
Borun dagdan beýik men.

DÜŞNÜKSIZ ENE

Düşünemok enemiň
Edip ýören zadyna.
«Ýalta» diýen lakamy
Dakdy meniň adyma.

Edip ýörseň diýenni,
Her gün irden turmaly,
Ýygnamaga düşegňi
Oňa kömek bermeli.

Goý, ýatsyn-da ýatan zat,
Men bu işe beled-ä.
Ýene düşer garaňky,
Soň ýatmaly ýene-de.

ÇABGA

Ol bulut bolup
Aýlandy esli.
Synlady gökden
Belendi, pesi.

Käte-de akdy,
Misli suwly ýap.
Geçdi daglara
Garnyny oýkap.

Daşarda bizi
Gören mahaly
(Bilmedim, kime
Geldi gahary),

Ýagdy şabyrdap,
Diýdirdi «jynly».
Kowalap geldi
Öýmüze çenli.

KIÇINIŇ IŞ BÖLÜŞI

— Penjireler, partalar
Bolsun örän arassa.
Görsün polda ýüzüni,
Eger her kim seretse.

Pol ýuwar Senem, Läle,
Dursun bolsa sübselär.
Ylýas, Gerek, Çaryýar —
Üçüsi suw daşap biýr.

Partalary süpürsin
Ýazdyr Nuryň topary.
Iki penjirä bolsa
Belleýäris Sapary.

— Özüň näme etmekçi,
Hany, aýtsana, Kiçi?
— Menmi?.. Hä, men bar işleň
Üstünden seretmeçi.

DURNUKSYZ

Dürli gurnaklar
Işleýär bizde.
Mugallym diýdi:
— Gatnaşyň siz-de.

Her kim saýlady
Belli bir ugry.
Üç-dört gurnaga
Ýazyldy Nury.

Doly gatnaman
Hiç birisine,
Täze gurnaga
Ýazyldy ýene.

Ähli gurnakda
Bolsa-da ady,
Şindi ýok Nuryň
Öwrenen zady.

**OGRY PIŞIK
NÄME IÝER**

— Aýdyň hany,
Biliň şuny,
Ogry pişik näme iýer?

— Iýer süýdüň gaýmagyny,
Tapsa, burnun sokar aşä.
Etiň çylka süýji ýerni
Guma bulap, çeker daşa.

— Öý eýesi duýsa muny,
Ol pişige näme diýer?

— Ogry pişik semräp barha,
Ulalar-da, döner kepbä.
Öý eýesi duýan wagty
Taýak iýer güpbe-güpbe.

INŇ OŇAT PASYL

GYŞDA

Diýýän ýaly «Hiç kimem
Seni gaýdyp görmesin».
Gyş gar bilen ýapyp ýör
Derýalaryň erňegin...

Garda taýasy gelen
Bilermi heý, saklanyp?
Hezil edýär gar pökgi,
Eýläk-beýläk oklanyp.

Oýnadykça şatlandym,
Aýaz-sowgy duýmadym.
Çekdim buza göle, it...
Goý, olaram oýnasyn!

Daş-töwerek arassa,
Edil garyň özi-dä.
Ýöne ýazyň gelerne
Garaşýaryn özüm-ä.

ÝAZDA

Dökülip dur asmandan
«Paraşýutçy» damjalar.
«Ös, saçym, ös!» oýnaýan,
Damybersin damsalar!

Gökje-gökje pyntyklar
Örüp barýar erigme.
Sähra geýýär gök kürte
Ak köýnegiň deregne.

Ýere pagta ekilýär,
Tiz görkezer şinesin.
Sergin bolar ýaz pasly,
Palçyklyrak diýmeseň.

Ýöne tomus oňat-la,
Bişirýär ol bar zady.
Agzymda dur «Waharman»
Süýji gawunyň dady.

TOMUSDA

Bugaryp dur gyzgyndan
Ýeriň äpet arkasy.
Saralypdyr meýdanda
Peliň bugdaý, arpasy.

Gawun, garpyz çekýärin,
Salyp ala horjuna.
Tomus meni öwürdi
Duran gara jürjenä.

Bökdüm suwly ýaplara,
Ýüzdüm, «alma» oýnadym.
Oýnamaly oýunlaň
Oýnap, kemin goýmadym.

Kän iýesim gelenok
Indi gökje terne-de.
Tomus halys irizdi,
Şol derlede-derlede.

GÜÝZDE

Sary güýzüň gelenin
Görýäriň ýer ýüzünden.
Hezil edip iýýäriň
Güýzän süýji üzümnden.

Atyzlara görk berýär
Akja-akja hanalar.
Baglar sary ýapragyn
Ýere oklap sanaýar.

Tylla güýzem erbet däl,
Öz tagamy, dady bar.
Ýöne welin men ýene
Akja gyşa hyrydar.

* * *

Pasyllaryň hersinde
Bolsam-da ýekän-ýekän.
Şindem anyk bilemok,
Iň oňady haýsykan?!

AÝSENEM

Kiçijik gyz Aýsenem,
Diýdi Aýa: «Aý menem,
Seret, seret maňa sen,
Meňzeşdirin saňa men.
Ýogsam, ejemdir enem
Diýmez ahyr «Aý senem

HABAR BERIŇ

Meniň dostum ýitdi,
Dost dagam dälidi.
Daşarda gemiren
Süňkleri galdy.

Galdy onuň öýi,
Ýal iýýän jamy.
Oglanlar, dilleniň,
Heý, gören barmy?

Salgyny aýdaýyn,
Görseňiz eger.
Belki, tapmagyma
Kömegňiz deger.

Dört aýagy bardyr,
Birem kellesi.
Gyrylmadyk bolsa,
Durudyr sesi.

Başy çykýan dälidir
Hasapdan-zatdan.
Sorasaňam, goşgy
Okamaz ýatdan.

Ady Alabaýdyr,
Guýrugy uzyn.
Dilini görkezer
Ýatanda ýüzin.

Halaýany süňkdür,
Berip göräýiň.
Eger iýse, onda
Habar beräýiň.

ÝOL

Biziň öýümüzden
Çykdy ol göni.
Kowaladym men
Düýn öýläň ony.

Gaçdy ýol menden,
Öňümde süýnüp,
Ýapa ýarmaşyp,
Pesaşak inip.

Esli gaçansoň
Ýadady, irdi
Baryp Marallaň
Öýlerine girdi.

ENE TOKAÝ HEM PILBASAN HAKYNDÄ ERTEKI

I

Bulutlaryň aşagynda,
Arkasynda giňiş ýeriň
Hüwdüleýär ene tokaý
Gujagynda balalaryn.

Gezýär munda sugun, gylýal,
Dodaklaryn boýap göge.
Kömeleklen telpeginde
Tans edip ýör belka-çaga.

Aýylar bar,
Jojuklar bar,
Bar tilkiler temen burun.
Gyrawlap dur mör-möjekden
Çekgeleri ýapraklaryň.
Yssy günler ene tokaý
Giňden açyp aýasyny,
«Tenmesin — diýp —
balalarym»

Salýar ýere saýasyny.
Ýagyş ýagsa saýawan ol,
Guşa-gumra ýakyn hossar.

Hemmelere gujagyndan
Orun berýär ýaganda gar.

Ýaşyl tokaý — ýaşyl gala,
Bezegi ol dünýäň — Ýeriň.
Tokaý — nandan doly öýi,
Jan watany hemmeleriň.

II

Pilbasana — bu tentege
Köpler entek belet däldir.
Ini-boýy tama meňzeş,
Ýöräp gitse, ýoly doldyr.

Maňlaýynda hatara göz,
Hemme gözi heke meňzeş.
Ýuwulmadyk, kirli dişi
Gatap giden söke meňzeş.

Ýaşayar ol şu golaýda,
Saýyp özün dünýäň hany.
Şoň elinde sugunlaryň,
Kirpileriň — hemmãň jany.
Özgelere güýji ökde,
Özi pildi, özi şirdi.

Pyşdyllary başdaş edip,
Zyňyp-gapyp, özi irdi.

Penje urup aýylaryň
Çogmak tüýli gulagyna,
«Maňa gerek, çykar!» diýip,
Eýe çykdy balagyna.

Towşanlary topar edip,
Öz dilinde çapyşdyrды.
Jojuklary islän wagty
Pökgi edip depişdirdi.

Sylamady goňşularyny,
Giň tokaýy, mährem öýün.
Gaýgyrmady agaçlary,
Döwüp gezdi gamyş deýin.

Guma gardy alma, hozy,
Depgiledi injirleri...
Hemmelere azar berdi,
Nalatdy ol ene ýeri.

III

Geldi ak gyş, gar tozadyp,
Töweregi ýapdy sürçek.
Guş-gumrular giň tokaýyň
Gujagyna girdi birçak.

Ördeklere,
Belkalara
Ene tokaý orun berdi.
Daşdeşenler ýolkalaryň
Eteğine kürsäp urdy.

Gaçdy gyşdan towşan, syçan
Agaçlaryň gujagyna.
Ýaprak ýapyp arkalarna,
Ýylyndyrdy tokaý ene.

IV

Çydaman gyş aýazyna,
Gözläp ýyljak, bukuja ýer
Alňasaşyp, bu tokaýa
Sümjek boldy pilbasanlar.

Şonda ynjan çybyjaklar
Şarpa-şarpa ýüzne urdy.
Tokaý uzyn syryklarny
Naýza edip, gezäp durdy.

Giň tokaýy — külbesini
Sylamansoň ilkibaşda,
Tokaý golaý getirmedi,
Pilbasanlar galdy daşda.

Zor ekeni aýazly gyş,
Diýýän ýaly «Süňküň eksem»,
Pilbasanlaň hemmesini
Doňdurdy ol ýekme-ýekden.

Gabap tutdy gaçanynam,
Gar bürenen sansyz alaň.
Şeýdip, heläk boldy bary
Päliýaman pilbasanlaň.

* * *

Bulutlaryň aşagynda,
Aýasynda eziz ýeriň,
Ene tokaý hüwdüleýär
Gujagynda balalaryn.

ÝYLDYZYŇ ÝOLY

(Poema)

I

Daglaň gowagynda,
Çägeliklerde,
Giňiş takyrlarda,
Pahally ýerde,

Gökje ýapraklaryň
Aýalarynda
Hem balhy tutlaryň
Saýalarynda

Gara oýlugyny
Aşagna düşäp,
Gökden inen gije
Oturdy aşak.

Gör, indem ýyldyzlar
Ýeke-ýekeden
Gaçýar rahat köle,
Gaçýar depeden.

II

Bir oglanjyk otyr
Köle esedip,
Ýyldyzlara bakýar,
Gözleri gidip.

Ýok, ol balykçy däl,
Oň ady Ylýas.
Gelýär ol şu taýa
Her gije ylgap.

O-da gözün gypýar,
Göz gypsa ýyldyz.
Diýýär ýyldyzlara:
«Golaý geliň siz!»

Alyp kisesinden
Ullakan alma,
Ýyldyzlara diýýär,
Güjeňläp: «Al, me!»

Ýyldyzlar gelenok,
Gelenok birsem.
Ýylgyrýar olaryň
Barysy birden.

Birde Ylýas köle
Oklady çörek.
Oýlandy: «Indi-hä
Gelseňiz gerek.

Çal owlagam meni
Söýmändi birden.
Bir gün kepek berdim,
Bir gün ot berdim.

Indi meň garamy
Görse bir ýerde,
Elimi ýalaýar,
Böküp gelýär-de.

Sizem meň çöregmi
Datsaňyz häli,
Ylgap gellersiňiz
Çal owlak ýaly».

Ýyldyzlar gelmedi,
Olar geňdiler.
Ýene-de ýylgyryp,
Ony ýeňdiler.

Ylýas alaç tapman,
Oturdy birdem.
Hyýalna bir emel
Geldi oň birden.

Gitdi, ýyldyzlara
Şadyýan gözläp:
«Ýyldyzjyklar, sizi
Tutaryn sazlap».

Bir uzyn çeňňegi
Getirdi öýden.
Zyňdy uly köle:
«Al, gurçuk iýseň?».

Soňra ýyldyzlaryň
Düşjegin ýatlap,
Gaýtdy öýlerine,
Göwnüni şatlap.

III

Gurlan çeňňejigem
Tutmady derek.
Bir balyjak tutdy
Ýyldyza derek.

Wah, Ylýasa bolsa
Gerek däl balyk.
Oňa ýyldyz gerek,
Özem köz ýalak.

Gündiz ornun gijä
Berende, ýene
Ylýas köl boýuna
Barýar, görsene.

Oň hyýaly indi
Şeýle etmeli —
Köle girip, birni
Garbap tutmaly.

Eteginini basyp,
Mylaýym kölüň,
Owadan ýyldyza
Uzatdy elin.

Ýyldyzlaryň bary
Tesdiler beýläk.
Ylýas penje saldy,
Ýene göz aýlap.

Diýenine bakman,
Ylýasyň «Niräk?»,
Ýyldyzlar gaçdylar
Bir-birin süýräp.

Ylýas yza döndi,
Edip howatyr.
Wah, ol entek ýüzüp
Bilenok ahyr!

IV

Ençeme gün Ylýas
Köl boýna barman,
Ýüzmegi öwrendi
Gününi yrman.

Ýabyň balyklarna
Meňzedi ýördi.
Kenardan kenara
Geçibem gördi.

Agşam gökde ýyldyz
Ýananda ýüzläp,
Ýene pyşyrdady
Asmana gözläp:

«Eşidiň siz meni,
Gülýän ýyldyzlar!
Sizden hyýalymy
Üzmen, ýyldyzlar!»

Ýadamady, ýüzdi
Gün-günden artyk.
Barha-da giňedi
Örüsi artyp.

Balyk dek ýüzmäge
Bolanda ökde,
«Ýene-de ýyldyzlar
Gaçandyr gökden».

Diýip, köl boýuna
Ylgady Ylýas.
Onuň ynamy-da
Indi uly has.

Ýyldyzlara diýýär:
«Üstümden gülmäň,
Bileje oýnalyň,
Gaçjagam bolmaň!..»

Ýöne gaçdy olar,
Taýyşyp suwda.
Ylýasam köp gezdi
Şol kowha-kowda.

V

Töwerek agardy
Ýuwaş-ýuwaşdan.
Tizden Gün gyzaryp,
Göründi daşdan.

Suwda ýylgyzlaryň
Ýok indi biri.
Gidipdir bir ýere
Olaryň bary.

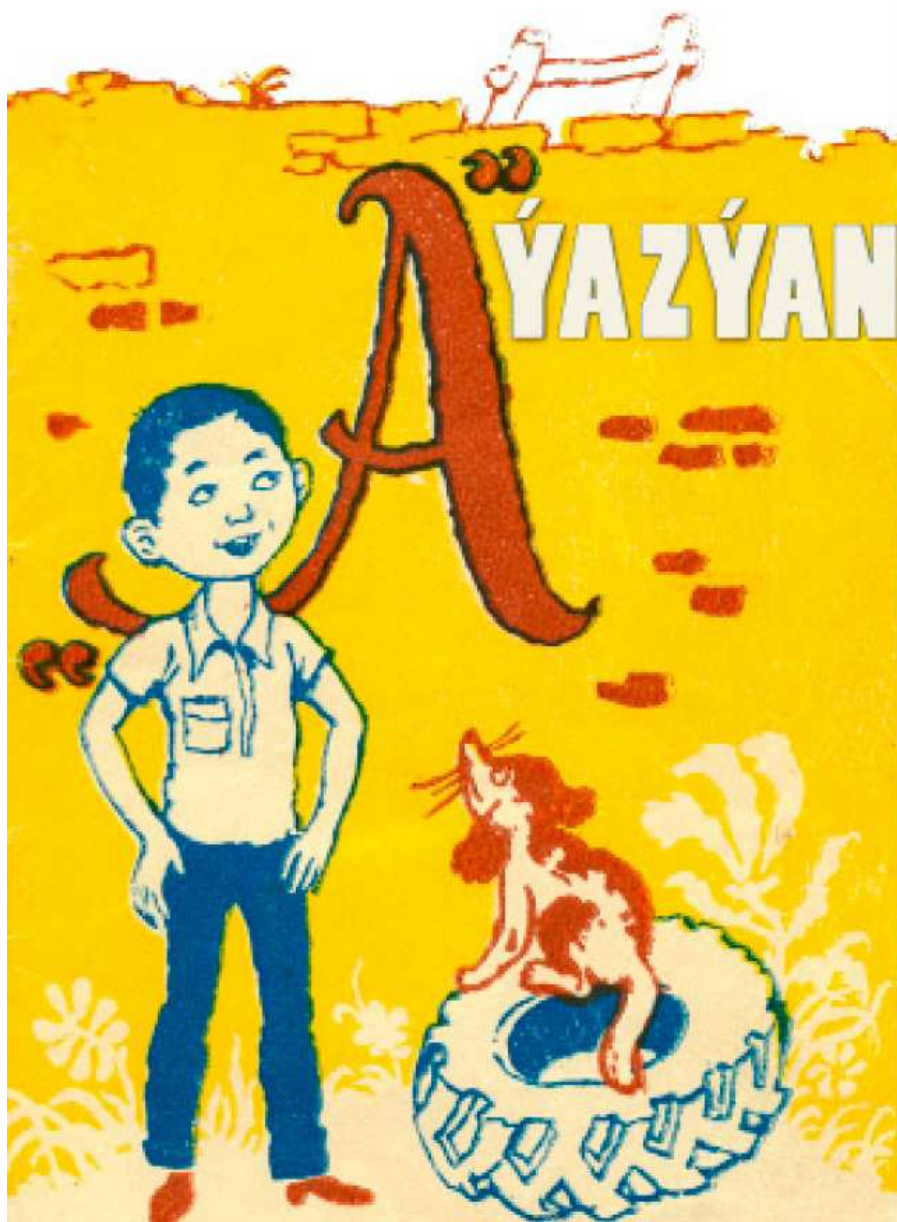
Ýylgyzsyz dolandy
Bu günem Ylýas.
Ýene onuň ugrun
Tapjagny bilýäs.

Ýylgyz ýolun yzlap
Gitdikçe artyk,
Ylýasyň hünärem
Şol barýar artyp...

* * *

Gije geldi,
Kölde ýylдыzlar ördi.
Ýylдыzlar ýene-de
Ylýasy gördi.

«A» ÝAZÝAN

Tanaýan «A»-ny,
Ýazýaryň «A»-ny.
Barha köpelyär
«A»-laryň sany.

Galamym bilen
Depdere ýazdym.
Hekim bilenem
Köp ýere ýazdym.

Maşynyň köne
Tekerne ýazdym.
Öýüň basgançak
Çykarna ýazdym.

Agyn «A» boldy
Ýokardan aşak
Baglara «A»-dan
Guşadym guşak.

Gumak ýerlere,
Çyzybam ýazdym.
Töwerek daşy
Gezibem ýazdy.

Bosagamyzda,
«A» ýatyr telim.
Okasyn ejem,
Okasyn enem.

A men «A» ýazman
Durup bilýänmi?
Görsünler «A»-ny
Ýazyp bilýänmi!

«A»-dan başlanýar,
Adymam meniň.
Pugta dostlaşdym,
Şeýdip «A» bilen.

Kyn däl «A» ýazmak,
Ünsli bolsaň,
Hekiň bölegni
Eliňe alsaň,

Eýläk bir aýak,
Beýläk bir aýak,
Biline bolsa
Keseje taýak.

ULY ÝOLUŇ ÜSTÜNDE

Ertir irden turan wagtym,
Enem bilen deňje turdum.
Ýoldan ötüp-geçenleri
Ýol gyradan synlap durdum.

Geçip gitdi traktorçy,
Ýagly geými — öňki tüýsi.
Şonda howa birazajyk
Ýaýrap gitdi ýagyň ysy.

Bu daýzanam tanaýan men,
Geçýär ýoldan günde-günde.
Süýtçi daýzaň ak halady
Bu gün onuň goltugynda.

Düýe çopan geçen wagty,
Oňa golum buladym men.
Bir gowuja köşejigi
Özüm üçin diledim men.

Şofýor daýy, o-da geçdi,
Öňler-ä ir öterdi ol?
Bu gün meni gören däldir,
Ýogsam, başyn atardy ol.

Indem ýoldan eşeklije
Hyýalymda özüm ötdüm.
Suwçy barýar suw tutmaga!..
Özüm hakda pikir etdim.
Gapdalymdan geçip gitdim.

YZLAP ÝÖRSEM ŞEMALY

Yzlap ýörsem şemaly,
Oňa synym oturýar.
Ýapdan geçse, şol suwa,
Eteginini batyrýar.

Baglar bilen degişýär:
«Goparaýyn bir seni!»
Silkeleýär gujaklap,
Agaçlaryň hersini.

Çägedäki yzlary
Üfläp-üfläp düzleýär.
Öz uçuran kagyzyn
Gamyşlykda gizleýär.

Yzlap ýörsem şemaly,
Herýan äkidýär meni.
Ol maňa-da görkezýär,
Her tapan täzeligni.

TORGAÝ

Galkyp ýerden derek boý,
Torgaý gökden esetdi.
Soňam janserek bolup,
Pel-pelledi, ses etdi.

Näderini bilmän dur,
Güläýmeli, hut gülseň.
Näme beýge galdyň sen,
Düşüp bilmejek bolsaň?

KEBELEK

Daňyň çygyn çeken otlañ
Hozanak sen depesinde.
Arasynda gül-pürçügiň
Görýän seni günde-günde.

Seniň gonýan meýdançaňam
Ýaprak üsti, gül depesi.
Men uçaram diýjek saňa,
Edip bilseň «gür-gür» sesi.

LÄLEZARDA

Gezip ýörseň giň Badhyzy,
Görüp ýörseň Lälezary.
Garagumda ösýän gülleň
Hut şu ýerde ösýär bary.

Kowaladym kebelegin,
Ganatlary menek-menek.
Şol ýyndamja kebelejik
Tutup bilsem, maňa gerek.

Lälezaryň arylary
Galgaşyp ýör gülden-güle.
Balçelegin yzna tirkäp,
Bal çekýärler öýlerine.

Kän eglenýär bu ýan gelen,
Kän eglendim Lälezarda.
Ýuwa-ýelmik,
Gül ýygsamam,
Hemmeje zat ýetik bärde.

DAGLAR

Olaň gözi asmanda —
Oň görmedik ýerinde.
Gygyrjaga meňzäp dur,
Gökden biri görünse.

Daglaň hersi raketa,
Depesinden ýagýar nur.
Kimdir birne garaşyp,
Uçjak-uçjak bolup dur.

BAGT

Bagt diýen zadyň
Nämekän özi?!
Barmykan aýagy,
Elleri, yzy?!

Ýa-da bagtyň özi
Garga, garmykan?!
Ýa-da keýik bolup,
Gaçyp ýörmükän?!

Belki, ol ojakdyr
Hem onuň ody.
Ýa-da bagt şoldur,
Jigimiň ady.

Mümkin, bagtdyr şol,
Balyklar, gomlar.
Ýa-da kinodaky
Gippopotamlar?!

Köp zady çaklaýan,
Oýlanyp ýörýän.
Belki, bagt ýoldur
Öýmüze barýan!

ÇYNYM

Öýkeledim öýmüzden men,
Gezip ýörün indi daşda.
Ejemdenem,
Mamamdanam,
Ýaşajak men aýrybaşga.

Saman kepbe — çolaja öý.
Ýataryn men törne ötüp.
Ony öýe meňzederin,
Aýnasyna tuty tutup.

Alyp geldim ädigimi,
Gyşda geýip ýörer ýaly,
Dürbimem bar, bärden gözläp,
Mamam jany görer ýaly.

Meni görüp güldi ejem,
Şindem gülýär salgap elin:
«Oglum indi uly adam,
Ýaşanok ol biziň bilen».

Gülse gülsün, maňa näme,
Olarsyzam geçer günüm.
Ajygýançam gaýdyp barman,
Barman öýe, eger çynym!

ENEM BILEN MEN

Guzujiygym ýada düşdi,
Çaý içýärkäm hezil edip,
Bir käse çaý, iki süýji
Eltip berdim oňa gidip.

Edýän işim görüp meniň,
Hüňürdedi maňa enem:
«Dur sen, Senem,
Dur sen, Senem,
Gulajygňy bursam seniň!»

Gördüm pelde uly kelem,
Gün urýarmyş günde dursaň.
Çöp dikdim-de, ýaglyjagmy
Oňa saýa edip berdim.

Honha, enem bäräk gelyär,
Oň diýjegni eýýäm bilýän:
«Dur sen, Senem,
Dur sen, Senem,
Gulajygňy bursam seniň!»

SÄHER

Ýa. Akime

Süýjäp-süýjäp tüm gije
Gündiz bolup ýaryldy.
Parlap çykdy ot-çöpler,
Jümle-jahan bar indi.

Uklap ýatyr ümsümlik,
Ýüze ýaýradyp derin.
Ýatyr süýji ukuda
Gundagynda gülleriniň.

Säher ýene göterdi
Torgaýlary belende.
Ganat berýär göwne ol
Şeýdip, her gün gelende.

DÜÝE BARÝAR

Düýe barýar,
Düýe barýar,
Düýe barýar leňner atyp,
Daban yzy ak çägede
Möhür bolup, galýar batyp.

Alakalar ýapylarda
Has köpelyär, düýe ätse,
Alakalar arzuw edýär:
«Gezelenje alyp gitse!»

Gezelenje gitmese-de,
Synlamagy söýýär olar.
Özlerini düýä münen
Syýahatçy duýýar olar.

KÖŞEK

Parasatly
Diňin salyp,
Mahal-mahal
Gäwüş çalyp.

Köşek çölde
Aýlanyp ýör,
Ýerden esli
Saýlanyp ýör.

Ýok göwnünde
Gitsem küýi,
Niräk gitsin?
Çöl oň öýi!

ŞEMAL

Ygyp ýör şemal,
Hyzlap herýana.
Ýapraklar bilen
Uçýar asmana.

Baglaň başlarny
Herýana yrap,
Berýär guşlara
Hiňňildik gurap.

JEMAL MAMAŇ NEBERESI

I

Giň obanyň ortasynda
Gözüň düşýär äpet tama.
Köşge meňzeş bu giň jaýda
Gök çay süzýär Jemal mama.

Bir gelini çörek ýapsa,
Nahar atar beýlekisi.
Şatlyk goşýar şatlygyna
Çowluklarnyň gülki sesi.

Akylly oň ýuwluklary,
Tapyp berýär äýnegini.
Gyzlar bolsa häli-şindi
Ýuwýar onuň çäýnegini.

Ir ertirden agşama çen
Uzak-uzak obalardan
Myhman gelyär Jemal mama
Çagalaram, babalaram.
Kimler gelyär maşyn münüp,
Kim düýeli, eşeklije.
Garry-garry mamalaram
Diýýär oňa: «janym, eje!..»

Bu gelyänler oň guwanjy,
Şärik nany-saçagyna...
Kiçijikler güle meňzäp,
Dolýar onuň gujagyna.

II

Bir gün Jemal mamalardan
Mekdebmize gatnaýanyň,
Aýryp-goşup sanadyk biz,
Bilmek üçin anyk sanyn.

Birinjide otuz sany,
Ikinjide ýigrim başy.
Onusynyň dolup barýar
Mekdebe barmaly ýaşı.

Bäşinjileň klaskomy,
Ökdeleri Ýusup, Gunça.
Altynjydan on bir sany,
Ýedinjiden ýene şonça.
Sekizinjide okaýarlar
Berdi, Hommat, Taňňy, Sary...
Jemal mamaň neberesi
Olaryňam gylla ýary.

Ene-atalar ýygnagyna
Haçan üýşmek bolsa gerek,
Jemal mamaň özi gelýär,
Özi gelýär hemmä derek.

III

Kyndyr tapmak Jemal mamaň
Öýlerine belet däli.
Eziz onuň giňiş öýi,
Jemal mamaň özi ýaly.

Haçan baryp, haçan girseň,
Salam berip, tämiz jaýa,
Gözüň düşýär diwardaky
Suratlara — üç mert daýa.

Biri Oraz, biri Sapar,
Allamyrat ýene biri.
Döşlerini orden bilen
Bezän eken olaň bary.
Ýatlansa-da sarpa goýlup,
Obamyzyň toýlarynda,
Ýok, olary göremok men
Üýşmeleňde, öýlerinde.

Gurban bolan esger olar,
Olar mamaň jigerbendi.
Jemal mama üç gubury
Görüp gelýär her ýyl indi...

Ülkämizi gezip ýörseň,
Söküp ýörseň belent-pesi,
Gabat gelýär hemme ýerde
Jemal mamaň neberesi.

Nury, Bäşim gulluk edýär,
Bir bölümde aýak goşup.
Her gün olar hat ýazýarlar
Mamalarna bileleşip.

Demir ýola çykyp dursaň,
Kändir ötyän otlyň sany.
Jemal mamaň bir çowlugy
Olaň birniň «kapitany».

Kim islese synlamagy
Bar reňkini gögüň-ýeriň.
Synlaýmaly Jemal mamaň
Gelinlerniň halylyryn.

Ak halatly Ylýas, Senem
Dertlileriň halasgäri.
Ady belli ýygymçydyr
Çowluklarnyň telim biri.

Mugallymlaň sany ýetik,
Olar köpe berýär tälim.
Biri çopan, biri ussa,
Başga biri belli alym.

* * *

Her şäherde,
Her obada
Ýaşap ýör oň çowluklary...
Mähir bilen garşy alýar,
«Mama» diýip, baran ýeri!

ŞULAR ÝÖNE...

Sapaklarma taýynlanjak,
Taýynlanjak ýekme-ýekden.
«Türkmen dili» kitabymy
Öz öňüme golaý çekdim.

Şol arada «wyz-wyz» siňek
Maňlaýymdan ýöräp gitdi.
Aýlap salan galamdanym
Oň zyndan kowup ýetdi.

Ýene ýaňy başlanymda,
Öňkim ýaly ýene başdan,
Ejem bilen jigilermiň
Hüňürdisi geldi daşdan.

Olaň sesin goýduramsoň,
Ýene kitap aldym ele.
Daşda bolsa oýnap ýörler,
Meň dostlarym gyzlar bile.

Biri gaçýar,
Biri kowýar,
Baý, hezil-ä oýun çakdan.

Öz ýanymdan arzuw edýän,
Wah, tizräk daşa çyksam...

Zehinsizem däl meň özüm,
Okajak men yrman günü.
Ýöne welin öz günüme
Goýanoklar şular meni.

HEKAÝAT

Egni ýüň çäkmenli,
Telpegi gaba,
Ýaşapdyr birmahal
Aksakgal baba.

Entek kakam ýokkan,
Ondanam ir has,
«Bolar — diýip, birçak —
Agtygym Ylýas».

Çöli döredipdir,
Gyzgyn çägeden.
Indi oň üstünde
Ylgap ýörün men.

Köp suwly derýanyň
Owsaryn çekip,
Oba getiripdir
Uzak ýol söküp.

Balyklar böküşip,
Gazlar gelipdir.
Şeýdip, lummur derýa
Hezil bolupdyr.

«Ylýas oýnar» diýip,
Depesine çykyp,
Ýasapdyr çal dagam,
Köp azap çekip.

...Aňyrda giň asman
Arzuw edere.
Islesem, guş bolup
Uçup gidere.

GÜZERDE

Günortan öýmüzden
Gözlemäň meni.
Akaryň boýuna
Geläýiň göni.

Bärde suwa düşýän
Ýeke özüm däl.
Taýharym,
Güjüгим,
Oglan-gyzam kän.

Ala pökgimizem
Ýanymyzda bar.
Ol bize goşulyp
Oýun oýnaýar.

Günem yssyny kän
Halap baranok.
Suw görse oýtarlap,
Gaçyp ýörenok.

Taýharym,
Güjügim,
Oglan-gyzlar bar.
Günem bize goşlup,
Suwa düşüp ýör.

SAN SANAYAN

Süri geçende
Sanadym çykyp.
Bir çetde durup,
Barmagym бүкүp:

Bir, o-da iki,
Sary sygyr — üç.
Ýepelek şahly,
Haýalrajk geç!

Baş, alty, ýedi,
Ol sygyr sekiz.
Sekiziň yzy
Zeberdes öküz.

Sanym ýitäýdi,
Şu ýere ýetip.
Sygyrlar bolsa
Dur şindem ötüp.

Ýalbardym sürä:
Dem-dynç alaýyň!
Yzyn ejemden
Sorap geleýin.

WELNAR AGA

Sakgal-saçyn ak basan,
Maňlaýy gasyn-gasyn.
Welnar aga şonda-da,
Söýget etmez hasasyn.

Ýaşasa-da segseni,
Ýoluny tapýar göni.
Gök eşiğiň üstünde,
Her günde görýäs ony.

Seredýär mala-gara,
Seýran edýär daglara.
Käte uly horjunly
Gidýär Mara, bazara.

Almaz atlaz, sowsany,
Alar süýjiň gowsuny.
Gelip oglan-gyzlara
Üleşdirip biýr ony.

Süýji iýen şatlanýar,
«Ýene» diýen şatlanar.
Welnar agamyz bolsa,
Şatlygmyza şat bolar.

* * *

Onuň telim kâri bar.
Elek, orak ýasap ýör.
Welnar agaň işine
Bütün oba hyrydar.

«Altyn elli zor kişi»
Taryp edýär bar kişi.
Bizem ýanyna barsak,
Öwredýär dürli işi.

Synlamagam söýýäris,
Hem öwrenip goýýarys.
Bizem Welnar aga deý
Ussa bolsak diýýäris.

* * *

Ýolugaýsaň bir derde,
Welnar aga biler-de,
«Tap neneň, köşek?» diýip,
Sorar seni geler-de.

Maňlaýňy tutup görer,
Hemem göwünlik berer.
Tä galýançaň düşekden,
Ýanyňa gatnar ýörer.

* * *

Kitaby däl, ýady bar,
Gürrüňinde jady bar.
Welnar agaň gürrüňne
Biz mydama hyrydar.

Hezil edip diňleýäs,
«Bä... bä...» diýip, geňleýäs.
Biziň goşun ýeňäýse,
Bir azajyk ýeňleýäs.

... Kä kowup, kä gaçýarys,
Dagdan, çölden geçýäris.
Ýigit bolup Görogla,
Gyr atlara uçýarys.

* * *

Dürli oýun öwrenýäs,
Dürli oýun oýnaýas.
Welnar aga synlasa,
Hezil bolýar oýun has.

Urşaga «ýaman» diýýär,
Sojana «çaman» diýýär.
«Daýyň kel bor» diýende,
Aglanam sesin goýýar.

Ýer goýmaz aglamaga,
«Aglamok men-ä, baba»
Diýip, diňen oglanjyk
Başlaýar oýnamaga.

* * *

Welnar agaň dosty biz,
O-da biziň dostumyz.
Bile surata düşdük,
Ine, synlap görseňiz.

BAÝYRLAR

Akja ýassyga meňzeş
Baýyrlar gyş gelende.
Ýaşyl ýassyk baýyrlar,
Meýdanda ýaz gülende.

Baýyrlar sary ýassyk,
Tomus gelende parlap.
Güýzde onuň ýüzünden
Ak ýagyş akar şarlap.

Gije gelse, baýyrlar
Goýuna-guza ýetýär.
Ýassyklary ýassanyp,
Sürüler uka batýar.

MENIŇ GOWJA BALYGYM

Balyjygym ýüzüp ýör,
Aýna kölüň içinde.
Gapyp alýar dessine,
Dependen iým gaçanda.

Çümün suwuň düýbüne,
Ýok bolubam ýatýar ol.
Köwlendirip guýrugyn,
Madallagam atýar ol.

Özün bolsa atypdyr,
Dury suwuň bollugyna.
Höwes bilen içip ýör,
Indem aýak aldygna.

Ýüzüp geler golaýma
Guýrujygny bularda.
Meniň gowja balygym
Durşy bilen hünär-le

GYŞ ŞONDA BOLÝAR

Gyş haçan bolýar,
Bilmeli nädip?
Gyş şonda bolýar
Geýilse ädik!

Ýollar çaňjaryp,
Gömülse gara,
Bulaklar igläp,
Meňzände tara.

Öýler kükedip,
Çekende çilim,
Daşarda sowuk
Dalanda elim,

Biziňem işik
Dolanda gardan,
Enemem peje
Süýşende törden,
Gyş şonda bolýar!

NUR PAÝLAÝAN OGLAN
(Poema)

Gögüň aşagynda,
Ýeriň üstünde.
Bir oglanjyk ylgap
Oýnady günde.

Burnun deňeşdirdi
Gazlary tutup.
Çaldy pyşdyllaryň
Çanagna gatyk.

Oýnady oň bilen
Kebelek, keýik...
Boldy daga çykyp,
Hemmeden beýik.

Bu ýer oglanjygyň
Halaýan ýeri.
Egninde meýdanyň
Gökkerrekleri...

* * *

Bir gün aýaz çökdi
Dünýäň gerşine,
Atlaň ýallaryna,
Çöpe-kirşene.
Düşäp aşagyna
Ýodany-ýoly,
Suwap depeleri,
Derýany, köli.

Dagy kellesine
Edindi ýassyk,
Meýdanyň boýnundan
Sallady sustluk.

Ileri-gaýrany
Özi sorady,
«Esger» gargalary
Çekdi goragy.

«Ot ýakmak gadagan»
Berildi perman.
(Ot ýakan kellesin
Etmeli gurban).

* * *

Oglanjyk bu günem
Meýdana geldi.
Öz dostlary bilen
Oýnajak boldy.

Pyşbaga doňupdyr
Ýapyň ýüzünde.
Buz gördi keýigiň
Gara gözünde.

Goýunlaň possuny
Bolsa-da ýyly,
Dişi şakyrdaýar,
Sandyrap goly.

Dünýä doňup otyr
Bilenok gepläp.
Oglanjyk ot ýakdy
Çöpleme çöpläp.

Aýaz tısgindi-de,
Oýandy birden.

Gara Gün gyzaryp,
Dogupdyr ýerden.

Ähli gargalary
Düzdi hatara.
Diýdi: «Tutuň ony!»
Deprek «ra-ra-ra».

Eli uzyn buzly
Naýzaly goşun.
Geldi-de gabady
Oglanyň daşyn.

Köpleşip oglany
Saldylar halka.
Äkitdiler soňam
Zyndana bakan.

Ýene-de sowady
Zeminiň teni.
Agraldy oglanyň
Dostlarnyň güni.

Oglanjyk zyndanda
Galmady uzak.

Ol barha taplandy,
Boý-ini uzak.

Zyndan diwaryny
Ýykdy oň bady.
Çykdy ol täzedan
Ýakmaga ody.

Aýaz basga düşüp,
Toplady goşun.
Ýene-de gabady
Oglanyň daşyn.

Ýene-de duşmanyň
Gol güýji artyk.
Saradylar ony
On ýerden dartyp.

Aýaz höküm etdi
Buz naýzalara:
«Itiň ony suwa!»
Deprek: «ra-ra-ra»...

...Deňiz köpürjykläp
Gaýnady bir dem.

Oglan pälwan bolup,
Tiz ösdi ýerden.

Boýy uzalypdyr,
Ýazypdyr ini.
Ýok onuň gorkusy,
Hiç kesden müýni.

Aýaz basga düşdi
Ot alan ýaly.
Ýene daşyna üýşdi
Bar generaly:

— Uçutdan eňterip,
Gark edip gördüm.
Zyndana salsam-da,
Çykdy ol ýerden.

Näme alaç ederis,
Beriň maslahat?!
Diýdi bir general:
«Topa salyp at!»

Tizden läheň topy
Alyp geldiler.

Gargalar oglany
Topa saldylar.

Guş-gumrular görüp,
Boldular hapa.
Gargadylar aglap,
Aýaza, topa.

Amal edilmänkä
Aýylganç buýruk,
Oglan peýda boldy
Buz topy ýaryp.

Indi onuň gaýraty,
Öňküdenem kän.
Aýaz yza tesdi,
Köşgüne bakan.

* * *

Aýazyň haşamly
Köşgüni ýykyp,
Oglanjyk ot ýakdy,
Meýdana çykyp.

Barha alawlaýar,
Ýylysy artyp.
Ähli üşänleri
Ýanyna dartyp.

Garaňky ýerlere
Seçeleyär nur.
Dünýäň ýüreginde
Ot alawlap dur.

ATLY BOLSAŇ

Bürgüt bolup gondum ýene
Dor alaşaň eýerine.
Atyň üsti diýseň hezil
Jylawyny eýerene.

Dört tarapym seleň meýdan,
Gezip çyksa bolar çöli.
Jylawyny goýberdigim,
Oýadýar ol ýatan ýeli.

Arabaly, eşeklini,
Garsaň bolýar sary çaňa.
Atly bolsaň, el bulaýar,
Uzak-uzak ýollar saňa.

* * *

Ilişen deý köýnegme,
Gün yzymdan galmady.
Atym çapyp barýarkam,
Yzym bilen ylgady.
Synlady ol bugdaýyň
Syh-syh murtly tümmülin.
Hyşalygyň içinden
Gorkman geçdi meň bilen.

Çapyşdyk biz düz ýolda,
Öl-suw bolup derledim.
Tä güzere ýetýänçäm,
Öňdelig-ä bermerin.

«Gaçmasyn» diýip, tahýamam
Çykardym şol gelşime.
«Zorjasyň sen — oz-da, Gün,
Bizden ozup bilşiňe!»

...Köle ýetip, geň galdym,
Hem özümden soradym.
Gün-ä suwda ýüzüp ýör,
Öwrüldikän nireden?

* * *

Köne tanşym köl meniň,
Az tutamok balygyn.
Yssy günler men onda
Boluberyän balygam.
Gurbagalaň oýnuna
Zol öýküne-öýküne.
Jülpe-jülpe jülpüldäp,
Keýp goşýaryn keýpime.

Syrdam uzyn gamyşlar,
Olar meniň tüýdügim.
Çakgym bolan bolsady,
Ýasanardym tüýdügem.

Atdan düşüp oturdym,
Suwa sokup aýagym.
Ördekleriň ýanyna
Ýüzdi gamyş gaýygym.

Geň galdyrdy köl meni,
Öwrendikän nireden?
Gözi ilen zadyna
Öýkünmäge zor eken.

Uzakdaky asmanyň
Suratyna meňzedi.
Dury suwuň ýüzünde
Ak bulutlar münžedi.

Ol öýkünip irenok
Depesinden geçene.
Gökden guşlaň suraty
Gaçdy kölüň içine.

* * *

Gözüm süzüp synlaýan
Günüň tylla çarşagyn.
Gökje otlaň köpüsi
Saralşyp otyr, agyn.

Dilsiz ýaly dymýar çöl,
Ne güwwüldi, gowur bar.
Gün çägäniň içinden
Täsin sapak sogurýar.

Mör-möjekler yssydan
Pena edipdir öýün.
Diňe süri eşegi
Kowalap ýör gögeýin.

Depä çykyp seretsem,
Ýakyn gelýär gözýetim.
Meýdan ýazýar önümde
Kän suratly gazetini.
Ýylan billi ojarlar,
Bar ekeni birgiden.
Men otyryn beýikde
Oturşy deý bürgüdiň.

Beyge çykyp ýörmegi
Diýseň oňat görýärin.
Oňa çyksam, Günüňem
Ýakynyna barýaryn.

* * *

Säpjäp barýar gyr atym,
Depe bilen, düz bilen.
Bir inçejik tozanam
Gidip barýar biz bilen.

Sürüp geçdim atymy
Ak pagtaly dereden.
Geçdik ýapdan pažžyldap,
Tallar galdy seredip.

Meniň sagym-solumda
Ýodalar kân, ýollar kân.
Atly bolsaň menzilňe
Ýetse bolýar bigüman.

Asman, zemin, töwerek
Sen bilen galgap uçýar
Bütün dünýä gerinip
Öňümde gujak açýar.

KÖŞEK BILEN ALA TOP

(Erteki-poema)

I

Otyr çölde geň şäher,
Oň Gümmezli ady bar.
Bu şäheri bir gören
Mydam oňa hyrydar.

Petir ýaly bezelen
Gaýalaryň alkymy.
Gezelip dur hinlere
Gün çarşagynyň ýalkymy.

Hinler şeýle kändiler,
Hinler gatba-gatdylar.
Hinleň hersi bir öýdi,
Hinler bir geň hatdylar.

Olaň biri tilkiňki,
Oklukirpi goňsusy.
Bir kürenden eşdilýär
Goňur möjegin sesi.
Kän çagaly, bir jaýly,
Pes göwünli alaka

Otyr güne çoyunyp,
Etmän gaýgy, teleke...

Oň goňsusy gaplaňyň
Otagnyň boş näçesi!
Üstesine, bar ýene
Köl boýunda daçasy.

Çöl şäheri Gümmezli
Şadyýanlaň şäheri.
Hezil onuň güýz-gyşy,
Hezil tomsy, bahary.

Sagdyn hemem owadan
Bu şäherli jemende.
Oýnaýarlar top depip,
Köçelerde, çemende.

Ýaryş bolýar bu ýerde
Her ýyl yzly-yzyna.
Synap görýär güýjüni
Göwni ýeten özüne.

Ýeňijiler — çempion,
Mynasyp bor hormata.

Suratyny asýarlar,
Tarypyn ýazyp hata.

Asylgy dur suratlar
Köçelerde, öwrümde.
Agaçlaryň boýnundan,
Alaňlaryň böwründe.

Çapyşmagyň ussady
Sagaç aýak keýikler.
Gülüp bakýar suratdan,
Gülüp bakýar beýikden.

Göterip dur on müňi,
Ştangisti pilleriň.
Suraty dur ýylgyryp
Arasynda gülleriň.

Güle meňzeş akja guş,
Ýylgyn injik durnady.
Ýazylypdyr: «Şundan köp
Hiç kim suwda durmady».

Ýöne welin ýaltasam
Ýok diýmerin şäheriň.

Bir ýaş köşek ýaşayar,
Getirip il gaharyn.

Söýýän käri düýş görmek,
Daýananok dabana.
Ýigrenç bilen seredýär
Sürteç kädä, sabyna.

Diýerdiler köşege:
«İňne-le sen, çöp-le sen.
Meniň gaharym gelyär
Eger-de sen gepleseň.

Ne-hä ylgap bilýän sen,
Ne gidýärsiň oduna.
Bir sen ysnat getirýän
Şähermiziň adyna».

II

Köşek bir gün oýlandy,
Çirim etmän gijesin.
«Artyk däl-ä özümden
Şäherlileň hijisem.
Deň-duşlarym bölünşip,
Meýdançada oýnasa

«Lellim» diýip kowýarlar,
Goşanoklar oýna-da.

Artyk däl-ä sygyrlaň
Başarnygy meňkiden.
Iliň-günüň içinde
Abraýy bar birgiden.

Diýýär maňa hemmeler:
«Derman etdir derdiňe.
Bar doktoryň ýanyňa,
Kömek eder şol diňe!...»

Özi bilen gürleşdi,
Uky ony ýeňmedi.
«Özgelerden kemmi men?»
Ýene böwrün diňledi.

III

Baýyrlykda ýerleşýär
Öýi doňuz doktoryň.
Tapar ony şu ýerden
Her gereklän-agtaran.
Bir dermany gataňňyr,
Bir dermany çigildem.

Tapýar melhem-dermany,
Baryp, oňa sygyňaň.

Gazanlarda gaýnap dur
Ýüzärligi, ýowşany.
Melhem edip ugratdy
Ýara basan towşany.

Hemem oňa sargady,
Saldy onuň ýadyna:
«Häli-şindi ýuwunmak
Düşsün seniň ýadyňa!

Oýnap ýörseň ýuwunman,
Ýalpyldadyp gäziňi,
Saplamarsyň hiç mahal
Sen ýaradan özüňi».

Yzly-yzyna barlap dur
Doktor ýanna geleni.
Gömdi gyzgyn ak çägä
Guragyrlý gulany.

Dakynansoň süpürip,
Doktor gözne äýnegin.

Agsak ata nal kakdy,
Göterip oň toýnagyn.

Köşegem şu ýerdedi,
Nobat saklap durdy ol.
Gezegi ýeten çagy
Ýaýdanjyrap girdi ol.

Barlan wagty giňeldi
Gözi doňuz doktoryň.
Diýdi oňa: «Samsygy
Başga ýerden agtaryň!

Asyl kesel ýok sende,
Sen bikäri şäheriň.
Seň ýalyny göremde,
Gelýär meniň gaharym».

Köşek diýdi oýlanyp,
Doktor käýýäp bolansoň:
(Ýosam eziz doktoryň
Ynjajagny bilensoň).

«Doktor, meni geňleme,
Ýetiş meniň dadyma!

«Lellim» lakam dakdylar
Iller meniň adyma.

Ýoldaşlarmyň ýanynda
Eger-de men geplesem,
Diýýär olar: «Diňle sen!»
Diýýär olar: «Gap sesiň!»

Goşanoklar oýna-da,
Ynanmarsyň görmeseň.
Ýokdur meniň çykalgam,
Özüň kömek bermeseň».

Doňuz doktor oýlandy,
Soň gözledi açaryn.
— Eger meni diňleseň,
Seni «dertden» açaryn!..

Açar tapdy, açdy soň
Äpet dermanhanasyn.
Onda duran dermanlaň
Sogaby bar sanasaň.

Bar telimsi gantelleň,
Ştangadyr naýzalaň.

Ýatyr demir tekerler,
Kimkä onda aýlanan?

Sallanşyp dur tanaplar,
Meñzeş saçyň örümne.
...Alyp bardy köşegi
Doktor jaýyň törüne.

Üýşüp durdy bu ýerde
Garpyz garyn pökgüler.
Görüp olar doktory
Begendiler, bökdüler.

Doktor seçip aldy-da
Şol toplaryň alasyň,
Diýdi oňa: «Al şuny,
Ýürek bilen hala sen!

Ala pökgi — şu pökgi
Derman tapar derdiňe.
Galman munuň yzyndan
Ylgamaly sen diňe!»

Syçan bolup ala top
Ylgap gitdi öň bilen.

Kowalaşdy köşegem,
Pişik bolup oň bilen.

Çapdy ýene ala top,
Yzlap çölüň ýollaryn.
Löňküldäp ýör köşegem,
Diýip: «Senden galmaryn!»

Käte-käte ikisi
Gujaklaşyp çaga deý,
Basalaşyp oýnaşdy,
Üsti ýumşak çägede.

Jüre depdi oýnaldy,
Gum üýşürlip-tegeläp,
Pökgi jüri garanda,
Köşek boldy kebelek.

Köşek eşekçi bolsa,
Pökgi boldy kebelek.

IV

Bir gün ýañky ala top
Ilki turdy, daň bilen.
Soň oýatdy köşegi:
«Ýör, oýnasaň meň bilen».

Akja gyraw düşüpdir
Gökje otlaň taryna.
Meňzeş depeleň üsti
Gyşyň tämiz garyna.

Pökgi gitdi pök-pökläp,
Bat berensoň özüne.
Löňk-löňk edip köşegem
Düşdi onuň yzyna.

Olar sergin howany
Gujaklarna çekdiler.
Ak gyrawyň üstüne
Yzlaryny ekdiler.

Çeken wagty meýdanlar
Çilim düýrüp howurdan,
Alaňlaryň üstüni, —
Diýen wagty «gowursam».
Ýaba indi ala top,
Köşek bilen tirkeşip,
Suwa urup girdiler,
Çykarman egin-eşik.

Tolkunlaň arasynda
Balyk bolup ýüzdüler.
Kowalaşyp, gülüşip,
«Alma» oýnap gezdiler.

Köçe gezdi, jar çekdi
Bir gün ýurduň jarçysy.
Hezil oýna çagyrdy
Hemmeleri oň sesi:

«Eşidiň siz, ýylkylar!
Eşidiň siz, goýunlar!
Bilet alyň tizräk,
Ertir futbol — oýun bar!

Oýunçylaň ökdesi
Şu oýunda seçiljek.
Takyrdaky baş kassa
Göni üçde açyljak».

Diňşirgendi ala top,
Diňşirgendi köşegem.
Soň ikisem gygyrdy:
«Futbol, futbol ýaşasyn!...»

V

Takyrdaky kassanyň
Öňi eýýäm hümerdi.
Tozan bilen goşulşyp,
Göge galýar hümürdi.

Bilet aldy möjekler,
Bilet aldy gulanlar.
Tiz gutarjak gök bilet,
Boş gidenok gelenler.

Doňuz alsa on bilet,
Möjek aldy başisin.
Jarçy ýene gygyrýar,
Hemmeleri çagyryýar:
«Ähli oýnuň serdary
Meşhur futbol ýaşasyn!..»

Salym geçmän aradan
Kassaň agzy ýapyldy.
Asyldy gök tagtajyk:
«Ähli bilet satyldy».

VI

Ýapylaryň ýüzünde
Ine-gana ornaşyp,
Oýunçylar hakynda
Otyr millet gürleşip.

Ýolbars diýýär şagala:
«Oýnarmykan çal möjek?
Şoňa men-ä şepe jan,
Ýüňi ýeten zor diýjek».

Eşek diýdi arkadan:
«Şol ýaş inerçe barmy ol?
Hemme kişini dilinde,
Şeýle çakgan zormy ol?»

...Sudýa tilki duýdansyz
Jürlewügi jürletdi.
Hemmeleriň ünsüni
Meýdança alyp gitdi.
Gaýyp gezdi ala top,
Taýyp gezdi ala top.
Oýunçyny üýşürip,
Soňam ýazdy ala top.

Janköýerler gygyrýar,
Gaýtalaýar zol gezek:
«Uruň, uruň derwezä,
Gol gereg-ä, gol gerek!»

Şol barmana çal möjek
Edip tilki tilsimin,
Topa saldy şowhunly
Ala topuň ilkisin.

Ahli möjek begenip,
Zyňyp-gapdy çagasyn.
Ýere bakdy düýeler,
(Nätjek eýsem dagy sen?)

Ýene gaýdy ala top,
Pök-pök etdi, düwdedi.
Oýun bolsa suslanman,
Gaýta barha möwjedi.

Janköýerler gygyrýar,
Gaýtalaýar zol gezek:
«Uruň, uruň derwezä,
Gol gereg-ä, gol gerek!»

Ýöne welin düýeleň
Bu gün işi tersine.
Bugra bilen düz ýerde
Bolýan işi görsene!..

Bugra büdräp ýykyldy,
Başy bilen süsdi ýer.
Öňündäki pökgini
Talap gitdi möjekler...

Hüwwe galdy mähelle,
Kimler ýumdy gözlerin.
Äkitdiler Bugrany,
Soňra ony görmedim.

VII

— Oň ornuna kim girer?
— Kim tutar oň deregin?
Ähli düýe gamlanyp,
Diňledi öz ýüregin.
Diýdi köşek özüne,
— Sen girmeli deregne.
Sudýa tilkâ ýalbaryp,
Düşdi onuň ýüregne.

— Ala pökgiň dosty men,
Kän düşdüm oň yzyna.

Oýnap biljek her kesçe,
Göwnüm ýetýär özüme.

Sudýany kän çekeläp,
Aýtdy oňa adyny.
Soralanda görkezdi
Alan razrýadyny.

Köşegiň dabanlary
Şol gijäp dur, gijäp dur.
Oýun bolsa durdukça
Barha gyzyp, güýjäp dur.

Ahyr oýna goşdular,
Diýdiler: «Bar, selpe sen!...»
Pökgi diýdi köşege:
«Howlukmawer ilki sen!»
Ony görüp möjekler,
Batlandyrdy gülküsin.
(Ähli düýe närazy
Sudýa bolýan tilkiden).

Ile belli ýaltany —
Diýip nirden tapdylar?
Güle-güle möjekler,
Aýaklarny kakdylar.
Ellerini somlaşyp,
Köşege at dakdylar.

Möjekleriň gülküsi
Düşensoň il ýüregne.

Bir at turup gepledi,
Hemmeleriň deregne:

— Goýsaňyz-la gülkini,
Oýun gyzsyn, güýjesin.
Oýun tamam bolansoň,
Soň sanarys jüýjesin!

VIII

Garpyz garyn ala top
Täsin «ýumak» bolup ýör.
Mahal-mahal guş bolup,
Al-asmana galyp ýör...

Uzyn satan düýeleň
Barha gyzdy dabany.
Aldy ahyr olaram
Oýnuň aby-tabyny.

Ner düýe ahmallykdan
Peýdalanyp bada-bat,
Tora saldy pökgini,
Uly-kiçi boldy şat.

Göge ösdi «gol» sesi,
Alkyş ýagdy Ner düýä.
Geňirgendi möjekler:
— Sany deňläýdi büý-ä!
— Ýeser boldy, baý, büý-ä!

Janköýerler gygyrýar,
Şol bir sözi zol gezek:
«Uruň, uruň derwezä,
Gol gerek-ä, gol gerek!»

Oýun barha gyzyşýar,
Herýan gezýär ala top.
Oýunçyny üýşürip,
Ýene ýazýar ala top.

Köşek derläp ugrady,
Tutdy barha zoruna.
Basym özün tanatdy
Janköýerleň baryna.

Möjekleriň gülküsi
Ýitdi kem-kem erinden.
Ähli düýe el çarpdy,
Öz oturan ýerinden.

Derwezeçi çal möjek
Çyksa-da oň önünden,
Ala pökgi al bilen
Geçdi gitdi deňinden.

Kän etse-de möjekler
Tilkileriň alyny,
Düýelerçe ýok eken,
Olaň oýun tälimi.

Oýun barha möwjeyär,
Hemmeler batdy dere.
Sekuntlaram ylgaşyp,
Bolup baryar eňňere.

Janköýerler gygyrýar,
Gaýtalaýar zol gezek:
«Uruň, uruň derwezä,
Gol gerek-ä, gol gerek!»

IX

Ussat on bir oýunçy
Seçildi şu oýunda.
«Çempion» at dakylady
On bir sany oýunça.

Boýnunda gülden halka
Pökgiň dosty köşegiň.
Alkyşlady mähelle:
«Ýeňijiler ýaşasyn!
Hezil futbol ýaşasyn!»

ÜÇ MURTLAK KAPITAN

ERTEKI

Obaň bir çetinde,
Çolaja jaýda,
Ertekiçi pişik —
O-da şu taýda
Erteki otarýar
Gijä diň salyp.
Peçde-de ot ýanýar,
Ot ýanýar «lyp-lyp»,
Bar zada ynanyp,
Bar zady geňläp,
Otyr üç pişijek
Erteki diňläp.

Erteki diňlände
Üç dogan hernä,
Özlerini görýärler
Gahryman ýerne.

Gahrymanyň bolsa
Aladasy kân:
Döwi bir ýol bilen
Ýeňmeli hökman.

Gitmeli, näbelli
Ile gitmeli.
Ýetdirmeyän menzillere
Ýetmeli.

Halamaýan barmy,
Erteki bolsa.
Gije-de işinden
Sypynyp bilse,
Gyzykly ertekä
O-da hyrydar.

Gije, gijelerne
Gapy diňleýär...

Bar zada ynanyp,
Bar zady geňläp,
Otyr üç pişijek
Erteki diňläp.

GÜNEŞDE

Üç pişijek güneşde
Bolmajysyn bolup ýör.
Basa düşüp bir-birniň
Aýagyndan alyp ýör.

Ýatyr olaň enesi,
Bir çetde oýna bakyp.
Ogullarna guwanyp,
Guýrugyn ýere kakyp.

Pişijekler başagaý,
Tozan turýar daşarda.
Üstün çykjak, saýlanjak
Hersi olaň başarsa.

Ýatyr olaň enesi,
Bir çetde oýna bakyp.
Ogullarna guwanyp,
Guýrugyn ýere kakyp.

Öz tilsimne, güýjüne
Göwni ýetýär hersiniň.
Diýişýärler: «Basylýaň,
Näçe ykjam dursaňam».

Ýatyr olaň enesi,
Bir çetde oýna bakyp.
Ogullarna guwanyp,
Guýrugyn ýere kakyp.

Üç pälwanyň bir öýden
Döräp gelyänne bakyp,
Guwanmasyn neneň ol,
Guýrugyn ýere kakyp.

OÝUN

Eziz, Hommat hem Ýusup,
Üç kiçijik — üç pişik.
Garagolluk etdiler
Olar bir gün üçleşip.

Bir göläni kowalap,
Obadan saýladylar.
Guşlaryň höwürtgese
Daş baryn aýladylar.

Zähresini ýardylar
Otlap ýören owlagyň.
Bu gün olar görnenok
Gyrasynda gowlugyň.

Towuklaram gapyda
Boluşyp ýör zir-zöwran.
Aslyşdylar sygyrlaň
Guýrugna öwran-öwran.

Ahyr goňşular üýşüp,
Ýüze berk diýdiler şuny:
— Indi şeýle boljakmy
Günümüz günüň günü.

Kaýyllygy hiç kimem
Özüne rowa görmez.
Goňşy gozgalsa göçer,
Göçer, uzagna durmaz.

Üç dogan oýa batdy,
Diňläp goňşulaň sözün.
Soň bolsa ýerli-ýerden
Diýdi olar: — Ýa, sizem...

Siz gitseňiz, ýerňize
Bilýän, oňly zat gelmez.
Ýaşaberiň goňşular,
Göçmeden oýun bolmaz!

Goýýas beýle oýny biz,
Göçse, bulutlar göçsün.
Eger siz bolmasaňyz,
Nädip günümüz geçsin.

ÜÇ MEŇZEŞ

Biri-birine meňzeş,
Üç dogan üç pişijek.
Gezelenje hemişe
Çykýar olar tirkeşip.

Meňzeş geýen donlary,
Hemmesiniň murty bar.
Ýöne olaň birisi
Ogurlykdan habardar.

Saçagy depeleýär,
Bir-de dökýär süýdi ol,
Asylgy duran eti
Ugrun tapyp iýdi ol.

Aňtap ýörüs biz ony,
Tutaýsak, temmi berjek.
Ýogsam, bu meňzeşlikde
Muny haýsyndan görjek?

ILKINJI DUŞUŞYK

Bir syçanjyk gybyrdyklap,
Goňşulara barýan çagy.
Oýnap ýördi üç pişijek,
Hommat, Ýusup, Eziz dagy.

Syçanjygy gören çagy
Oýunlaryn zyňdy olar.
«Bu kimkä, bu kim?» boluşyp,
Ýerli-ýerden eňdi olar.

Begendiler pişijekler,
Bu enaýy zady görüp.
Seretdiler orta alyp,
Üç tarapdan, kese durup.

Hommat, Ýusup gözün öwdi,
Gulajygny öwdi Eziz.
Munuň ýaly gowja zady
Görmändiler olar heniz.

Ýylgyryp dur pişijekler,
Bu enaýy zada garap.
Uçar öýdüp, guşdur öýdüp,
Pişijekleň haly harap.

Üç doganlar-pişijekler,
Ýapdy durdy uly ýoly.
Syçan bolsa ýygrylyp dur
Uly günä eden ýaly.

Syçanlar köp agzalardy,
Gürrüň bolsa ondan-mundan.

Geçirerdi bar gürrüňi
Olar gulak gapdalyndan.

«Diňläň» diýip, «biliň» diýip,
Nygtaý-nygtaý aýdardylar.
Olar bolsa enelerni
Emer ýörers öýderdiler.

Şoň üçinem bu şatlyga
Uçradylar olar, ine.
Şatlyk näme, tans etmeseň,
Goýýarmy nä öz günüňe.
Eziz pişik, Hommat pişik,
Ýusup pişik üçünjisi,
Murtun çilip, çar tarapdan
Tansa geldi hemmejesi.

Busa-busa ahyrsoňy,
Wagt gelenin bildi syçan.
Şu arada,
Çaň-tozanda
Gürüm-jürüm boldy syçan.
Pişijekler bökjekleşýär,
Bökjekleşýär ýerli-ýerden.
Şatlyk bolsa henizem kän,
Üç-dört bolup gutarandan.

Sumat bolsa bolubersin,
Indi syçan nämä gerek?
Eziz, Hommat, Ýusup daga —
Üç meňzeşje, üç dogana
Şatlyk galdy oňa derek.

ÜÇEKDE

Geýip meňzeş eşijek,
Üç dogan — üç pişijek,
Öýde galmazdan birsem
Jaýa münýärler irden.

Soň üçleşip, ötene
At dakarlar ýetene.
— Gyzył Gün, takyr kelle,
Biz bilen otur gel-de!
Ýüzüňe ütük gerek,
Kelläňe pitik gerek.

— Alaşa, ak alaşa,
Indi çapmarsyň daşa.
Şu eýäňe gelip sen,
Ýükçi eşek bolupsyň.

— Sygyrym — süýtli meşik,
Meşiginde dört deşik.
Üçüsini ber bize,
Birni äkit öýňüze.

— Gara garga, jüýje sen,
Bir bölejik gije sen.
Jandan halys iripsiň,
Ýene turba giripsiň...

HOR SYÇAN

Bir syçanjyk tutmaga
Doganlar höwesli diýseň.
Olar arzuw ederdi
«Syçanjyk tutup iýsem».

Ine, bir günden bir gün,
Olar maksada ýetdi.
Çeme salyp üç dogan
Ahyr bir syçan tutdy.

Syçan juda hor eken,
Muny iýmekde gep bar.
Iýiljegem bir syçan,
Haýsy birine ýok bor?

Semretmeli syçany
Üçe-de ýeter ýaly.
Biraz pikirden soňra
Munuň tapyldy ýoly.

Ýel berdiler syçana
Üç dogan ýerli-ýerden.
Syçan pile öwrüldi,
Abanyp dur bir görsem.

Ýene biraz ýel berseň,
Bulutlara ýetjek ol.
Üç pişik — üç dogany
Mynjyradyp ötjek ol.

Sandyrady gorkudan,
Pil ýasanlar ýel berip.
Soňam ondan özleri,
Zordan sypdy ýalbaryp.

SANAWAÇ

Mele pişik,
Çişik pişik.
Mele pişik,
Geýmez eşik.

Sowgy-zady
Duýanok ol.
Üşärin-ow
Diýenok ol.

Bir gün ahyr
Ele salyp,
Geýindirdik
Köplük bolup.

Arkasyňa
Güpbi ýapdyk.
Kellesine
Telpek tapdyk.

Seretmedik
Düýrügenne.

Jorap sokduk
Guýrugyna.

Aýaklaram
Hezil etdi —
Hemmesine
Ädik ýetdi.

Täsin zada
Meñzedi ol.
Üşemese —
Bolany şol.

RADIO HEM ÜÇ PIŞIK

Habar berýär radio,
Habar berýär ol her gün.
Pagta ýygymnyň barşyn,
Obanyň täzeligin.

«...Doňuz ýygdy ýüz kilo
Jojugy zady bilen»
Bilýär — gyş-gar uzak däl —
Bu gün her pele gelen.

Şagal ýygdy altmyşy,
Güjügem ýygdy esli.
Eşek bolsa düýnküden
Üç kilo yza tesdi.

Möjek elli baş kilo,
Ýetmiş göläň ýygnany.
Ýüz on biri dükletdi,
Goýun bilen dogany.

Pyşbaga hem tijendi
Kyrky ýygyp şu günden.
Düýe-de kömek berdi
Güýjüniň yetdiginden.

Günem bize guwanýar,
Ol ýylgyrman ötenok.
Kömek berjek hut olam
Ýöne partyk ýetenok».

Pagta ýygýar hemmeler,
Iş bolsa hemmä ýetik.
Diňe üçler — pişikler
Günün ötürýär ýatyp.

Radio gürlän çagy
Olaram gulak salýar.
Öz atlarny olaryň
Diýseň eşdesi gelýär.

Näçe arzuw etse-de,
Pişikleňki bolanok.
Radio bikärleriň
Adyn dile alanok.

Oýnara-da ýoldaş ýok,
Oba gugaryp ýatyr.
Üç doganyň keýpi ýok,
Böwrün diňleşip otыр.
Maslahatym bar diýip,
Hommat Ýusuba bakýar...

Eziz bolsa pallaýar,
Guýrugyn ýere kakýar.

Ahyr maslahat bişdi,
Üç dogan gitdi pele.
Aldylar bedre, partyk
Bir uly halta bile...

Agşam ýene radio
Hemmeler gulak gerdi.
Agşam ýene radio
Täzelik aýdyp berdi.

Her ýygymçyň adyny
Ýekme-ýek aldy dile.
Üç pişigiň adynam
Tutdy ol guwanç bile:

— Ýusup ýygdy on kilo,
Eziz on dördi ýygdy.
Hommat pagta daşady,
Hemem haltany bogdy.

PIŞIK BIKE TOÝA BARYAR

I

Pişik bike toýa gitdi,
Irden münüp araba.
Gyrat biraz derlese,
Gün gyzmanka barar-a.

Barýar ejesi bilen
Ýusup, Hommat, Ezizem.
Şatlyk bilen ýylgyrýar
Olaň ýüzi henizem.

Gezelenç bir hezil zat,
Çar ýana garamaly.
Hasam hezil gezelenç,
Onda-da arabaly.

II

Ýolda gyrat бүdredi,
Ýygrykdyrды аýagyn.
Oňa soň kār etmedi
Haýyşlaram,
Taýagam,

Hyrçyn dişläp ahmyrly,
Tutdy durdy aýagyn.

Orta ýolda galyndy,
Indi nätmeli eýse?
Ýolda goýup bolarmy
Mährem ejänem, heý-de?

Üç dogan towsup düşüp,
Şeýle hyýala mündi.
Nä, bir atça bolmazmy,
Olar birleşse indi.

Üç pişik — üç at bolup,
Sökdi belendi-pesi.
Otyr dünýäni synlap,
Arabada ejesi.

TOÝ

Pişik bike toý tutýar,
Üç toýy bile goşup.
Üýşdi onuň öýüne
Gara-ala bar pişik.

Bugarşyp dur gazanlar,
Galpak toýuň şanyňa.
Üzüm, gawun goýuljak,
Palaw, kebab ýanyňa.

Bu toýa pişik bikäň
Şir agasy gelmeli.
(Has wajyp köpler üçin,
Ana, şonuň gelmegi.)

Biziň ilde adat bu,
Hemmeler bilýär muny.
Daýy syrýar ýegeniň
Galpak — ilki saçyny.

Arzuw edýän kän şiri
Golaýjakdan görmegi.
Mümkin, onuňam gopup,
Tansa galybermegi.

Daýysy ýegenlerniň
Saçyn syrar ýek-ýekden.
Il bolsa arzuw eder,
«Saçlar össün, gür çyksyn!...»

Dabaraly, bolýar toý,
Ýakynyň-ýadyň gelse.
Dabaraly bolýar has,
Daýyň dagam şir bolsa.

SYÝAHAT

Üç dogan hyýala mündi,
Üçüsem başagaý indi.
Olar syýahata gitjek,
Görülmedik ile ýetjek.

Görülmedik ýerler oňat,
Eziz, Ýusup hemem Hommat
Matros papak hersinde bar,
Ýüpek lenta pasyrdaýar.
Ýok olaryň hiç kem zady,
Düýe olaň parahody.

* * *

Ak çägelik daş-töwerek
Akýan tolkunlara derek.
(Kim synlasa Garagumy,
Ýok onuňam deňiz kemi).

Gämi bolmaz düýe ýaly,
Giňiş gämi — dünýe ýaly.
Bar üstünde saçak, çörek,
Ýene kân zat, ýola gerek.
Gök çay içip, batsaň dere,
Dutaram bar hiňlenere.

* * *

Gämiň ýetjek öwrüminde,
Ýoly synlap günde-günde
Ýatan otuz syçan bardy.
Ötenleri talaýardy.
Düýe-gämi görülen wagty
Garakçylaň çüwdi bagty.

Gylyç syrýp ýerli-ýerden
Gämä çozdy bary birden.
Ine, şeýdip, otuz syçan,
Daşyn aldy gelip üçüň.

Bir-birine durup arka,
Üç doganam «şarka-şarka»
Galkan tutup, gylyç saldy.
On syçanam ýesir aldy.
Ýok egninde oňly eşik,
Dur ýesirler ligirdeşip...

* * *

Üç deňizçi, batyr pişik,
Ýerli-ýerden geňirgenşip,
Iýmän-içmän uzakly gün
Dürbüleýär töweregin.

GANATLYLAR

(Poema)

ILKINJI GÜNLER

Ýazgeldem hakyky
Esgerdi indi.
Postda-da durardy
Ol häli-şindi.

Başynda ýyldyzly
Telpegi bardy.
Aýagynda ädik
Ýalpyldap durdy.

Egninde şineli,
Gelşip dur görseň.
Ýyldyzly kemeri
Görkezýär merdem.

Gijäniň, gündiziň
Parhyna bakman.
Nyşana atylsa,
Urardy hökman.
Aýdymam aýdardy
Belent heň bilen.

«Duşuşarys, asman,
Ýene seň bilen!»

Höwesli garardy
Samolýot galksa.
O-da gulluk edýär
Desantçy polkda.

Esger Ýazgeldiniň
Bir kemi bardy.
Boýy kelteräkdi,
Ligirdäp ýördi.

Ýoldaşlary käte
Degýärdi oňa:
«Ogul, ösmek gerek
Entekler saňa!

Bilýäs, öwrederis
Ösmegiň tärin.
Kaşa symyşlamak
Bolsun baş käriň.

Häzir palta getir,
Goş jaýa git-de.

Soň özge işlere
Geleris hötde.

Ziňňirt Lugowkiniň
Artygrak boýun
Saňa bölüp bersek,
Towlama boýun!...»

Degişmä, gülüşmä
Ýazgeldem boýun.
Ýöne käte çyna
Ýazaýýar oýun.

Şeýle waka boldy
Belli bu polka.
Kähalat ýatlaşyp,
Gülüşýär halk-a.

Towusmaga gitdi
Şol gün hemmeler.
Uçarlar galkynşyp,
Yzda galdy ýer.

Arkada paraşýut,
Şlýomlar başda.

Bulutlar ho-ol pesde,
Galdylar daşda.

Ýazgeldem şu ýerde,
Otyr bir çetde.
Süýji hyýallary
Öwrüp niýetde.

Diýip öz-özüne:
«Bu gezek böksem,
«Otliçnik» nyşany
Döşüme daksam...

Soňra mekdebimize
Ýazyılan hatyň
Ýanyna goşular
Esger suratym!...»

Böküşmek başlandy
Tizdenem, ine.
Oglanlar asmandan
«Ýagdylar» ýere.

Aşakda bulutlar
Ak harman kileň.

Ýazgeldem doljakdy
Gujagna olaň.

Ol gapa topuldy
Ýetende gezek.
Çekdi oň çigninden
Birden el uzap.

Diýdi hem: «Oglanjyk,
Hany, sen nirä?
Bu ýer oýun ýer däl,
Ýeriňe ugra!..»

Nätanyş maýordy
Oň ýolun saklan.
Ony bir garagol
Oglan diýip çaklan.

Samolýotlar gökde
Edip ýör öwrüm.
Otyr Ýazgeldi-de
Diňläp öz böwrün.

Bellidi bu bölüm
Batalýon, polka.

Indi sebäp bolýar
Değişmä, gülkä.

HARBY OKUWDA

«Söweş» dowam edýär
Iki gün bäri.
Toplaň tumşugyndan
Kükeýär däri.

Batga jolkuldaýar
Ädik astynda.
Goh-galmagal gopýar
Ýeriň üstünde.

Ownuk ýapylara
Tirsegin diräp,
Toplar ot açýarlar
Gümmürdi düýrläp.

Sarsýar giden tokaý,
Sarsyp gidýär ýer.
Başagaý ýaraglar,
Esger ýigitler.
Kä öňe çozýarlar
Özlerin tijäp.

Gündizden çyksalar,
Sümýärler gijä.

Ýefreýtor Ýuranyň
Ertirden bäri
Dar görünýar gözne
Zeminiň şary.

Ol keýtikläp gelyär,
Maňlaýynda der.
«Giňiş ädik gerek
Ýola, şepeler!»

Aýagny gypdyklap,
Ýaýdanyp basýar.
Duýdurmajak bolup
Dişini gysýar.

Topy çekýänleňem
Biridi özi.
Ýoluň geler ýerde
Gelenok yzy.

Ýollar sapak bolup
Dolýar gözlere.

Tokaýdan çykarýar,
Eltýär düzlere.

Ýazgeldi duýansoň
Ýuranyň halyn,
Yzyndan ýetdi-de,
Kesdi oň ýolun.
Ýene iki oglan
Ondanam başga.
Diýdiler: «Näm üçin
Aýtmadyň başda?

Bar, ädigňi çykar,
Täzeden dolan.
Gapdaldan ýöräber,
Soňra biz bilen».

Ýuranyň Ýazgeldä
Düşende gözi,
Gozgalaňa düşdi
Özünden özi.

Gyzyl reňk ýüzüne
Çaýyldy birden.

Munuň sebäbi bar,
Gürrüňin bersem.

Şeýle pikir bardy
Ýurada häli.
Diýerdi Ýazgeldä:
— Liliput ýaly.

Diýipdi ilkiler:
— Sözüme gülmäň,
Munuň bize duşak
Boljagyn bilýän.

Rota masgara bor
Munuň derdinden.

Ýa-da maýyp bolar,
Hany görsünler.

Eger komandirler
Diňlese meni,
Nan bölýän goýmaly
Diýerdim ony.
Ýazgeldini görüp,
Ýatlansoň şuny,

Pikiri uýaldyp,
Derletdi ony.

...Bolsa-da batgalyk,
Çyksa-da ýapy,
Ýigitler güýç jemläp,
Çekýärler topy.

ÝOLDA

Okuw hem gutardy,
Ýollaram göni.
Süýnüp barýar öňe
Maşyn kerweni.

Barýar maşynlarda
Ýadaw esgerler.
Köýnekler sowaýar
Sowuldykça der.

Töwerek ümsümlik,
Serlipdir tümlük.
Gözler uka çekýär,
Birsyhly ýumlup.
Soldatlara göýä
Enäň hüwdüsi

Hatarlansyp barýan
Maşynlaň sesi.

Diňe sürjüleňki,
Şulaňky çetin.
Çyra bilen okap
Garaňkyň hatyn.

Ýadawlyk, argynlyk...
Hiç birne bakman,
Ýoly aman-esen
Geçmeli hökman.

Maşyn kabinasy
Paýyna düşen.
Sypyryp egninden
Ýaragyn, goşun,

Barýardy Ýazgeldi
Meýmiräp çala,
Öz sürji şepesi
Lugowkin bile.

...Aýylganç silkende
Maşynyň öňi,

Ýazgeldi düýş görüp
Başlapdy ýaňy.
Wah, uky, wah, uky,
Topulýaň giçläp.
Lugowkin sowlupdyr,
Hatary taşlap.

Ähli polk daýandy
Aýazly ýolda.
Ýaňlandy komanda
Sagda hem solda.

— Çyksyn kabinadan
Sürjüleň bary.

Barlaň, komandirler,
Galmasyn biri!

Aşak — derýa inip,
Buzuny döwsün.
Sowujak suw bilen
Ýüz-gözün ýuwsun.

Ürküzdi sürjüler
Ukyny şeýdip,

Ýene-de sargaldy:
— Irkilmäň gaýdyp!..

Bolsa bolubersin,
Tükeniksiz ýol.
Indi her zat edip,
Irkilmeli däl!

Diýse-de Lugowkin
Özüne şuny.
Uky ýene horlap
Ugrady ony.

Ýene-de motordan
Ýyly dem ösdi.
Oň bolsa telpegi
Ruluny süsdi.

Ýazgeldi duýansoň
Dostunyň halyn,
Gözledi ukyny
Kowmagyň ýolun.
Netijä gelensoň,
Goşlaryn dökdi.

Konserwa, yzyndan
Gaty nan çykdy.

Ýene tapdy gözläp
Birnäçe gandy.
Hany, uklap bilseň
Ukla sen indi!?

Soňam ýekme-ýekden
Bulaň hersini
Dostunyň agzyna
Äberdi göni.

«Gäwşäber, gäwşäber
Assa-assadan.

Uklamajak bolsaň,
Yzyn kesme sen!..»

Boýun bolaýmasaň,
Alaç ýok başga.
Lugowkin gantlary
Tüketdi başda.
Lugowkiniň garny
Dönýär çelege.

Ol şeydip meñzedi
«Hajymelige».

Maşynlar sag-aman
Gelensoň polka.
Oglanlar bat berdi
Ýene-de gülkä.

Bir «myş-myş» ýaýrapdy
Töwerek-daşa.
«Rýadowoý Lugowkin
Düşenmiş aşa!...»

DYNÇ ALYŞ

Kazarmanyň içi
Durşuna esger.
Ýañlanýar birsyhly
Şadyýan sesler.

Kim ýaka tikiňýär
Akja matadan.
Ýañlanýar käbirniň
Eden «hatasam».
Çaň siňen ädigi
Süpürseň, ine,

Geýseň lowurdaýar
Aýakda ýene.

Ýazgeldimiz bolsa
Hat ýazýar çetde.
Tans edýä galamy,
Pikiri hatda.

Setirleň yzyndan
Ýene-de setir.
Şol düzülip otyr,
Düzülip otyr.

«Tokaýda pyntyklar
Köpelyär her gün.

Nemandan buz akýar,
Seredip durdum.

Barýan oň boýuna,
Täsin jemaly.
O-da eziz maňa
Murgabym ýaly.
Eger düşüp ýörseň
Ýodaň yzyna.

Örän hezil bolýar
Tokaý ýazyna.
Görkezýär güllerin
Ýeke-ýekeden.
Belka şışka zyňýar
Saňa depeden.

Gülleň geriljeşip
Açylşy täsin.
Diýseň oňat görýän
Landyşyň ysyn.

Lezzetli tokaýyň
Injiri-hozy.
Her ýyl özi bişip,
Sowulýar özi.

Sag boluň, maňa-da
Indi wagt boldy.
Gwardiýanyň
Ýefreýtory Ýazgeldi...»

GANATLYLAR

Gar ýagýar tokaýa,
Alañ, düzlere.
Gar ýagýar köllere,
Ele-ýüzlere.

Barýan esgerleriň
Telpeginde gar.
Ötegçi gyzlaryň
Gulpagynde gar.

Reňkini meňzedip
Mermer daşyna,
Öýe girjek ýaly
Süýşýär işige.

Biziň soldatlara
Şeýle etmek dăp:
Gezýärler sowugy,
Gary depeläp.

Ýeri urýan ýaly
Bir topar taýak,
Sarsgyn berýär buza
Goşulýan aýak.
Şeýle pikir eder

Olara bakan:
— Depe-depe doňy
Owratjakmykan?
Bu günem uçarlar
Sykylyk çalyp.
Galkdy oglanlary
Gujagna alyp.

Diýmäň beýle äpet
Bolýan eken gar.
Ol gar däl, asmandan
Desantlar ýagýar.

Ýazgeldi hem iýndi
Özgeler deýin.

Gurap depesine
Paraşýut öýün.

Meñzeşip, müňzeşip
Bulutlar geçýär.
Ýa-da Ýazgeldiden
Ürkýär-de, gaçýar.
Ol hiňňildik uçýar
Ýeliň badyna.

Gaplap bulutlary
Paraşýutyna.

Uçup ýör Ýazgeldi
Dostlary bilen.
Neneňsi uçmasyn
Ganaty bolan!

POSSUNLY PARAŞÝUTÇY

I

Biz esgerler düz meýdana
Geldik ýene hatar bolup.
Tizden uçars asmana biz,
Paraşýuty arka alyp.

Pikirme-de gelmändi meň
Bu gün şeýle bolar diýip.
Bize ýoldaş bolmak üçin,
Goňur aýy geler diýip.
Ol aýyny özi bilen
Alyp geldi komandirmiz.
Haýran bolup üşerlişdik,
Tegelendik daşyna biz.
Tanyşdyrды komandirmiz,
«Mişa» eken ady bolsa.
Köpler diýdi ynanmanrak:
«Biziň bilen böküp bils-ä?..»

Arkasyny sypaladyk,
Kä agzyna saldyk gandy.
Soňra Mişa biziň bilen
Samolýoda gelip mündi.

II

Depämide mawy asman,
Aşagmyzda ýaşyl dere.
Gözler Mişa gözläp baryar,
Mişa bolsa bakýar ýere.

Ne gorky bar oň ýüzünde,
Ýanynda ýok aljyramak.
Bökmegi hem başaraýsa,
Paraşýutçy boljagy hak.

...Samalýotda operator
Başagaý öz işi bilen.
Ol surata aldy bizi,
Paraşýutly Mişa bilen.

III

Samalýotyň giň garnyndan
Ýagdyk ýere ýekme-ýekden.
Men Mişanyň yzy bilen
Oňa gözläp, aşak bökdüm.

Gorkmady ol, batyr eken,
Galgap baryar tüýli possun.

Paraşýutda gaýmak hezil,
Goý Mişa-da hezil etsin.

IV

Aýy bilen bökmek hezil,
Şatlyk berdi Mişa bize.
Gitsek ýene bökmek üçin
Aljak ony ýanymyza.

TOKAÝA GITJEK ÝENE

(Orsýet goşgylar toplumy)

DERÝADA

Bu gün başagaýlyk
Derýanyň içi.
Geçip barýar ondan
Buzlaryň göçi.

Döwülen buzlaryň
Hersi bir harsaň.
(Senem ýüzýän ýaly
Seredip dursaň.)

Gämä meňzeş hemem
Olaryň bolşy.
Üstüne mündürüp,
Bir bölek gyşy.

Ýüzüp barýa buzlar,
Olar şeýle kän.
Guşlar oňa gonup,
Bolýar kapitan.

ŞADYÝAN ÇEŞME

Çeşmejik akyp barýar,
Akmak onuň hoşuna.
Barýar ol öz arzuwnyň,
Deňze — aňry başyna.

Şahalaň aşagyndan,
Barýar sümülip-süýşüp.
Kä ýerde hanasyndan
Çykýar ol dolup daşyp.

Kese duran köklerde
Aslyşyp hallan atýar.
Tolkunlarny gaçyryp,
Soňam kowalap ýetýär.

Açyklyga çykanda,
Synlap asmany, Güni...
Anyklar özüniň,
Gelip, nirden çykanny.

TOKAÝ

Sosna, ýel, berýoza...
Ýitirdim sanym.
Otyr tanaýanym,
Tanamaýanym.

Synlamsoň tokaýy,
Şuny bildim men.
Üýşülse-hä tokaý
Bolunjak eken.

BAGA ÇYKYP BILÝÄNIŇ

Belka baglaň üstünde,
Gezip ýör ondan oňa.
Guýrugny, kä tumşugny,
Görkezip gidýär maňa.

Hozdur şänik çakyp ýör,
Ol ýokarda köp zat bar.
Maňzyn iýip, gabygny
Ýere — maňa oklaýar.

Şişka zyňýar birde-de,
Aljagmy bilýär duşsa.
Baga çykyp bilýäniň,
Boluberşem bir başga.

ÖRDEKLER

Ýoluň gyrasy bilen
Ördekler gelyär üýşüp.
Bir-birlerne guwanşyp,
«Go-go-go-go-go» diýşip.

Ýöräp gelyän mahalam,
Ýüzýäne meňzeş olar.
Köle baryp ýetseler,
Ýene hezillik bolar.

Ýol kesmeli bolanda,
Durdular sabyr saklap.
Maşyn ötüp gidensoň
Geçdiler hasanaklap.

ESASY ZAT

Bir gün Sergeý baba bilen
Çeňňeklije köle gitdim.
Uzyn ýüpli çeňňegimi
Arzuw bilen suwa atdym.

«Jülp» etdi-de çümüp gitdi,
Suw düýbüne çeňňejigim.
Balyklary daşna ýygnap,
Ol köp gürrüň eder bu gün.

Ynanýaryn men bu kölüň
Balygyna-baýlygyna.
Garaşýaryn towlanjyrap,
Çykjak altyn balygyma.

Howlugamok,
Kejigemok,
Oýlansam-da balyk hakda.
Balyk bolar,
Esasy zat
Tutjaklygña ynanmakda.

«KÖMELEKLI» ÝAGYŞ

Ýagyş goýan dessine,
Tokaýa gitdim ýene.
Haýran boldum şonda men,
Kömelekler birgiden.
Ysgasaň ysy parym.
Begenip, tapyp ýörün.
Gözläberseň ýene kän,
«Kömelekli» diýilýän
Ýagyş hakyt şol eken,
Ony bilip goýdum men.

AK GUW

Ol moýmuldap geldi-de,
Çykarman köwşün, donun,
Girdi-de gitdi suwa,
Oýny başga ýüzýäniň.

Gaýyk bolup gezdi ol,
Gidip aýlanyp geldi.
Tolgunyp, ony synlap,
Kölem owadan boldy.

TOKAÝ SIMFONIÝASY

Aýdym aýdýar çeşme,
Akyp — şildiräp.
Agaçlar pyşyrdap,
Asmana garap.

Otlaryň hem pessaý
Parym sesi bar.
Bulutlar ner bolup,
Esireşip ýör.

Uçaryň sesi,
Onuňkam bir heň.
Hiňlenjiräp barýar,
Otly ýol bilen.

Şemal çybyklara
Hereket berip.
Dirižorlyk edýär,
Bir ýanda durup.

JOJUK

Sygnap dur näme berseň,
Köp iýse-de, az görýär.
Öňüne näme goýsaň,
Dessine ýalmap berýär.

Iki bedre galyndy,
Içdi ýuwundy çaly.
Ýene diýdi: «Hork, hork, hork —
Berjek zadyňyz barmy?»

Çörek getir,
Suw getir,
Näme getirseň gidip,
Iýýär gözlerin ýumup,
— Hork-hork — heziller edip.

ÜMSÜMLİK

Örtüpdir tokaýy,
Agyr ümsümlik.
Baglaryň egninde,
Ol bir mähnet ýük.

Agaçlar oýaly-
— Ukuly gernip,
Onuň aşagynda
Otyr ýegşerlip.

Oýnaýana meňzeş
Hemme dymmaşak.
Häzir şişkalaram
Gaçanok aşak.

Ýaýrap-ýazylypdyr,
Hemme göwünde.
Uçup otyr tukat
Hiňňildiginde.

ŞIŞKALAR

Gaçyp dur şişkalar
Şahadan tänip.
Dursaň gapdalyňa,
Ýa depäňe «güt».

Şişka gaçýar käte-de,
Gapdalyňa «şpat» gelip.
Ýatýar soňam bir gowy,
Gundagly bäbek bolup.

Gök kürteli tokaýyň
Bu gün ýene giň göwni.
Töweregne ýaýradyp,
Otyr hemme gowlugny.

TOKAÝ ÝAGYŞY

Ýagyşyň tokaýy
Sulhy alypdyr.
Ol islän mahaly,
Gidip-gelip dur.

Berse-de gelende
Biraz kem ünji.
Soňundan tokaýa
Sepýär ol hünji.

Ýuwup garry duby,
Sypalap, siňňin.
Ýeňledýär her gezek
Onuňam süňňün.

Syrdam berýozalar,
Dünýä ýaraşyk.
Ýuwundy olaram
Gerinjireşip.

Lipalar hem ýagyşyň
Duşuna düşüp,

Durlar kert gaýada,
Galkyjaklaşyp.

Her gezek gelende
Ýagmaga — ýene.
Agaçlar beslenşip
Düşýär bir güne.

DAŞDEŞEN

Gurçuk gözläp daşdeşen,
Ýene uçdy daň bilen.
Dubuň gapysyn kakdy:
— Öýdemisiň, gurçuk sen?

Içerden bir ses geldi:
— Ol-a joralarynda.
— Tyk-tyk-tyk-tyk, sag boluň,
Özüň taparyn onda.

Onuň bolaýjak ýerni —
Tapdy ol berýozany.
«Tyk-tyk...» — kakdy gapyny,
Öýňüzde gurçuk barmy?

— Eý janlarym, bu kimkän?
— Daýza, bu men, daşdeşen.
— Gurçuk bize gelenok,
Sosnalykdan gözle sen!

Sorady ol soňundan,
Sosnaň gapysyn kakyp.
Jogap berdi olaram:
— Gitdi, ýaňyrak çykyp.

...Ýene-de bir ýerlerde
Daşdeşeniň sesi bar.
Gapy kakyp: «Tyk-tyk-tyk...»
Ol gurçugy gözläp ýör.

BIR GUÝYNYŇ BAŞYND A

Nury tokaýy gezip,
Oba gaýdyp gelýärdi.
Onuň geçer ýolunda
Telim bir guýy bardy.

Saklandy ol guýulaň,
Birisiniň deňinde.
Görse, guýdan suw çekip,
Dur gyzjagaz önünde.

Egninde çitje köýnek,
Mährem gözler gülüp dur.
Bedre bilen gyzjagaz
Itek-çomak bolup dur.

Görse-hä kömek gerek,
Nury dessine duýdy.
— Sen birýanrak dur hany,
Çekişeyin men! — diýdi.

Gyzjagaz yza tesip,
Garaşdy sabyr saklap.
Hem Nuryny synlady,
Uýalyp, ýylgyrjaklap.

Bedreleri dolansoň,
Birisin başa çekdi.
(Suw ýakadan dökülip,
Yzarlap, aşak akdy.)

Suwdan ganyp, bedreleň
Hersin bir ele alyp.
Olar ýola düşdüler,
Gürleşip, iki bolup.

Ýat obada hemme zat
Oňa täsindi, geňdi.
Ugratdy Nury gyzy
Soňra öýlerne çenli.

BERÝOZOWIK-KÖMELEK

Berýozowik berýozaň
Gapdalyndan çykyp dur.
Synlap töwerek-daşyn,
Gözegçilik çekip dur.

Plaşy bar egninde,
Çyglylyk geçirmeýän.
Duýdurýar onuň şeýdip,
Durjakdygy şindem kân.

Şlýapasy başynda,
Halap geýýän, eý görýän.
(Ýogsam, ahmal boldugyň,
Şişka depäňe berýär.)

Ýol gözläp dur kömelek,
Geýinip ykjam-gaýym.
Yzyndan gelindigi,
Ugrap gitmäge taýyn.

TOKAÝ ÝODASY

Egrerlip ýöremäni
Ýodajyk gowy görýär.
Tokaýa ugran wagtyň,
Öňünde ýelpäp barýar.

Tokaýyň bar ýerine
Hemmelerden belet ol.
Oba bilen tokaýy
Birikdirip duran şol.

Parç otly giňişligi
Görkezmegi söz berip,
Alyp gidýär sürini
Her gün yzna düşürüp.

Gezmek gowy tokaýda,
Diňşirgenip her sese.
Gezdirýär ýoda şonça,
Kim näçeräk islese.

Tokaýçyň hem agtygnyň
Her gün yzyndan gidip,
Alyp gelýär mekdebe,
Aýdym aýdyp, tans edip.

BAGLAR TANS EDENDE

Şemal ýolkalaryň
Bilinden tutdy.
Göçgünli agaçlar
Ýene tans etdi.

Çaldy sazyny hem
Sykylyk bilen.
Şemal — ýigit boldy,
Ýolkalar — gelin.

Hemmeler keýpihon,
Elesleşdiler.
(Pyrlanyp ugrady,
Gobsundy-da ýer).

Baglar tans edende,
Synlasaň ony.
Olar has owadan
Bolýan ekeni.

LENA AÝDYM AÝDANDA

Lena bilin guşap,
Çykandan öýden,
Her gezek başlanýar
Ýakymly aýdym.

Däne sepip,
Towuklarny hoş edýär.
Soňam ol sygrynyň
Ýanyna gidýär.
Berýär onuň
Suw paýyny, otuny.
Naharlaýar söýüp,
Bulka — itini.
Jojujagam
Lena örän eý görýär.
Maňlaýny sypalap,
Süýt guýup berýär.
Dessine süpürýär
Ol hapa görse.
Nirede iş bolsa,
Lena şol ýerde.
Ýañlanan mahaly
Aýdym her gezek.
Lenaň işleýänin
Bilýär töwerek.

ÝENE GITJEK TOKAÝA

Tokaýda bolup gaýtdym,
Arçaň ýanynda boldum.
Berýozany eý görüp,
Biline golum saldym.
Gowy gören gülümden,
Döşüme-de dakyndym.
Tokaý juda giň eken
Meniň dagy çakymdan.
Kömelegem kän eken,
Men olardan almadym.
Zäherlisem bolýamyş,
Tanamasaň, bilmesen.
Ýöne welin köp aldym,
Şişkasyndan, hozundan,
Oty bolsa tokaýyň
Kükregiňden,
Dyzyňdan.
Ýagyş diňip,
Gün çykyp,
Bolsa gowluk-bahana,
Ýene gitjek tokaýa,
Meňzeş tokaý bahara.

LITWA GOŞGULARY

LITWA

Gül-gunçalar töwerekden
Bakýar agzyn aça-aça.
Otursaň-da kir bolanok,
Hemme ýerde gökje keçe.

Demir çüňkli daşdeşenler
Bir-birlerne sesin goşup,
Syrdam-syrdam agaçlary
Deşip ýörler bileleşip.

Ýüň balakly belkajyklar
Basga düşüp ýörler ýene.
Häli-şindi бүdreýärler
Kömelekleň telpegine.

Eýläňem gül, beýläňem gül,
Güliden doly alaň, pesem.
Aýdym aýtsaň, ýere gaçman,
Baryp güle gonýar sesiň.

Bulut telpek geýen tokaý,
Ýatladyp dur äpet dagy.
Litwa atly bu ülkäniň
Hemme ýeri seýil bagy.

ALDONANYŇ SURATLARY

Partadaşym Aldona gyz,
Görüp geldi Aşgabady.
Gürrüň berdi, köp ekeni
Onuň gören täsin zady.

Köpetdagyň gaýalarna
Çykypdyr ol telim ýola.
Senem atly bir gyz bilen
Bolupdyr ol şonda jora.

Dag süňňünden syzan çeşme
Gandyrypdyr Aldonany.
Görükdir ol Pöwrizäniň
Täsin ýedi doganyny.

Saýlap gülleň al-elwanyn,
Olar baglap täsin çemen,
Goýupdyrlar Magtymgulyň
Heýkeline Senem bilen.

Alyp gelen suratlary
Bezedi bir uly zaly.
Bolduk bizem surat synlap,
Garagumy gören ýaly.

ÇAKYLYK

Meni görmäge,
Garry eneme
Salam bermäge,
Bar garyndaşlar,
Ýakyndan-daşdan,
Gelip duruň siz!

Daş obadaky
Garryja mama,
Ýüz sen Nemanda,
Mündejik gämä.
Uzyn gamyşlaň
Içinden ötseň,
Äkel gamyşdan
Tüýdüjek etseň!

Kaka, jan kaka,
Uzakda ýören,
Köp gezek gije
Düýşüme giren;
«Kakaň komandir,
Geler» diýýärler.
«Seni gujagna
Alar» diýýärler.

Garaşyp ýörün,
Garaşyp ýörün,
Suratdan bezäp
Öýmüziň törün.
Sowgat gerek däl,
Geläý boram-boş.
Barybir, men-ä
Borun örän hoş.

REÝKLAÝTES BILEN EJESI

— Eje, beräý lyžamy,
Gardan doly beýik-pes.
— Otur, ýyljak içerde,
Üşärsiň sen, Reýklaýtes.

— Possunymy geýeýin,
Elimde ýyljak ellik.
— Öýde otur, jan oglum,
Şoldur gowy, hezillik.

— Garda towşan yzy bar,
Goýber, men yz çalaýyn.
— Ýitiräýsem men seni,
Nirden tapyp alaýyn?

— Meñzeşje yzym galar,
Garda lenta mysaly.
— Dolanmarsyň wagtynda,
Düýnki köseýşiň ýaly.

— Derrew gaýdyp gelerin,
Köp eglendiň diýmersiň.
— Hal-ha lyžaň, gidip dyn,
Ýogsam, meni goýmarsyň...

KÄN AGLADY BIR PIŞIK

(Litwa ertekisi esasynda)

Gür tokaýlar eşitdi,
Gök ýapraklar diňledi.
Kän aglady bir pişik,
Diňer ýerde diňmedi.

Serçelerdir torgaýlar
Gelip iki-ýekeden,
«Maw-mawlaýan» pişige
Seretdiler depeden.

Pişik şindem aglaýar:
— Meň maňlaýym şor eken.
Üç çagajyk dogurdym,
Üçüjigem kör eken...

TÜRKMENISTAN HAKYNDÄ GOŞGY

Depämizde giňiş asman
Dünýäň ýüzi has üýtgeşik.
Pagta-bugdaý, gül-gunçalar,
Ösüp otyr bileleşip.
Giň gujagy çogdur ýyly,
Parlap otyr türkmen çöli.

Süri, süri, süri mala,
Az duşmarsyň munda bolsaň.
Öter gider samolýotlar
Asmanyňa nazar salsaň.
Asman ýere albaý bular,
Al asmany çagyrrar ýer.
«Eziz çölüm» diýýänsiň sen,
Iller «Türkmen çöli» diýer.

Birçak suwlar eýeledi
Yssyň köne külbesini.
Indi guşlar ýygjamladar
Biziň ile gelmesini.
Gurluşygna gutarma ýok,
Zähmet joşýar ähli ýerde.

Gezim edýär ak gämiler,
Kanal atly köçelerde.
Ähli zatda günüň eli —
Eriginde, üzümünde...
Bar, şol günüň bir bölegi
Gor çägäniň düzüminde.
Biz «Garagum» diýýäs muňa,
Guwanýas oň barlygyna.
Bagtyýar meň ilim-günüm,
Meñzeýäs biz Nurly güne.

BIR BAR EKEN

Düýe her gün derýada
Ýüzýär taňňyra girip.
Tä özi ýadaýança
Ýüzmekden aryp-irip.

Balyklar ýoriş edýär
Edil esgerler ýalak.
Öňden barýar komandir,
Uzyn murt — lakga balyk.

Käte bolsa bu ýerde
Hezillik bolýar diýseň.
Ana, onsoň gök-akdan
Iýiber haýsyn iýseň.

Iki gala özara,
Tersleşýär-de kä ýarym,
Gaýgyrman bir-birinden
Gawun, garpyznyň — baryn,

Topa salyp atýarlar,
Pomidory, üzümi.
Agzyň açsaň, bir zat «hap»,
Pugta ýumup gözüňi.

Sygyrlaryň hem munda
Ullakan ganaty bar.
Uçup gidip asmana,
Olar buldy otlaýar.

Şonuň üçinem süýdüň,
Bolsa-da şol — süýt ady.
Ak däl-de, ýaşyl bolýar
Uçýan sygyrlaň süýdi.

Gije hem gelýär her gün,
Bu zatlary görmäge.
Hemem ýadan gündize,
Çalşyp, dem-dynç bermäge.

KOWLAN IT

On obadan kowlup,
Göwni galan it,
Gorkdy on birde-de,
Diýler öýdüp: «Ýit!»

On birinji oba
Ýogsam — gözýetim.
Aýagy çekmedi
Ol ýere itiň.

Siňdi ol jeňňele,
Nätsin çekinse?
Möjek bolup çykdy
Ondan çykanda.

IL GÖRSÜN

(Moldowa ertekisiniň äheňinde)

Goja bir getirip,
Atyn bazara saldy.
Deger-degmez bir baha
Ony satarman boldy.

Bazara bolsa hernä,
Her hili adam gelýär.
Boldy şolaryň biri,
Bu ata hem hyrydar.

Sorady: — Aýt, ýaşuly,
Ýorgasy barmy atyň?
— Wah-eý, içimi ýakma,
Mundan gowudyr item.

— Künde çekişi niçik,
Başarýarmy şony bir?
— Eger sähel ýadasa,
Toýnak salyp durandyr.

— Belki, ýyndamdyr atyň
Çapan çagy ýyldyrym?

— Eşek bar-a, çapyşsa,
Ozýan däldir şondanam.

— Beýle aty bazara
Salmalam däl ekeniň!
— Goý, il görsün kimligin,
Meniň dişim dökeniň.

ÝAGŞY SÖZ

Düýe ýolda çökäýdi,
Bir ýerlerden geldi-de.
Ol hem käte ýadaýar,
Näçe güýçli bolsa-da.
Ýoly tutup ýatyr ol,
Özem juda arkaýyn.
(Tebigaty şeýleräk,
Asla edenok oýun.)
Sygyr görüp käýindi:
— Il, sen munuň bolşun gör!
Tapmadyňmy ýatmaga,
Ýatjak bolsaň başga ýer!
Hyňranyp durdy güjük
Onuň alkymna gelip:
— Hany, ugra şu ýerden,
Kölgäňem ýanňa alyp!

— Biziň bilen, gowusy,
Düýe, sen etme oýun.
Kran tapyp götäris... —
Mäläp janykdy goýun.
Bir pişik howlukmady,
Käýinip nalynmaga.

Diýdi: — Bizi bir geçir,
Gobsun-da, düýe aga!
Çagalarmyz garaşýar,
Düşünower bize sen?
Aýlanyp geçere-de
Mümkinçilik ýok eken.
Ýogsam, şeýdip durmaly
Sagdan-soldan kim gelse!
Düýe turdy çaykanyp:
— Geçäýiň beýle bolsa!

TÄSIN HATYŇ MANYSY

Alyp ýeriň,
Suwuň tabyn,
Togarlandy
Torly gawun.

Eşdip onuň
Tory hakda,
Hem gögeren
Ýeri hakda,

Ençe alym
Gelip ýetdi.
Kelle döwüp,
Pikir etdi.

Diýişdiler:
«Gadymy hat,
Çaklama däl,
Tüýs hakykat.

Nädip düşen,
Ol bu ýere.

Hat degişli
Şumerlere¹»...
Biri diýdi:
Häzire çen
Beýle hata
Duşmandym men.

Çen tutulsa
Ýazylşyndan,
Çykar ujy,
Çynma-Çyndan²»

Şol golaýda
Düýe bardy.
Ol jedeli
Eşdip durdy.

Hatyň aslyn
Bolsaň tapjak,
Gürrüň juda
Ula sapjak.

1. *Şumerler — gadymy halk.*

2. *Çynma-Çyn — Hytaýyn köne ady.*

Diýdi düýe:
— Dostlar, duruň.
Maňa-da bir
Gezek beriň!

Sypyndygym
Şu ýan gelýän.
Bu haty men
Okap bilýän.

Okady soň
Syrly haty.
Hemme bildi
Syrly haty.

«Dostlar, bişdim,
Meni iýiň!
Ekene-de
«Sag bol!» diýiň.

Adym gawun,
Süňňüm — baldan,
Tagamymy
Günden aldym»...

Ähli alym
«Bäh» diýişip,
Sag bol aýtdy
Düýä üýşüp.

Soradylar
Soňam ondan:
«Öwrendiň sen
Haty kimden?»

Düýe diýdi:
«Kän-ä bilýän.
Hat hatdyr-da,
Näme bilmän.

Geň görmän siz,
Dostlar, meni.
Düýäniň her
Üçünjisi

Boşansa, şu
Ýere gelýär.
Bu hatlary
Okap bilýär.

Iýmelidir —
Diýip — muny,
Dilimledi
Soňam ony.

Paýlaşdyrды
Töweregne:
— Okamaga
Geliň ýene!»

Diýip, düýe
Haýyş etdi.
Gelenler hoş
Bolup gitdi.

BIZIŇ KROKODILIMIZ

Nirede ýaşaýar krokodiller?
Elbetde, Afrika belli mekany.
Ýaşaýar her derýasynda ol ýeriň
Äpet krokodilden iki ýüz sany...

Ýok, olar ýeke bir Afrikada däl,
Başga ýerlerde-de ýaşaýany bar.
Indi köpden bäri olardan birsi,
Aşgabatda biziň bilen ýaşaýar.

Futbol oýnalanda ol derwezeçi,
Äkidýärler ony bileje kino.
Gowy görýän zady doňdurma onuň,
Hezil edip iýýär, berseň «eskimo».

Bir gün Töre atly oglanjyk ony,
Salyp otlyň kupelerniň birine.
Özi bilen oba äkidäýipdir,
«Gezdireýin» diýip, mamalaryna.

Howsala doldurdy şol gün şäheri,
«Krokodil gürüm-jürüm bolanmyş!...»
Birem diýdi: «Ony alyp gitmäge
Afrikadan agalary gelenmiş».

Tukatlandy şonda hemme oganlar,
Gözlediler gidip ýaýladan, kölden.
Ulular olara göwünlik berdi,
«Çykar bir ýerlerden, uçan-a dälidir».

...Obaly çagalar begenşipdirler,
Aýlapdyrlar mündürip gök taýhara.
Ol hem ele alyp bir kesmen nany,
Oglanlara goşlup, gidipdir jara.

Bir kiçijik çaga akan mahaly,
(Şuny köp ýatlaýar indi oba has.)
Krokodil özün suwa urupdyr,
Akan oganjygy edipdir halas.

Obanyň ilersi çöl-baýyr eken,
Krokodil çopan goşna barypdyr.
Garmykan öýdüpdir pagtany bolsa,
Ony elne alyp, ysgap görüpdür.

Bir hepdeden gaýdyp gelipdir ýene,
Söýgüli şäheri Aşgabadyna.
Şondan bärem diňe «Krokodil» däl,
«Syýahatçam» diýýärler bir adyna.
Bärde onuň azary ýok hiç kime,

Gaharly zyňanok awuna bakan.
Ýeri, ol başga zat iýip nämetsin?
Bu ýerde bal ýaly gawunlar barkan.

Çagalaryň dosty,
Ünsünde iliň.
Beg günü bar munda krokodiliň.

BIR AMADY GELENDE

Pişik, syçan hem eşek
Gürrüňçilik bolanda,
Hersi biraz öwündi,
Bir amady gelende.

Syçan diýdi: «Pil atly
Hindistanda agam bar.
Hezilmişin Hindistan,
Meni myhman çagyýar».

Pişik diýdi: «Gaplaňyň
Babadaşy hut özüm.
Oglum ogluna meňzeş,
Gyzyna meňzeş gyzym».

Eşek diýdi: «At inim,
Ýaryşlardan gelenok.
Häzirem bir ýurtda ol,
London, Pariž.., bilemok».

Bardy pyşdyl hem düýe
Gürrüňiň bir çetinde.
Olaram şuny diýdi
Nobatlary ýetende:

Düýe diýdi: — Düýeguş,
Biziň inilermizden.
Wah, asmanda ýandak ýok,
Ýogsam, uçman ýörmezdin.

Pyşdyl diýdi: — eý, dostlar,
Bilýändir synlap gören.
Şol meniň uçan oglum,
Gün bolup, gezip ýören.

ÇAÝ BAŞYNYŇ DERDINMESI

Düýe diýdi: «Tomus
Ýürege düşdi.
Tendi köşejigim,
Butlarym bişdi.

Ýyndam bolmasa-da
Bu ilde menden,
Men gaçybam, sypyp
Bilmedim Günden.

Her ýyl tomus gelse,
Maňa dar öýüm.
Günüme goýanok
Çybyn, gögeýin.

Çöl ýaly giň dünýä
Barmy nä başga?
Şu-da dar, göksiňek
Söbügme düşse».

Düýäň derdinmesin
Eşidip bir guş,
Aýak çekenmiş-de,
Şeýle diýenmiş:

«Gadyrdan, sen beýdip,
Käýinip ýörmän,
Aýdýandyr-a öýtme
Ol ýeri görmän.

Bir uçara mün-de,
Uç sen deňize.
Ol ýerde serginlik
Syçraýar ýüze.

Daş-töwerek bolsa
Gül-gunça — solmaz.
Ol ýere bir barsaň,
Gaýdasyň gelmez».

Düýe ony diňläp,
Ser salyp aşak,
Soňam ýylgyranmyş
Ýeňsesin gaşap:

«Wah, men ol illere
Giderdim, guşum.
Ýöne onda ýandak
Bitmeyärmişin».

AWÇY TILKI

Tilki elewräp ýör
Obaň daşynda.
Hyýaly ketekleň
Towuk-guşunda.
Sanaýar ol ýoluň
Öten-geçenin.
Hasaplaýar
Çyralaryň öçenin.
Gyzyl kekeç horaz,
Towugam bolsa,
Itleň gözlerine
Güýdüşip bilse.
Ketege girmekçi,
Talaň salmakçy.

Gabady gelene
Eýe bolmakçy.
Bilýär, hezillik bor,
Bolar şatlyk-toý,
(Gije edýän işiň
Görýän barmy, heý?)
Towuklyja palaw
Onuň hoşunda.
Tilki köwsarlap ýör
Obaň daşynda.

HÜWDI

Ukla, balam,
Ýat, balam,
Gül ýassyga
Ýet, balam.
Pişik diý-de, özüň
Göz öňne getir!
(Pikriň seni islän
Menzilňe ýetir.)
Murтуňy käte bir
Sypalaşdyryp,
Indem ýatyrсыň sen,
Süýji düýş görüp.

Ukla, balam,
Ýat, balam,
Süýji uka
Bat, balam.
Indem sen çaga däl,
Bir gowja köşek.
Saňa akyllymyz,

Güýçlimiz diýjek.
Guýrujagyň seniň
Bolsa-da kelte,
Boýuň uzyn, gelsin
Deňesjek bolsa!

Ukla, oglum,
Ýat, oglum,
Süýji uka
Bat, oglum,
Bir süsejik guzy
Indi bolsa sen.
Gaty süser öýdüp,
Gorkýarlar senden.
Süsüşdiň tut bilen,
Bardyň-da bärden.
Indem sen güjügi
Kowalap ýörsüň.

Ukla, balam,
Ýat, balam,
Süýji uka
Bat, balam.

Gijäň oý-hyýaly
Ýene-de bizde.
Ýyldyzlar üýşüşýär
Dik depämizde.
Uklap dynjyň alsaň
Tä dogýança Gün,
Ýene oglanjyga
Öwrülersiň sen!

BARÝAR, BARÝAR PYŞBAGA

Pyşbaga ýola düşdi,
Arkasynda gazany.
Ilerligne barýar ol,
Tirkäp aýak yzyny.

Barýar, barýar pyşbaga,
Gün bilen gürleşmäge.

Gün bolsa togarlanyp,
Gidip barýar ýokardan.
Pyşbaga hut şol günüň
Alkymyndan çykarman.

Barýar, barýar pyşbaga,
Gün bilen gürleşmäge.

Ýetdimi ol, ýetenok —
Heniz bilýän ýok muny.
Günde bir pyşdyla bar,
Oýlandyrýar şol meni.

Gidipdi şol pyşbaga
Gün bilen gürleşmäge.

ÇÖL PARADY

Synladym men ýapa çykyp,
Paradyny bir gün çölüň.
Geçdi saýdan ilki bolup,
Süri çopan iti bilen.

Yz ýanyndan sarsgyn berip,
Peýda boldy uly gäle.
Geçdi olar tozan turzup,
Dolup-daşyp, sygman ýola.

Bir salymdan geçdi tilki,
Hemme zada münkür bakyp.
Soňam meni synlady ol,
Şol ýerden, bir çöpe bukup.

Seňk-seňk edip geçdi şagal,
Şatrym-şallak süri gulan.
Çölden gelyän bir çopanam
Geçip gitdi şol ýol bilen.

Zemzen geçdi garnyn süýräp,
Pyşbagany garyp çaňa.
Keyik sürsi uçup geçdi,
Gorky bilen gözläp maňa.

Ters öwrüldi bir suwlugan,
Bilmän nirä ötjegini.
Synlaýaryn çöl paradyn,
Günem synlap otyr meni.

Düýeler-ä bir-ikem däl,
Şol ýol bilen geçdi ençe.
Dowam etdi çöl parady,
Tä garaňky gatlyşýança.

AKPAMYGYŇ AÝDYMY

Tigirlen sen çörejigim,
Dag-dereden aşyr meni!
Tigirlen sen, tigirlen sen,
Agalarma duşur meni!
Doganlarma duşur meni.

Gör, dünýäde bu gün ýagty,
Ýollarynda bar höwesim.
Synçy bolup durdum sähra.
Torgaý guşlaň diňläp sesin.
Synlap sähraň belent pesin.

Ýeňil ganat kebelekler,
Galgaşyp ýör ondan oňa.
Ynanýaryn, owsun atýar,
Ýaşyl ýaýlam meňzeş maňa,
Meňzeş ýaýlam bu gün maňa.

Çeşme suwy ýoluň kesse,
Geç ondanam badyň bilen.
Gez, ýodalaň yzna düşüp,
Aýlan-öwrül çaňna bulan,
Ýoldaş bolup ýoda bilen.

Doganlarym pikirimde,
Ýedi sany çynar aga.
Hudaýjanyň beren bagty.
Akpamyga baýrynmaga.
Ýedi sany çynar aga.

Agalarymyň dogan mährin,
Barýan küýsäp didaryny,
Höwes bilen gözläp tapyp,
Bar etmäge men barymy,
Doganlarmyň didaryny.

Tigirlen sen — çörejigim,
Dag-dereden aşyr meni!
Nirde bolsa tigirlende,
Doganlarma duşur meni!
Kökejigim-çörejigim,
Tigirlen sen ýürejigim.

SUW ATLARY

SUW ATLARY

Sarsgyn berýär kenaryna,
Çal deňiziň güwwüldisi.
Ol güwwüldi suw atlaryň —
Şol atlaryň toýnak sesi.

Ol tolkunlaň at kemi ýok,
Dur sagrysy gümmezekläp.
Galýar atlar çarpaýasyn,
Asmanyna nazar dikläp.

Ol atlaryň,
Suw atlaryň,
Ýok olaryň dyzmaç kemi.
Tutýar ýene Gün ýüzüni
Bulut bolup atlaň demi.

Giňiş deňiz,
Syrly deňiz
Meňzeş bu gün agyr ýygna.
Suw atlary çapyp ýörler,
Ýallaryny dküp egne.

TOLGUNDY DEŇIZ

Üýşüşipdir deňze,
Hemmeje balyk.
Birsi barmak ýalak,
Birsi el ýalak,
Şuka,
Çapraz,
Doka,
Her hilisi bar.
Deňziň gujagynda
Dänjireşip ýör,
Çagalarny synlap,
Tolkundy deňiz —
Tolgundy deňiz.

BALYJAK

Balyjak ýaşayar
Gabyň içinde.
Oňa gökden gaçýar
Iýmit gaçanda.

Balyga şoň üçin
Gündiz-u-gije,
Agzyn göge tutmak
Bolupdyr pişe.

Ýüzmek uzakly gün
Onuň bar işi.
Suw içende görýär
Görende düýşi.

Şol ýerde elewräp,
Aşyram atýar.
Çykyp bilmejegne
Oň akly ýetýär.

Her gün onuň daşy
Oglandan doly.
Olaň elem açyk
Ýüzleri ýaly.

Balyjak olardan
Edenok kine.
Wah, bir zady olar
Ýatlanok ýöne.

Onuň balykdygny
Ýada salýan ýok.
Onuň arzuwlarny
Syzyp bilýän ýok.

Oňa ulalmaga
Maý berenoklar.
Ony kit bolmaga
Goýberenoklar.

IN̈ SOŇKY BALYK

Bu wakanyň özüm
Şaýady boldum.
Hiç alamat ýokdy
Ol mahal ýelden.

Gözyetim o ýüzde
Ýatyr keserip,
Deňiz guşy bolup,
Ganatyn gerip.

Gün ýok, ýogsa o-da
Asmandan gelip,
Deňze çaýylardy
Lowurdy bolup.

Otyryn kenarda
Çeňnegim bilen,
Ýok henizem meniň
Habarym alan.

Ahyrsoňy geldi
Şatlyk pursady.
Ýüregim dar görüp,
Urdu gursagy.

Çeňňegimde balyk,
Göçgünim ýetik.
Bagtly boldum ony
Arkama atyp.

Şowly gün bolarly
Meniň bu günüm.
Ikinji balykda
Ýüregim meniň.

Deňiz üýtgeýänçä
Şemala uýup,
Gaýtmaly bolýançam
Kenary goýup,

Oturyp garaşdym,
Turup garaşdym,
Hyýalymda balyk
Görüp garaşdym.

Seret, indem munuň
Bolubersine,
Agdar-düňder boldy
Deňiz durşuna.

Äpet-äpet gomlar,
Hersi dagça bar.
Özlerni kenara
Ýüzin taşlaýar.

Deňiz deňelýän zat
Giňe dünýäde.
Deňiz üýtgemeyär,
Şeýle bir zada.

Soramsoň özümden
«Deňze näm boldy?»
Şonda şeýle pikir
Kelläme geldi.

Galan dälidir, belki,
Bu suwda balyk.
(Göwnüme şu balyk
Iň soňky ýalak).

Belki-de, şeýledir,
Soňky balykdyr.
Onda deňziň menden
Göwni galypdyr.

Balygymy deňze
Gaýtaryp berdim.
Goý, onuň ýüregi
Ýerine gelsin.

Deňiz geler ýene
Öňküligine.
Begenýän balygyň
Şoňkulygyna.

Beýle kiçi bolman,
Bolsun dag ýalak.
Nämä gerek maňa
Iň soňky balyk.

BÄŞINJI «A» SYNP

MEKDEP HOWLUSYNDA

Mekdebiň howlusynyň
Gujagyny dolduryp,
Ýatyr agşam düşen gar,
Begendik ony görüp.

Soňam biz ýerli-ýerden
Onuň daşyna geçdik.
Gar zyňysyp oýnadyk,
Kowalaşdyk hem gaçdyk.

Gyzlaryň zyňan gary
Telim bir degdi maňa.
(Gar paýyňy almasaň,
Geçere ýol ýok saňa).

Howludaky bar gary,
Çaşyrdyk biz şeýdibem.
Düşer ýene şu güne,
Ýagaýsa gar gaýdybam.

AÝDYM

Aýdym sapagy gelse,
Her gezek iki bolup,
Aýdym aýdýas: «Azaşyp,
Ygyp ýör akja bulut...»

Mugallymam halaýar
Sesimiziň ýakymyn.
Bizi diňläp oturýar
Soň bir gyra çekilip.

«Azaşan buldy» hemmäň
Eý görýäni örän hak.
Has-da ony Gül bilen
Ikimiz goşup aýtsak.

— Azaşan akja bulut
Bölejik süri bolup,
Uly sürini idäp,
Barýar gökden yz salyp...

Diňe, Garla haýran men,
Gaşlary çytyk ýene.
Gül bilen aýdym aýtsam,
Düşäýýär ol bir güne.

Aýdym aýdýas biz bolsak,
Bäri-bärlerde durman.
Aýdym aýdýas ses goşup,
Hiç zada üns bermän.

GOŞGY

Mekdebiň gazetiniň
Şu gezekki sanynda
Meniň bir goşgym çykdy,
Suratym hem ýanynda.

Taryplapdym pişigi,
(Ýogsam, tema-da kändi.)
Okap beren mahalym,
Özem erbet görmändi.

Arakesmede ony
Okady mekdep üýşüp.
Taryplanam tapyldy,
«Şahyr bolar şu» diýşiپ.

Gyzlaram ony okap,
Aýlaşyp maňa gözün,
Pyşyrdaşyp durdular:
«Şol oglan şuny ýazan...»

Görsem-de men, bar zatdan
Habarsyz bolan bolýan.
Guwanýaryn özüme,
Gazete golaý gelmän.

Güjügme-de goşgymy
Gelemsoň okap berdim.
Diýdi o-da ýalmanyp,
«Ýazylşyn gowy gördüm».

Soňam diýdi: «Bir bellik,
Goşgyň temasy pişik.
Näme gowluk etdikän,
Biz — itlerden üýtgeşik?

Ýadymda ýok meniň-ä,
Artykmaç eden zady.
Seniň goşgyňda bolsa,
Ol ilin göwünşady».

Asylly it hemişe,
Örän sypaýy bolýar.
Düşündim men, onuňam
Goşgy bolasy gelyär.

JANYŇ ÝANYÄR

Dutar alsam elime,
Ejem diýýär: «Goýsana,
Şol ýürege düşdini
Çalyp başlady, ana!»

Kakamam diýýär görse:
«Goý, taryny üzersiň.
Ýaş bolýarsyň entek sen,
Ony çalyp-düzerden!»

Höwesim ýok diýjek däl,
Dutarly düýş görýän kän.
Käte bolsa dostlarma
Birki heň çalyp berýän.

Ejem dutardan bizar,
Kakam ony çalanok.
Ol atamyň dutary,
Wah, atam jan,
Wah, şol ýok...

Görýär onuň hözirin
Daşynyň mahmal gaby.
Ine, meniň sazanda
Bolmajagmyň sebäbi.

WETERAN BILEN

Duşuşyga geldi
Goja weteran.
Onuň ordenleri,
Medallary kân.

Ol biziň synpyň
Bu gün gelşigi.
Ilki gürrüň berdi
Ýesir alşyny.

Getirensoň onuň
Baglap goluny.
Dowam etdi ýene
Söweş ýoluny.

Geçdi derýalardan
Köprüler gerňäp.
Gyrdy duşmanlary,
Tokaýy derňäp.

Garymdan garyma
Süýrenip geçdi.
Duşmanyň üstüne
Ýene ot açdy.

Bizem baryas onuň
Yzyna düşüp...
Gabadyk Berlini
Biz bileleşip.

KÖMELEK

Dostum Durdy ikimiz,
Bir gün irden gol aşdyk.
Şol gün biz kömelegiň
Ýene boluna duşduk.

Wah, duz alman ekenik,
Iýäýjekdik, bolmady.
Ýöne ony başga-da
Beresimiz gelmedi.

Dilleşdik biz şol ýerde,
Erte gelip iýeli.
Öýe bolsa hiç zadam
Tapylmady diýeli.

Hezil edip doýaly,
Şorawja kömelekden.
Bardyr bolaýýan wagtam,
Isläp, bolsady eksen.

Ertir ýada düşse-de,
Ýygşyran kömelegmiz,
Okuw, sapak sebäpli
Sypynyp bilmedik biz.

Üç gün aradan ötdi,
Bardyk şol ýan tirkeşip.
Ähli kömelek harap
Bolan eken gurt düşüp.

ZÄHMET SAPAGY

Her gezek bolanda
Zähmet sapagmyz,
Bir atyza baryp
Işleýäris biz.

Ýer depýäris,
Birde joýa çekýäris.
Ýaz aýlary
Ekin baryn ekýäris.

Öwrenýäris şeýdip,
Biz ýeriň tabyn.
Güýz bolsa ýygnaýas
Pomidor, gawun...

Mugallymyň özem
Pil alyp ele,
Hars urup işleýär
Herne biz bile.

Bir özi gutarjak
Işiň baryny.
Ol şeýdip ýörensoň
Durup bolýarmy?

Kolhoz haýsy işin
Berse-de bize.
Ynanýarys indi
Başarjagmyza.

ARAKESMEDE

Ýadap arakesmä
Çykanda klas.
Aýsona tans etse,
Hezil bolýar has.

Kimedir birine
Hut sargalan dek.
Tapylaýýar dutar,
Ýa bolmasa, dep.

Ol tans etse klas
Alýa-da beleň,
Tans edip başlaýar
Aýsona bilen.

Ýöne Aýsonanyň
Oýny üýtgeşik.
Saçlaram dur onuň
Egine düşüp.

Birde ol kebelek
Göterlen gülden.
Birde-de tez jeren,
Tazygan ýelden.

Hezillikden gözüň
Aýryp bolanok.
Tansdan özge hiç zat
Kellä gelenok.

Ýeke-täk arzuwy,
Köpçülik — käniň.
Uzagrak bolmagy
Arakesmäniň.

DOST

Sözümüz azaşdy
Nurnazar bilen.
Ol az-kem günäkär,
Azajygam men.

Şondan bärem indi,
Men pikire gap.
Oýurganyp ýörün,
Böwrümi diňläp.

Akyl berdim birde
Öz-özüme men.
Duşuşjak bolmaly,
Beýdip ýörenden.

Bilýän düşünşmäge
Tapylar bir ýol.
Ýogsam, beýdip ýörmek,
Hiç göwne jaý däl.

Indi gaýra goýman,
Ýaraşmaly Sen!
Şolary niýetläp
Çykdyň men öýden.

Beýder diýen pikir
Hiç ýokdy mende.
Görsem, ol öýmüziň
Töwereginde.

Garaşýan ekeni
Çykarma meniň.
Düşündim dostuma
Ony göremden.

«Dost hem dosta gerek»
Diýlen gürrüň hak.
Aňsat däl ekeni
Dostsuz ýaşamak.

SPORT MEÝDANÇASYNDA

Ine, giňiş meýdança,
Gidip dur türgenleşik.
Düwdenekläp ýör pökgi,
Ýene-de öňe düşüp.

Kim ylgap ýör,
Kim böküp,
Her gelen bir höwesde.
Bar turnikde aýlanýan,
Kimse synlap dur pesde.

Haçan gelsem meýdança,
Mende-de şu höwes bar.
Sebäbini bilemok,
Ylgasym geliberýär.

KIM NÄMELI GELÝÄR MEKDEBE

Başlygmyzyň ogly
Ir bilen günde,
Gelýär kakasynyň
Gök lökgesinde.

Bir ýa-da iki däl,
Kän ahyryn kär.
Brigadiriň ogly
Motorly gelýär.

Eýsem nä, müner-dä
Her kim tapanyn.
Eşeklije gelýär
Ogly çopanyň.

ŞADYÝAN HOWLY

Biziňem howlymyzda,
Tüýdük çalyňan daýy bar.
Mahal-mahal ol bize
Tüýdügüni çalyp berýär.

Öwretjegem öwrensek,
Bize hem ugrun çalmaň.
Aýdym aýdyp, tans edýäs,
Biz bolsa durup bilmän.

Üýşýär eje, kakamyz,
Hemmeleň gözi gülýär.
Biz şatlansak, tüýdügem
Has-da göçgünli çalýar.

Döreýär bir hezillik,
Şeýdibem häli-şindi.
«Tüýdükli howly» diýen
Adymyzam bar indi.

Ünsün çekýäs hemişe,
Töwerekden görýäniň.
Sowulýar bizi görüp,
Käte geçip barýanam.

İKILIK ALAN GÜNÜM

İkilik alan günüm,
Meniň mazam bolmady.
Okuwdan soň öýmüze
Dolanasym gelmedi.

Oňa-muňa güýmenip,
Ýolda telim oturdym.
Agyr eken ikilik,
Öýe zordan getirdim.

SONA GELDIÝEWA

Sona Geldiýewa —
Klasdaşymyz.
Ony tüýs ýürekden
Hormatlaýas biz.

Sesi mylaýymdan
Gelen ýakymly.
Hem-ä ol görmegeý,
Hemem akyllý.

Keşde çekmekde-de,
Ol her kimçe bar.
Mekdebe-de mydam
Arassa gelýär.

Haýsy köýnek geýse
Gelşip dur oňa.
Onuň ýylgyrmasam
Ýaraýar maňa.

Käte-de ol eli
Çemenli gelýär.
Şonda dagy has-da
Owadan bolýar.

Hemme gowulygy
Deňeýäs şoňa.
Biz — oğlanlar has-da
Guwanýas oňa.

ÇAKYLYK

Bu gün mugallymymyz
Klasa gelip,
Oturansoň biraz
Bize ser salyp.

Diýdi maňa «Garly!»
Turup diýdim «Men».
— Häzir direktoryň
Ýanyna bar sen!

Oýlandyrdy bu söz
Meni dessine.
Soraglar üýşüşip,
Geldi üstüme.

Näme edäýdimkäm?
Men ünji çekdim.
Her hili pikiriň
Içinden çykdim.

Ähli eden zadym
Ýadyma düşdi.
Diýlen bolsa gerek:
«Kän ýakalaşdy».

Şamyrazyň
Aýagyna kakypdym.
Sonanyň depderne
Pişik çekipdim.

Belki, ýamanlandyr
Gyzlaryň biri.
Üstümden arz edip,
Barandyr Çary.

Ýada düşdi Durda
Azar berenim.
Gar togalap,
Mugallymy uranym.

Ýatladykça barha,
Galdym men müýne.
Garagolluk bolsa
Çykyp dur ýöne...

Biraz ýaýdandyrdy,
Şu zatlar meni.
Barybir, syr bermän,
Bardym men göni.

Başga-da oglanlar
Bar eken bärde.
Başa näme gelse,
Görmeli bor-da...

Onýança-da diýdi
Direktor bize:
«Meniň ynamym bar,
Oglanlar, size...

Şäherde göreşiň
Ýaryşy boljak.
Ýatda bolsa öňem
Çempion bolduk.

Hökman saklamaly
Öňki abraýmyz.
Unutmaň, mekdebiň
Abraýysyňyz!...»

Ony diňläp biraz
Ýeňledi derdim.
Başga adam bolup,
Gaýtdym ol ýerden.

Bu çakylyk
Bolup göwnüň gümany.
Meniň mazmunyma
Goşdy köp many.

HARMAN DÄLİMİZ

Gyzlara meňzäp geýse-de eşik,
Nursoltanyň bolşy biraz üýtgeşik.

Ýatlaman, özüniň esli gyzdygyn,
Kowalaşar ýörer biz bilen her gün.

Göwnüň garagolluk isläýen çagy,
Işň gaýdar oňa degäýseň dagy.

Serenjam berensoň durup saçyna,
Futbolam oýnar-da, geçer hujüme.

Kiçijik mahaly gurjak oýnaman,
Oglanlara goşlup oýnardy hökman.

Aşyk oýnap utup, utduryp gezdi,
Bolsa-da zor eken, ejizlemezdi.

Gyz diýip göwnüne degjek bolanlar,
Ondan mazalyja hakyn alandyr.

Görki-görmegi hem «Men» diýerçe bar,
Gülse dagy hasam owadan bolýar.

Çen-çak tutup Nursoltanyň bolşundan,
Oňa bir mynasyp lakam tapdym men.

Indi köpden bäri Nursoltana biz,
Diýýäs serkerdämiz — «Harmandälimiz».

TÖRÄNIŇ DOGLAN GÜNI

Ýaş toýuna çagyrdy,
Ol synpyň hemmesini.
Öýlerinde jemlenşip,
Üýşüp gutladyk ony.

Hezil bolýan ekeni,
Gowulyga üýşeňde.
(Soňam öýde bir gezek,
Gördüm ony düýşümde).

Uzak ýaş arzuw etdik,
Garry baba bol diýip.
Gutlan çagy duýdansyz
Ony ogşady Keýik.

Sowgadyny berende,
Juda öwdi Aýsenem.
Şeýdip etjek täze ýyl
Doglan günümü menem.

GOŞHALTA

Klas daga gidende
Oň hem gidesi gelip,
Haýyş etdi Çakandan,
Aldy ol, razy bolup.

Gerek boljak zatlardan
Saldylar, ýogsam boşdy.
Şeýdibem ol il bilen,
Höwesli ýola düşdi.

Ýokarlygna ýöremek
Kynlaşdy minut saýyn.
Göwnün bölde şonda ol:
«Aý, gowsy men gitmäýin!»

Sojap, egninden çekip,
Durdy ol, synlap Güni...
Goşhaltanyň — Çakany
Alyp galjagy çyny.

GEZELENÇDE

Gezelenje çykdyk biz,
Oglan-gyz topar bolup.
Ugratdyk soň ot ýakyp,
Asmana çalja bulut.

Gazanmyzy ataryp,
Bişirdik üýşüp nahar.
Hemmämizi çagyrdy,
Çorba bişensoň Bahar.

Dadyp görse, tup-turşy,
Ýanyk ysam bar biraz.
(Bu zatlary hasaba
Alýarmy nä, gülli ýaz?)

Gülşüp, degşip otyrys,
Bar aýdym-saz, dürli heň.
Nahar iýen-de şeýdip,
Gülşüp,
Üýşüp iýäýseň.

BÄŞINJI SYNP

Bäşinjini gutardyk,
Ýadanlygmyz duýulýar.
Eger ýatlap otursaň,
Edilen iş esli bar.

Doldy telim bir depder
Mysaldyr meseleden.
Matematika bilenem
Men şu ýyl «keselledim».

Dünýä giňeyän eken,
Geografiýa başlasa.
Köp ekeni derýalar,
Murgabymdan başga-da.

Her taryh sapagynda
Gadym zamana göçdük.
Bäşinji «A-lar» bolup,
Kir* bilen paltalaşdyk.

Haýsy birin aýdaýyn,
Bolan zat kän bu ýylda.

* *Kir II — Gadym zamanda eýran patyşasy.*

Bäşde okamak gowy,
Sapagyny kim bilse.

Ýadanyňam duýaňok,
Höwesli okap ýörseň.
Illerä-hä bilemok,
Menä-hä oňat gördüm.

Haýsy birin ýatlajak,
Gürrüňi kân başinjiň.
Öňde altynjy synp bar,
Altynjy meniň ünjim.

ORAZGELDIŇ GÜJÜGI

ORAZGELDIŇ GÜJÜGI

Howlymyzda çapyp ýör
Orazgeldiň güjügi.
Hezil oýun tapyp ýör
Orazgeldiň güjügi.

Gulaklaram selpije,
Özem nakys-görmegeý.
Onuň ýaly gowuja,
It barmyka asla heý?

Eýesini görse-hä
Hasam hezil edýär ol.
Çapalaşyp oýnaýar,
Nirik gitse gidýär şol

Mydam oýun höwesli,
Orazgeldiň güjügi.
Hem aýagňa çolaşyp,
Halys ýakýar içiňi.

Tumşujygy melemtil,
Maňlaýjygam ak onuň.

Dostun tapsa bolany
Başga pikiri ýok onuň.

Mekdebede kä ýarym,
Gitjek bolup görýär ol.
Orazgeldiň yzyndan
Köçä çenlem barýar ol.

Garap galýar yzyndan,
Orazgeldiň güjügi.
Hem aýagña-da çolaşyp
Halys ýakýar içiňi.

Towuk, horaz bolşuna,
Ol hemişe geň görýär.
Olar oýna bolanok
Kürsäp ketege girýär.

Onuň bolsa keýp edip,
Juda oýnasy gelyär.
Ýöne oýun hemişe
Dosty gelensoň bolýar.

Ýakalaşyp iki dost
Hezil edip ýörendir.

Hezil tapýar olaryň
Boluşlarny görenler.

Buýsandyryýar hemmäni,
Orazgeldiň güjügi
Hem aýagňa-da çolaşyp
Halys ýakýar içiňi.

GARLAWAÇ, GELSENE

Garlawaç, gelsene,
Elewräp ýörmän.
Ynanáy, men seni
Erbed-ä görmen!

Ýasan höwürtgäni,
Söýlän ýeriňden.
Tumşugna kakarys,
Pişikleriň-de.

Ählimize ýer bar,
Giň biziň öýmüz.
«Gowujamyz» diýeris,
Çagalarňa biz.

Nirde bolsaň, bol sen,
Al-asmanda gez!
Çagalaň biz bilen,
Ýekesiremez.

Gaçyp ýörsüň, bolşuň
Maňa ýakanok.
Il-ä biziň ýaly
Dogan tapanok.

TOWŞAN BOLASYM GELÝÄR

Öňünde käşiri,
Jamynda suwy,
Towşan bolup bolsa,
Bu diýseň gowy.

Isleseň-ä iý sen,
Islemeseň, ýat.
Okamalam däl sen,
Ýazmaly däl hat.

Towşan bolup görmek
Pikri bar mende.
Çalyşmazlar şonda
Köýnegim günde.

Bir bolup bolaýsa,
(Işem şunda bar.)
Ýöne bolup bolsa,
Hezillig-ä bor.

GAZLAR SUWA DÜŞDÜLER

Ýagyş ýagdy paýrap,
Meýdan öl boldy.
Damjalar oýtaga
Üýşüp köl boldy.

Gazlar ony görüp,
Gagyldaşdylar.
Üýşüp baryp köle,
Suwa düşdüler.

— Oňatmy, eý gazlar,
Kölüň kak suwy?
Gagyldaşdy gazlar:
— Go-go-go-gowy

SALGY BERSEM

Dostum, eger bize
Gelesiň gelse,
Has-da tiz gelersiň
Taýharyň bolsa.

Ony gaňňalapjyk,
Gerşine bas-da,
Geliber günorta
Sen assa-assa.

Daşyňa öwrülse
Baýyrлаň bary,
Görünip ugrasa,
Daglaryň gary,

Çen tutup Murgapdan,
Seredip Güne,
Eşejigňi onsoň
Gyssaber ýene.

Jeňňel görünende
Baksaň soluňa,

Sagyňdan abansa
Daglar ýoluňa,

Selçen tutluk çykar,
Soňundan gernip.
Hem ýatan giň düzlük
Öňünde serlip.

Jaryň köprüsine
Ýeten badyňa,
Saga ýwrülmäni
Düşür ýadyňa!

Oba çykar önden
Ady Marçakdyr.
(Şäher bolanmysyn
O-da birçaklar...)

Biziňem köçämiz
Obada belli —
Sürüber sen onsoň
«Bäşbela» çenli.

Üç uly mellegi
Sana sen başdan.

Soňam Suhanlaryň
Öýünden geçseň,

Haçan gelseň garşy
Almaga taýyn.
Kak sen gapysyny
Bäşinji jaýyň.

ÄPET GARAGUMUŇ BIR KÜNJEĞİNDE

Äpet Garagumuň
Bir künjeginde,
Üç it bir sürini
Saklaýar munda.

Iň läheňi olaň
Bir daýaw gaýyň.
Ikinjisi Akbaý,
Hut ýolbar deýin.

Garagözüň bolsa,
Gözi ýiti has.
Olar eýesine
Görkezýär yhlas.

Mesgeniň şol bolsa
Möjegem daş däl.
(It bilen möjegi
Duşuşýar ykbal.)

Bu günem hut şeýle,
Günleriň biri.

Dur aýak üstünde,
Itleriň bary.

Möjekler azm edýär:
— Ýoldan sowul, bar!
— Golaý gelseň, möjek,
Soň özüňden gör!

— Hä, şeýlemi onda,
Ine, bermeseň.
— Menem it dälidirin,
Seni sermesem.

Üç köpek üç ýerden
Garpyşdy gitdi.
Kimisi dişleşdi,
Kim hile etdi.

Gaplaň ilki olaň
Birisin ýeňdi.
Ýene birin Akbaý
Uçutdan zyňdy.

Garagözüňkidi
Hemmeden kyný, —

Üstüne topulan
Möjek üç sany.

Ol gaçyp uruşdy,
Tasadyp ganyň.
Hemem wagtyn utdy
Köplük duşmanyň.

Görüp çal möjekler
Edilýän oýny,
Gaçdylar unudyp
Guzyny-goýny.

...Äpet Garagumuň
Bir künjeginde.
Üç it bir sürini
Saklaýar munda.

Habaryny alýar
Daşdan geleniň.
Temmisini berýär
Möjek bolanyň.

SERHETDE

Serhetçiler diňne galyp,
Durlar göge golaý bolup.
Daş-töwerek, çäge-alaň...
Gözýetimi dürbi bilen
Golaýjaga getirýärler,
Onam syndan ötürýärler.

Bulutlaram ýetik bärde,
Hut bir süri gargaň bar-da!
Serhetçileň gallap daşyn,
Gezip ýörler gaýmalaşyp.
Serhetçiler durlar munda
Dünýä olaň hasabynda.

ATAMLARYŇ OBASYNDA

Baýryň eteginde,
Giňiş jülgede,
Irden güneý ýerde,
Öýlän kölgede
Otyr küren oba,
Ol eziz maňa.
Atamlaň obasy
Diýýän men oňa.
Ol ýerde ulular,
Kiçem hasapda.
Iki güzer bolýar
Her akýan ýapda.
Bir güzer oglanlaň
Köp bolýan ýeri.
Beýlekisi bolsa
Gyzlaň güzeri.
Bu ýerde asman giň,
Çägi ýok ýeriň.
Eşek çapysyp ýör
Kiçijiklerem.
Oglanjyklaň goýun
Bakýannam gördüm.
Özem ata münjek
Başarsa her kim.

Obanyň üzümi,
Gök-agam ýetik.
Heziller edinýaň
Bir bolsa ýetip.
Bu ýerde kakamy
Tanaýanlar kän.
Kakam şu obaly
A, men bolsa däl.
Ençe zatlar görýän
Her gezek gelsem.
Derbent ýapmy, kölmi,
Gamyşly jeňňel.
Şindem ýaban towuk
Bar munda olar.
Her säher oň sesi
Işikden geler.
Şagallar gohlaşa,
Sebäbin bilýän.
Şol günüň ertesi
Oňat gün bolýar.
Şäherde mahaly, m,
Pikrimde gelip,
Uçýan men obada
Kebelek bolup.

ATAM BILEN OTA GITDIK

Ot ormaga gitmekligi
Gepleşdik biz ilki, öňden.
Atam bilen ýola düşdük,
Soňam bu gün — aladaňdan.

Otyr eken ýap boýunda,
Ördek-gazlar topbak — üýşüp.
Synladylar olar bizi,
Boýunlarny uzadyşyp.

Üýrüp çykdy gapdalmyzdan,
Itler duýup telim ýerde.
Tanansoňlar sesin kesdi,
Geçip barýan biz-dä, görse.

Töwerekde bolsa daňyň
Jana parym şemaly bar.
Arabanyň tykyrdysam,
Yzymyzdan galman gelýär.
Ot ýatyrdyk çemenlikde,
Towlap-towlap etdik bede.
Güne serip goýanlarmyz,

Gurandan soň bolar küde.
Ellerimde ot şiresi,
Otuň ysy süňňümde bar.
(Duşsam häzir gölämize,
Otdur öýdüp, meni ýalar.)

Ýatlan çagym goýunlarmyň
Hezil edip ot iýjegni.
Begendirdi pikirim meni,
Unutdyrды ýadawlygmy.

Atam diýdi: «Berekella,
Daýhan çykar oglum, senden.
Sen bolmasaň, munça işiň
Gelmezdim men hötdesinden.»

Arabany otdan ýükläp,
Dag süýşen deý bolup geldik.
Ýaýlaň hoşboý — ot ysyny
Obamyza alyp geldik.

ÖÝ

Otyr ak öý başa
Keçe bürenip.
Ep esli meýdany,
Eýemsirenip.

Bezenýär gelinleň,
Bezelşi ýaly.
Törüne görk berýär
Owadan haly.

Öý köneden galan —
Gadym bir gala.
(Gorapdyr ol her hal
Sürnende bela.)

Gorapdyr yssydan,
Sowukdan, gardan.
Doly oň gujagy,
Mähirden, nurdan.

Otursa tüýnükden,
Göterip tütün.
Türkmen agaň göwni,
Rahat hem bitin.

KÜÝZE

Çeşmä suwa gitdi
Bir gezek öýden.
Ötmeli ötükdən,
Dag-daşly saýdan.

Sowuk çeşme suwun,
Içäýsem diýýän.
Öýde-de ol küýzä
Garaşýanlar kän.

Syndy ol birdenem,
Gaçdy-da elden.
Suwy dagam onuň —
Baldandy - baldan.

Wah, höwese görä,
Ykbal bolmady.
Küýze suwa gitdi,
Gaýdyp gelmedi.

Suw küýzesi,
Suwda syndy şeydibem.
Şeydip tamam boldy,
Onuň aýdymam.

PALAW

Her ýeten palawy
Bişirip bilmez.
Bişirjegem bolsa,
Bary bir bolmaz.
Ussatlygy
Talap edýän tagam ol.
Gowy aşpezlere
Syr berýändir ol.
Ol aşpezler welin
Çermese golun,
Bu tagamy sazlap
Bişirse welin.
Et, sogan her zadyn
Ýerinde goýup,
Suwuny deň-derman —
Geregin guýup.
Alyşyp bir-birine
Tagam berensoň,
“Bal-balyna” bolar,
Ol palaw onsoň.
Ondan iýip-iýip,
Doýup bilmersiň.
Keýpiň kök bor, esräp

Duran bir nersiň.
Men oňa jadyly
Tagam diýerin.
Döw dursun öňünde
Palaw iýeniň.

HAYWANAT BAGY

Haýwanat bagyna,
Baralyň ýörün.
Maýmynlaň bökşüp
Ýörşün bir görün.

Çigit, hoz bermeseň
Dodak çöwürer.
Syrtyna şapbatlap
Ýüzün öwürer.

Toty guşam
Owadanlaň biridir.
Tumaklydyr özem,
Hondan bäridir.

Jojujyklar gördügi.
Ylgaşyp geler.
Horkuldaşyp bir zat
Tamakin bolar.

Tanatmakdyr özün,
Eşegiň göwni.
Zat bermeseň aňňyr
Eder eşekligini.

Dur köşek enesne
Deňläp egnini.
Görkezip gowlugyň
Nirededigni.

Köşejigiň çöle
Gidesi gelýär.
Erkinligiň gadryn
Ol gowy bilýär.

Hemmäň ünsün çekýär
Haýwanat bagy.
Gidesiň gelenok,
Bir gelseň dagy.

DEMİR TAHÝALY BOLSAŇ

Emedekläp barýar
Pyşdyl pyşdyldap.
Depesinde tahýa –
Demir deý bek gap.

Gorkyny-ürkini
Bilmän barýar ol,
Nirede ot bolsa,
Özün urýar ol.

Başyňda şeýle
Demir gap bolsa
Ot söndüriji bolmak
Kynam däl çölde.

BUZ

Gyş ähli buz - garyn,
Orta çykardy.
Hezillige döndi,
Buzuň ýokarsy.

Oglan-gyzlar onda
Taýyşyp ýörler.
Göýä kebelekler
Gaýyşyp ýörler.

Synlap duramdan soň
Biraz daşyndan.
Buzda taýýanlara
Menem goşuldym

Gülkidir şatlygam
Ile keýp goşup.
Uçup ýör biz bilen
Kebekleşip.

Hezillikden doly,
Gyşyň ýokarsy,
Buz bu gün bar kişä
Ganat çykardy.

ÝAGYŞ ÝAGANDA

Garaşýarlar oňa,
Mydam bar ýerde.
Eý görülyär ýagyş,
Ganatyn gerse.

Tamşanyar Garagum,
Onuň nemine.
Onsoň ähli ýerde
Pyşyrdy ýene.

Ýagyş ýagsa köp-köp
Hezillik bolýar.
Çöl üstünden sowjak
Ýeller öwüsýär.

Çöli endireden,
Öňki howurlar.
Dargarda ýok bolup
Gidýär sowurlyp.

Owsun atyp hemem
Ýalpyldaýar çöl,
Uçjak durna deýin
Galpyldaýar çöl.

GIJE

Busup uzakly gün,
Çuň gowaklarda.
Diýdirip özüne
«Ol ýok hiç ýerde»...

Diýdirip: «Bar ýere
Agnapdyr kölge».
Daglaryň ýüzüne
Baglapdyr gemre.

Garalyplar
Gelýän ýaly kömürden
Ol şýdip ýüklenip
Gelýär aňyrdan.

Her gören zadyna
Eýe çykýar ol
Gara suwly derýa,
Bolup akýar ol.

Gije garran çagy,
Şýdip haçan-da
Dünýä pallaberyär
Onuň içinde.

TAMDYR HEM ENEM

Elbetde tamdyry
Görmedik barmy?
Nanly edýän şol-da
Obanyň barny.

Her tegelek hamyr,
Tamdyra gelip,
Çykýar oň içinden,
Gün-çörek bolup.

Ol çörekden iýip,
Doýup bilmersiň.
Diýersiň gutarsa:
«Ýene-de beriň!».

Tamdyrдыr enemde
Nanyň ysy bar.
(Ähli gowy zatlar,
Çalymdaş bolýar).

Haçan barsa enem
Tamdyr ýanyna.
Onsoň garaşyber,
Ýyljak nanyna.

DÜNYÄ GÜÝZÄNDE

Dünýä güýzeýär
Bar zat başgaça,
Höwesler gursakda,
Ýene başda-da.

Töwerek saralýar,
Ýapraklar-gämi.
Ýagşyň ýagmajak
Gümany barmy.

Damjalar goşulşyp,
Döredýär köli.
Onda hezil edip,
Ýüzüler ýaly.

Akja damjalaryň
Häsiýeti şeýle.
Ýaprak gämä münüp
Gidýärler şeýle.

Al asmanyň bolsa
Durnasy bardyr.
Baksaň gykuwlaşyp
Barmasy bardyr.

PIKIRIMDE

Gitdim ýene
Bulutlaryň ýanyňa.
Bu ýerde serginlik,
Hezil janyňa.

Gujagyna dolup
Päkize bulduň.
Men şadyýan boldum,
Bagtly boldum.

Ýatyryn aýagmy
Çilşiren bolup.
Alyp barýar meni
Ak keçe — bulut...

ŞATLYK

Täzeje köýnek aldy
Bir gün ara ejesi.
Ana, onsoň ýatmady
Onuň şatlykly sesi.

«Eý güller,
Köýnegimi görüň siz.
Ejem aldy. Täzeje,
Gutlugyny beriň siz!»

Köýnegini görkezdi
Ary hemme güllere.
Uçdy ýördi, wagtynda
Gonup bilmedi ýere.

AGAM GÜRRÜŇ BERDI

Agam gürrüň berdi
Irden düýşüni.
Hemmeler gyzygşyp,
Diňledi ony.

Ynanmadyk oňa
Öýmüzde bir men.
Aldajak adamňy
Tapypsyň-da sen!

Bir gezegem oňa
Hä-de bermedim.
Onuň gören düýşün
Men-ä görmedim.

Ýogsam, ýatdym ahyr
Menem şol ýerde.
Görerdim-ä menem,
Ol bir zat görse.

JANKÖÝER

Nurly gürrüň berdi
Bir üýşmeleňde:
«Tebigata uly
Söýgi bar mende.

Daglara aýlanyp,
Ýygýan böwürslen.
Güni-de hemişe
Gowy görýän men.

Suwa düşsem ýapda,
Tolkunlar gelip,
Görüşýärler meniň
Daýzalam bolup.

Bürgüt bolup,
Bag üstüne oturdym.
Dürbüläp uzagy
Ýakyn getirdim...»

Obaň gumak ýolun,
Öwdi garpyzy.
(Kim hasap edýärkän
Asla ol bizi!?)

Geň galdyrdy gürläp
Hemmäni Nurly.
Bu zatlary gowy
Görmeýän barmy.

ÝOLBARS

Getirdiler ol iti
Çölden, çopan goşundan.
Indi ötyär oýtarlap,
Geçen onuň duşundan.

Towuklary kowalap,
Etdi ol gyran-jyran.
Saýgaranok kim duşman,
Kim dost bolup, ýal beren.

Ala göle boşansa,
Howla girip bilenok.
Düýnki dalanan pişik,
Şindem öýe gelenok.

Göwnüne ýakmadygyň
Bada-bat işi gaýdýar.
«Ýolbars, ýolbars» diýilse,
Özün şomukamuşym öýdýär.

GIZLENPEÇEK

Jojujaklar gizlendi,
Jork suwly batga baryp.
Ördek-gazlar gizlendi,
Özlerni suwa urup.

Guşlar baglara siňip,
Boldular gürüm-jürüm.
Köweklerde gizlendi
Hemmejesi itleriň.

Kenguruýyk towsaklap,
Öýlerne golaý bardy.
Soňam ol ejesiniň
Towsup, öňlügne girdi.

ÝAGŞYLYK ÝARAŞMAZ EKEN PIŞIGE

Ýagşylyk ýaraşmaz eken pişige,
Asla üns bermez eken eşige.

Bir ýerde goýýamy gezegen aýak,
Ol laçjany basyp geläýdi baýak.

Legene saldyk-da jigim ikimiz,
Sabyňlap birkemsiz ýuwduk ony biz.

Geyindirdik soňam täzeje eşik,
Geýen geýmem galdy oňa gelişip.

Ýöne ýokuş gördi ol ýuwulanyn,
Bizden gaçyp gezdi soňam telim gün.

Gezegeňje gylygynam goýmady,
Guýrugyny gumda süýräp oýnady.

Bizem soň bolmadyk azar berjegem,
Bilýäs, ýuwsak onuň gaty görjegin.

Ýagşylyk ýaraşmaz eken pişige,
Gürrüň ýeten çagy egin-eşige.

BIR GÜNDEN BIR GÜN

Bir gün menem ulalsam,
Iş ýetik bolar onsoň...

Ýetik bolar maňa-da,
Hysyrdysy bir öýüň.
Saklaryn düýe, köşek,
Baş-üçem tokly-goýun.

Ondanam başga ýene
Horanja ala göle,
(Saklamaly saklasaň
Onam enesi bilen).

Jaýyňam aladasy
Bilýän, bolar başymda.
Suwap, aklap, reňk çalyp,
Öwrülerin daşynda.

Bazara hem gatnaryn,
Bişende gawun-garpyz.
Üzümem kân iýmeli,
Peýdasyny bilýäs biz.

Sallançak satyn alsam,
Ýatar onda kiçimiz.
Käte gideris kino,
Gelnim, oglum üçimiz.

Ýöne bu zatlar entek,
Arzuw-hyýal — gowý päl.
Kim boljagy gelnimiň,
Entek o-da belli däl.

...Çagalarymy üýşürip,
Alyň, iýiň diýerin.
Olar-a köp iýerler,
Men az-azdan iýerin.

GEŇ WAKA

Mekdepden soň hiç ýerede
Gitmedi ol başyn alyp.
Hiç kim bilen uruşmady,
Görogly beg-merdan bolup.

Okuwyndan çykdyk bada,
Öýlerine gaýtdy göni.
Garagolluk, söýýän oýny,
Eglemedi bu gün ony.

Heý, bu ýagdaý görülen zatmy,
Bolýan zady bir görle sen!
Ony gören haýran galdy,
Günem dogar özge ýerden.

Köçän ugry agyn ekin,
Sary erik — «buldur-buldur».
Gözi gidýär görenleriň,
Özge bal ýok, özi baldyr.

Amangeldi göz gytagnam
Aýlamady oňa bu gün.
Garanjaklap, aşmady ol
Gädiginden haýatlaryň.

Bu ýagdaý heý, görlen zatmy,
Bolýan zady bir görle sen!
Ony gören haýran galdy,
Günem dogar özge ýerden.

Bir tomaşa görmek üçin,
Ýoluň daşyn saýlamady.
Itlerem öz günne galdy,
Ýeke daş hem aýlamady.

Üsti-başam täp-tämizje,
Salam berýär garry görse.
Heý, ejesi tanarmykan,
Geýimlarni ýyrtman barsa!

Bu ýagdaý heý, görlen zatmy,
Bolýan zady bir görle sen!
Ony gören haýran galdy,
Günem dogar özge ýerden.

DÜÝE

Düýe ýer sürüp ýör,
Ýygyp ýör pagta.
Hemişe atyzda —
Gün dogsa-batsa.

Giçlik ot alansoň
Sygyrlaryna.
Öýüne ugrady,
Bu günem, ana.

Horjunnyň gözünde,
Bar torly terne.
Ertse güýmenje bor
Köşejiklerne.

Daşa çykyp ony,
Düýnküsi ýaly.
Ýene garşy aldy,
Ogly, aýaly...

Kaka öýde bolsa,
Hezillik bolýar.
Gaharjaň eje-de
Gül-gül açylýar.

...Ertir orak-pilin
Alyp eline.
Gitdi ol ýene-de
Atyz — peline.

ÇYNARYŇ ÜSTI

Otyrды ýap boýunda
Äpet çynar hellewläp.
Guşlar üýşüşerdiler,
Onuň üstüni belläp.

Bir gün mündüm dyrmaşyp,
Şol çynaryň üstüne.
Ýakynladym şeýdibem,
Asmana, çogly Güne.

Ýerde öwüsgin ýokdy,
Bu ýerde bolsa ol bar.
Ýapraklar gazda-ganat,
Diýseň uçasy gelýär.

Bulutlar yraw-daraw,
Ýüzüşip ýör howlukman.
Golaý gelse ilişer
Olar çynara hökman.

Çykyp çynar üstüne,
Dünýäň synçysy boldum.
Hiç neneň-ä däl eken,
Biraz ýokarda bolsaň.

SIRKDE

Saz başlady ilki,
Oýunlaň başyn.
Üşerildi sahna
Töwerek-daşym.
Syçraşyp çykdylar,
Ak atlar telim.
Bir atyň üstünde
Görmegeý gelin,
Başyna geýipdir
Jowur ak telpek.
Atlar bolsa barýar
Hut, ýyldyrym dek.
Görkezdi eýeriň
Üstünde ýatyp.
Garnynyň astyndan
Geçdi soň atyň.
Yzyndanam maýmyn,
Çykarman sesin,
Görkezdi märekä
Öz derejesin.
Masgarabaz bolsa
Öýkündi köpe,
Itiden gorkup gaçdy,

Syrylşdy ýüpe.
Mündi ol aýyny
Gyratdyr öýdüp,
Berdi bir gülküli
Aýdymam aýdyp.
Görkezdi soňam ol
Telim bir oýun.
(Dogan ýegenimiş,
Ol jadygöýüň.)
Göwnüm ýetdi meniň
Her görenime.
Atamy-da alyp,
Geljek men ýene.

PIŞIK

Pişik hini garamlap,
Otyr daňylan deýin.
Diýip: «Syçanjyk çyksa,
Ony tutup iýeýin».

Garaşdy ol bir sagat,
Ýene-de wagt geçdi kân.
«Bu deýýuslar bu gün nä,
Çykman oňjaklarmykan?»

Oturmakdan ýadansoň,
Gaharlandy, düýrükdi.
Soňam lapy keç bolup,
Elin salgap daş çykdy.

Gaharlanma, pişigim!
Syçan görnenok diýip.
Seniň özüň tüketdiň,
Olary tutup-iýip.

DÜÝE BARYAR PATANAKLAP

Düýe baryar patanaklap,
Hiç bir zada üns bermän.
Soradyk biz saklap ony:
— Sen howlukmaç nirik baryañ!

Uzaklara seredensoň,
Diýdi düýe: «Geljek basym,
Ynjalamok wagtal-wagtal,
Gidip çöli göräýmesem».

JIKJIKI

Şahalara münüp-düşüp,
Jik-jik, jik-jik, jik-jik, jik-jik,
Çotun kakyp, hasabyny
Ýöredip ýör jikjikijik.
Töweregiň agaçlary
Ýekän-ýekän sanap çykdy.
Ýapraklaryň öl-gurusyn
«Jik-jik, jik-jik» çota kakdy.
Uly bolsun,
Kiçi bolsun,
Ýoldan öten bolsa, barny
«Jik-jik, jik-jik», sanady ol,
Başga nä oň işi barny?
Menem iki sanady ol,
Eýläk geçsem — beýläk geçsem.
San bilýän bir özi ýaly
Diýýär: — Geläý, jikjikleşseň!

SÄHER-SÄHERLER

Yza çekildi kem-kem,
Gije öýleň öňünden.
Gerinşip çykdy tutlar,
— Goňşy, salam, bärde men!

Çykdy horaz howlugyp,
Depesine ketegin.
Pasyrdadyp kakdy ol,
Öz ganatyn etegin.

Dünýä barha durlanýar,
Tizden gün hem dogmaly.
Gündizlik öz keşbine
Ýene eýe bolmaly.

Gözüň düşýär çal daga,
Durup alsa bakaňda.
Monça bolup dur ol hem
Garaňkydan çykanna.

ŞOL GEZEK

Guşagma gysdyryp,
Ýiti oragmy,
Torba salyşdyryp,
Azyk — çöregmi,

Gitdim ot ormaga,
Ýaýla bararyn.
Bilýän bu gün
Ot baryny oraryn.

Çapyşdym birsalym
Çeşmejik bilen.
Otyr indem giň köl
Ýolumda meniň.

Asmanda jan edip,
Saýraýar bir guş.
Ýeriň ýüzi bolsa
Gök haly tutuş.

Owsunşyp oturan
Otlar bir gowy.
Görenleriň ýene
Görmek arzuwy.

Dözer dagy ýaly
Däl ol ormaga.
Bir gowy meýdan ol
Gezip ýörmäge.

Gowsy men yzyna
Öýe gaýdaýyn.
Otlar ösüp, kemsiz
Goý, alsyn boýun.

Barsam geçim mäläp,
Öňden çykar, gör!
«Gyşa ot ýygdyňmy
Birneme?» — diýer.

Ala sygrym o-da,
Ýanyma gelip,
Gider ysgaşdyryp,
Habarmy alyp.
Aýtmaly bor hiç zat
Gizlemän ondan.
Bilýärin tumşaýyp,
Öýkeläp menden.
Pikir edip durkam,
Gördüm ýylany...

Tisgindim, nä ondan
Gorkmaýan barmy?
Ýazylyp, ýygnanyp
Tolkun atdy ol.
(Otlukda aýna deý,
Ýalpyldanam şol.)

Ony synlap, bada
Tutuldy dilim.
Soňam gaçdym ýoluň
Ýakyny bilen.

Sürünmek ýerine
Dübläp üstüme.
Onuň özem çöpe
Siňdi dessine.
Bol bolsa-da, baryp,
Ot ormadym men.
Şol otdan hiç kime
Getirmedim men.

HOWSALA

Ertir irden oýanyp,
Güjüjegmi tapmadym.
Onuň bilen yz çalyp,
Oýnamakdy maksadym.

Kän garaşdym, gelmedi,
Ne eşdildi «jöw-jöwi».
Bir ýerlerden güjügim
Çyksa häzir, ne gowy.

Ketekleri barladym,
Ýataklary barladym.
«Jöw-jöw» itim jöwürde,
Heý, bir ýerde barmysyň?!

...Al ...Al — diýip gygyrdym,
Gygyrsamam gelenok.
Öňkim ýaly sygyrdym,
Sygyrsamam gelenok.

Goňsulardan soradym,
Ötegçiden soradym.
Indi onuň gözlegni
Başlasamkam nireden?

* * *

Ak alaňa ýetemde
Begenäýdim birdenem.
Begenmenmi «jöw-jöwmüň»
Aýak yzny görsemem?

Ýene öňe ylgadym,
Syryp çölüň ýodasyn.
Arkan düşüp çägede
Dynç alýaryn ýadasam.

Yzda galdy birtopar,
Çägeligiň seňňeri.
Şemal duşup, lak atdy:
«Niräk barýaň, sen ýeri?»

Diýdim oňa: «Öt şemal,
Sykylygňy ýitir sen!
Sen-ä derrew möňňirdiň,
Güjügiňi ýitirseň.

Şemal gynajak boldy,
Monça tutup özüni.
Ýalap gitdi güjügmiň
Çägedäki yzyny.

* * *

Ak çägede oýnasak,
Şony gowy görerdi.
Meniň bilen çapysyp,
Togarlanar ýörerdi.

Gitdimikän ol çöle,
Ümdüzine tutduryp.
Belki-de ol enesin
Tapandyr goşa baryp.

Çykdyň beýik seňňere,
Öz arzyly ornuma.
Gözme doldy ýezgenler,
Ysy doldy burnuma.

Ýylan billi çakyçlar,
Bar ekeni birgiden.
Men otyryn beýikde,
Oturşy deý bürgüdiň.

Asmanyma seretdim,
Uzaklara gözledim..
Bir garany göremde,
Has ýiteldi gözlerim.

Belki, şoldur güjügim,
Göge galdy şatlygym.
Howlukdym ýitäýmesin,
Tiziräjik ýetmesem.

...Şemal bilen çapysyp,
Inip baryan beýikden.
Şatlyk meni nädäýdi?
Indi ýyndam keyik men.

* * *

Şol ekeni güjügim,
Ýanynda-da çal guzy.
Nireden peýda bolduň sen,
Maňa tanyş däl guzy.

Sypjyrlypdyr ýüz-gözüň,
Teniňde gan, görsene.
Nirde tanşyp ýörsüňiz,
Hany aýdyp bersene?

Otlamaga geldiňmi,
Ýa geldiňmi azaşyp.
Çalja guzy, çal guzy,
Gürlesene azajyk?

Çopan-çoluk gözledim,
Soň eýleden-beýleden.
Ýatyr eken bir bürgüt,
Bokurdagy çeýnelen.

Uzyn-uzyn ýelekler,
Çaşyp ýatyr çägede.
Topulandyr ol guza,
Goý, dagasyn dagasa.

Mälim boldy hemme syr,
Tiz dolandym yza men.
Öz batyrja güjügni,
Gujakladym täzeden.

BEDEWIŇ

Bedew aty gowy
Görer ekenler.
Onuň hyzmatynda
Durar ekenler.

Sebäp oňa münen
Dik tutup başyn.
Hondan bärsi bolup,
Eselermişin.

Tanamazmyş onsoň
Ata-babasyn.
Özüni eý görýän
Garry mamasyn.

Başga görünermiş
Bar zat gözüne.
Göwni ýetik bormuş
Hemem özüne.

Hut şonuň üçinem,
Hemme uruşda,
Atlylar sap bolup,
Durupdyr başda.

Köp bolsa-da çozup
Geleniň sany.
Paýhynlapdyr olar
Barça duşmany.

Sebäp diýseň atlyň
Gözüne goşun
Hatda peşeçe-de
Görünmezmişin.

Ugruna bolarmyş
Hemme edeniň.
Şeýleräjik oýny
Barmyş bedewiň.

SAPAK

Toplap küreniniň
Giňiş törüne,
Möjek sapak geçýär
Çagalaryna.

Mysal üçin, tutup
Kimsäniň adyn.
Taryp etdi etiň
Tagamyn-dadyn.

Aýtdy ala geçiň
Owlagy hakda.
Garny doka dünýäň
Gowlugy hakda.

Sorady soňam ol
Çagalaryndan:
— El-hal — diýşip, sürä
Çozsaňyz mundan.

Nädip alarsyňyz,
Siz öz awuňyz?
Indi şu soraga
Jogap beriň siz!

Tokarja möjejik
Ygtyýar alyp,
Gepledi ýuwdunyp,
Garsyna galyp.

— Men aýtsam, eje jan,
Etjegim bardyr.
(Bilmeli, sürüleş
Goragy zordur.)
Duýdurman bararyn,
Hatyrjem bolup...
— Otur, baş, sen awuň
Bilersiň alyp!

Ikinji güjügem
Soňra ör galyp,
Jogap berdi,
Gözün süzüp, ýalmanyp.
— Eger itler duýsa,
Salmaly aly.
Etmeli sürüden
Daşlaşar ýaly.
Özüm ýetmesem-de,
Islän ýerime,
Mümkinçilik dörär

Özgelermize...
— Berekella, dörtlük,
Seňkem bir hasap.
Her ýerde özüňçe
Bilmelidir tap.

Üçünji güjüge
Ýetende gezek,
Diýdi goly bilen
Ýeňsesin gazap:

«Men-ä siziň bilen
Razy däl birjik.
Göni çopanlaryň
Üstüne sürjek.

Ýüregi ýarylar,
Meni görenden,
Şeýdip, tutuş sürä
Eýe borun men...»

Oňa bir zat-bir zat
Boldy-da diýjek.
Daldalady elin,
Howlukmaç möjek.

— Hany, lal bol, samsyk,
Otur sokulyp.
Hiç zat öwrenmänsiň,
Saňa ikilik!
Näçe düşündirdim,
Diýýän zadyn gör!
Saňa biajalja
Öljek diýerler!

Diýdi soňam: «Belläň,
Şu dört amaly.
Öýde-de şolary
Gaýtalamaly!»

ERBETJE

Gün geçdikçe,
Ulaldykça,
Ala güjük barha-barha,
«Gyr-r-gyr» edip, yrsarady,
Goňşularyny nirde görse.

Towuklary «Wak-wakladyp»,
Etdi ýördi gyran-jyran.
Gaçmak bilen buky ýere,
Ýolda-yzda ony gören.

Dagdy boldy ondan eşek,
Ördeklerem etdi dady.
Aglap gürrüň berdi pişik,
Özi bilen bolan zady.

«Ak depäniň yk taýyndan,
Semiz syçan tutan günüm,
Alajanyň gözi düşüp,
Söbügime düşdi meniň.

Tutup, soňam myjalady,
Oýnady ol pökgi deýin.

Gözüm ýetik boljak zada,
Zyňdym awum, wah, nädeýin?
Sagja bolsun aýaklarym,
Şolar meni halas etdi.
Samanhana sümülemsoň,
Ol öwrülip yzna gitdi...»

Alajanyň gylygy erbet,
Goňşy-golam edýär dady.
Alajadan erbetjä-de
Tiz öwrüldi onuň ady.

«Dynmak gerek erbetjeden!»
Goňşy-golam şeýle diýşip,
Bir maslahat etdi olar,
Çola ýerde gizlin üýşüp.

Maslahatda diýdi sygyr:
«Bir ýerlere gitmek gerek,
Azalt diýip azaryňy,
Ýa-da haýyş etmek gerek!»

Geçi diýdi: «Ýok, doganlar,
Ýalbarmakdan hiç iş bitmez.
Päli azan güjükdir ol,
Barsaňyzam diýen etmez.

Harlarsyňyz sözüňizi,
Mundan başga ýol hem bar-a.
Gaçmaly biz ol ýamandan,
Açmaly tiz ondan ara!

At hem ara gürrüň goşdy:
— Şuň diýýäni ugrunda bar.
Ýogsam, how, ol howla sygman,
Töwerekde guduzlap ýör!

Towuk diýdi: «Gaty dogry,
Ýekeligiň elne berseň,
Öz-özünü ýigrener ol,
Goý, bu derdi çekip görsün!»

Unadylar maslahaty,
Gitmeli ýol söke-söke.
Öz garagol gylygy bilen
Goý, erbetje galsyn ýeke!

* * *

Garaňkylyk garaguş deý,
Gonan çagy бага, jaýa,
Erbetje hem irkilensoň,
Synçy bolup çypar aýa.

Belleşilen düz meýdana,
Şundan soňra geçi, eşek,
Jüýjelerni sürläp towuk,
Pallap, uky büren köşek,

Goýunlaram olar bilen,
Ýelk ýasady ördek, pişik.
Daraklygna basa-basa,
Gitdi olar ýaltaklaşyp...

* * *

Gün lowurdap galan çagy,
Baýýrlaryň depesine.
Oýun isläp, gözün dikdi,
Erbetje il gapysyna.

Kowalasy gelip towuk,
Golaý bardy keteklere.
Olar-a ýok, soňam gidip,
Aýlandy mal ýataklara.

Göle, düýe, goýun, geçi,
Towuk, pişik, ördek, eşek...
Barsy ýere giren ýaly,
Hiç biri ýok, üp-üýtgeşik.

Meýdan tukat,
Asman tukat.
Erbetje-de tukat örän.
Goňşularyny ýatlap otyr,
Indi bolsa öwran-öwran.
Igenýär hem öz-özüne:
— Olar barka ala-ýazdy.
Howlymyzda,
Işigimizde
Hoş owazdy,
Aýdym-sazdy.

Nirde bolsa
Tapmaly men.
Ýogsam, meni gaýgy бүрjek.
Erbetligi goýjakdygma
Çynlakaýdan sözem berjek...

Ýatyp gördi, ynjalmady,
Ygyp gördi saga-sola.
Goňşularyny ýatlap soňam
Gözleg salyp, düşdi ýola.

* * *

Säher-säher daş-töwerek
Garaşýarka nurly Güne,

Erbetje-de ýöreý-ýöreý,
Ahyr ýetdi dag etegne.

Şol barmana bir tanyş ses
Gelip ýetdi bir ýerlerden.
«Ü-ü-ü-ü-eý, Gün dogan,
Nirde bolsaň, çyk indi sen!»

Ýañky sesiň yzyn alyp,
Erbetje-de gidiberdi.
Bir salymdan giň gowagyň
Alkymyna ýetip bardy.

Ine, görse bar goňsusy,
Ýaşap otыр şu gowakda.
(Kän alada eden eken,
Tebigatam olar hakda.)

Hol aşakda giňiş dere,
Otyr ýaşyl owsun atyp.
Dag çeşmesi basga düşüp,
Şatlyk bilen ýatyr akyp.

Goňşularyny tapanyňa
Begendi ol tüýs ýürekden.

Diýdi soňam: «Gaýdalyň, ýör,
Sizi gözläp köp gezdim men.

Ynanyň siz sözlerime,
«Tok» diýmäýin towugňyza.
Hyýanatsyz goňşy bolup,
Ýaşayyn men indi size!»

Erbetjäniň sözlerini
Ölçäp-döküp daş-töwerek,
Bir karara geldi ahyr:
«Yzymyza gitmek gerek».

— Ynanalyň soňky gezek,
— Şu gezeg-ä munuň çyny.
Baryp, ile gowuşalyň,
Ýalbartmalyň artyk muny.

Ine, şeýdip, olar ýene
Yzlaryna gaýdyp geldi.
Erteki-de hut şu ýerde,
Toý-şatlykly tamam boldy.

GAR HÄSIÝETI

Gar geldi üst-başyn ak tozga edip,
Ýene töwregiň eýesi boldy.
Garry bol sen,
Ýaş bol — daşa çykanyň,
Ýene-de aýagnyň ölçeğini aldy.

Ileri tarapdan geldi gelende,
Öňden belli onuň gylygy maňa.
Ol hemmäniň aýagyny ölçeýär,
Ýöne, köwüş getirenok hiç kime.

AK PARAŞÝUT

Gyşyň desantlary
Bosuşyp iýndi.
Agyn, ak paraşýut
Töwerek indi.

Dünýä doňup ýatyr,
Undup adyny.
Ýapynyp, ak gyşyň
Paraşýudyny.

GUZYGUÝRUK

Guzyguýruk diýilýär,
Ol uly kömelege.
Meñzeş guzyň guýrugna,
Meñzeş hemem elege.

Köýtene gelseň ýazda,
Hol ýapyda durandyr.
(Olam seniň gelenňi
Bireýýämle görendir.)

Ony baryp alaňsoň,
Oýlanýaň synlap, durup.
Haýsy guzy gitdikän,
Guýrujagny galdyryp?

GÄMILER

Hatarlanşyp durlar
Olar kenarda.
(Bu gün gämileriň
Hemmesi bärde.)

Olar äpet-äpet
Dag boluşyp dur.
Olar gyşy
Gyşlamaga gelipdir.

Gary, doňy bilen
Geler gyş basym.
(Ýyljak bolýar gyşy
Üýşüp gyşlasaň.)

Özlerni ýuwaşja
Suwda yralşyp,
Otyrlar gämiler
Gysmyljyraşyp.

OGLAN BILEN ERIK

— Geldim senden datmaga,
Erik, meni diňle sen!?

— Bilim omurlyp gelýär,
Kem däl maňa ýeňlesem.

— Seni nädip alyp bor,
Ýokarda el ýeterden?

— Çyksañ, gaçmagyň ahmal,
Syryk tapyp getir sen.

— Kakdym, gaçdyň paýyrdap,
Bar gaplary pürledim.
Galdy ýene bir şahaň,
Ony welin bermediň?

— Galsa galsyn ýekesi,
Halamaryn kakany.
Ol şahada goýdum men
Guşjagazlaň hakyny.

GÖK TAÝHARY ÝUWDUK BIZ

Gök taýhary üýşüşip,
Suwa salyp ýuwduk biz.
Gyrat bolup ýalpyldar
Diýip, ony öwdük biz.

Her aýagna bir oglan,
Menem sagdan topuldym.
Şol arada bir ýerden
Kir sabyn hem tapyldy.

Begenşip ýuwup durus,
Höwes bolsa bar häli.
Taýhar gowja ýuwunsa,
Bolar ýüzi aý ýaly.

Birden sypyp gaçdy ol,
Tas basypdy aýagym.
Indi oňa kâr etmez,
Sykylygam, taýagam...

Belli boldy suw bilen
Arasynyň ýoklugy.
Özem diýdi aňňyryp:
— Ýuwmasaňyz has gowy.

Suw iç diýseň, içeýin,
Ýogy bolmaz taýharyň!
Ýöne welin ýuwsaňyz,
Ýene gaçyp gaýdaryn.

GÜN BILEN TIRKEŞIP

Gün gördi guşlaryň
Mähellesini.
Baglaryň gök ýaprak,
Gök hüllesini.

Ýatyr it, hut düýnki
Ýatan ýerinde.
Pallap ýör, keýpi ýok
Pişikleriň-de.

Otyr düýelerem
Çölüme gelşik.
Uýalşyp dur olar,
Bir gowy bolşup.

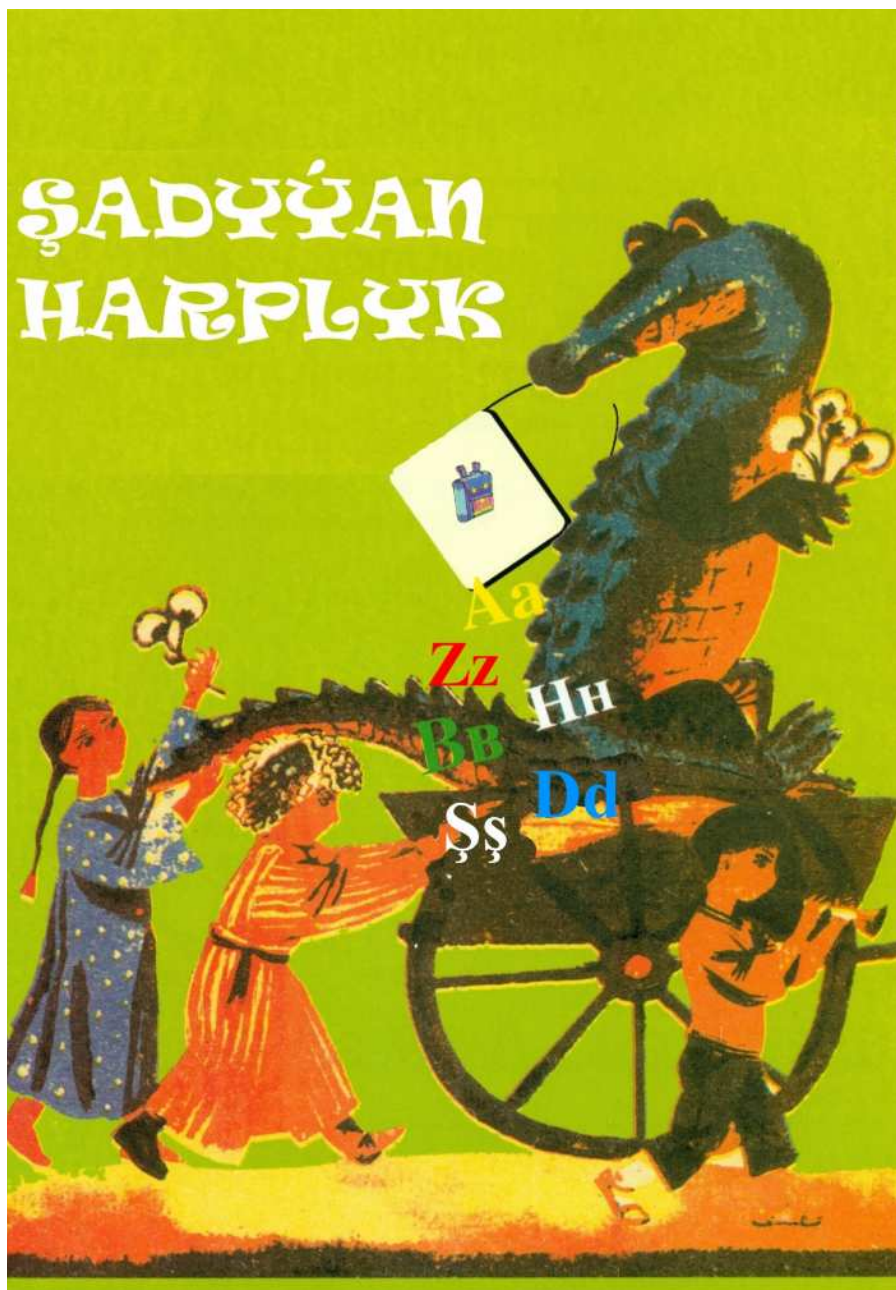
Ýetik töwerekde
Sygyrlaň sany.
Duýulýar atyňam
Kemlik edýäni.

Anha-da, gök taýhar,
O-da bu çakda
Juda köp oýlanýar
Eşeklik hakda.

Pagtaň gozalaryň
Hersi bir çyra.
Göz aýlaşyp otyr
Olar daglara.

Gören zatlarymyň
Tutdum adyny.
Gün bilen synlaýsaň,
Synlan zadyňy.

«A» ÝAZÝAN

A

Tanaýan «A»-ny,
Ýazýaryn «A»-ny.
Barha köpelyär
«A»-laryň sany.

Galamym bilen
Depdere ýazdym.
Hekim bilenem
Köp ýere ýazdym.

Maşynyň köne
Tekerne ýazdym.
Öýüň basgançak
Çykarna ýazdym.

Kyn däl «A» ýazmak,
Ünsli bolsaň,
Hekiň bölegni
Eliňe alsaň,

Eýläk bir aýak,
Beýläk bir aýak,
Biline bolsa
Keseje taýak.

«A» ALAŇYŇ ÜSTÜNDE

Ýol gyrasynda telegraf sütünleri hatarlanyşyp otyrlar. Olaryň alaň üstünde oturan birisi goşalanyp oturşy bilen «A» harpyna meňzeýär. Aga gyzyklanyp, onuň golaýyna bardy. Dogrudanam, ol «A»-nyň hut özi. Aga «A» bilen bir wagtdan bäre tanyşdy. Ilkinji gezek geçen ýyl «A» bilen Agany çagalar bagynda mugallym tanyşdyrypdy. Hatda oňa öz Aga adynyň hem hut şu «A» harpyndan başlanýandygyny-da mysal getirip aýdypdy. Häzir «A»-nyň alaň üstünde yzyny gözläp, bolup durşy kimdir birine garaşýana meňzeýärdi.

— «A», sen bu ýerde kime garaşýaň? — diýip, Aga onuň bilen gyzyklanyp sorady.

— Doganlaryma garaşýan.

— Hany, nirede onsoň olar?

— Olaram indi, hä diýmän yzyndan ýetip gelýän bolmaly.

«A» şeý diýdi-de, boýurganyp ýene yzyna gözledi.

Soňra ol «A» Agany hem öz duran alaňynyň üstüne çagyrdy.

Birsalymdan olaryň gözleşip duran gözýetiminde harplaryn ýodajygy yzarlap, hatar gurup gelýänligi göründi.

Aga dostlarny görüp begendi.

B

BULUTLAR

Irden kölüň gujagyndan
Topar bulut çykyp gitdi.
Öl-suw bolan geýimlerni
Üstümüzde sykyp gitdi.

BE... BULARY

Täsinlik bar ýerde bar,
Goç hem muňa ynanyar.
Haçan görseň «Be...» diýip,
Be-bedre, be-bede, be-bugdaý...
Aýlanyp, geň galyp ýör.

BUÝSANÇ

Daş töwerek agyn baýyrlyk. Ol baýyrlaram çöküp oturan düýelere meňzeşdiler. Düýeler hem çöken wagtlary hut şol baýyrlara meňzeýärdiler. Köşejik hem indi birki aýdan bäri şu baýyrlaryň arasynda ýaşaýar. Çöl çöl ä, ýöne Köşek şeýle-debolsa, bu ýerde birjik-de ýekesiremeýär.

Eýsem, töwereginde özüňkiler, özüňe meňzeşler barkan ýekesiräp näme? Köşejigiň özi-de indi çöken wagty töwerekdäki şol baýyrdepeleriniň birine meňzeýär. Elbetde, ony bu baýyrlara meňzedýän onuň şol arkasyndaky depe bolup oturan örküji. Köşejik özüniň örküjini diýseň eý görýär.

Seredip - seredip, ondan doýup bilenok. Asla guwanmazça hem däl, sebäbi köşejigi örküji diýseň görmegeý, diýseň syratly edip görkezýär.

Günlerde bir gün köşejik özüniň arkasyndaky örküjini görkezmäge oba, mamalaryna görme - görşe gaýtdy.

Elbetde, mamasy-da onuň arkasyndaky örküç baýyrjygy görüp begendi, oňa: «Köşegim iner çykypdyr» — diýip buýsandy.

ÇAPYŞARYN TÄZEDEN

Taýçanagym ýüwürdi,
Menem düşdüm yzyna.
Ylgamakda meniňem
Göwnüm ýetýär özüme.

Çaňa gardym Çaryny,
Ýlýas, Çemenden ozdum.
Taý bolmansoň özüme,
«Men ýyndam» — diýip gezdim.

Ýöne taýym ozaýdy,
Ýyndamlygy zor eken.
Türgenleşip, has gowy
Çapyşaryn täzeden.

BIZDEN SORAÝAR

— Oglum, bu gün haýsy harpy öwrendiňiz? —
diýip, bir gezek ejesi Çarydan sorady.

— «Ç»-ny geçdik - diýip, Çary göwünli-göwünsiz
dillendi.

— Keýpiň ýok-la, oglum nämä keşigýäň? — diýip,
ejesi ýene onuň bilen gyzyklandy.

— Mugallymymyzalaý...

— Hä, näme üçin?

— Geçjek harpyny onuň özi bilenok-da her gezek tagta ýazyp: «Şu haýsy harp?» — diýip, ony bizden soraýar.

— Şeý diýsene — diýip, Çarynyň ejesi oglunyň gepine myssa ýylgyranyny hem duýman galdy.

ÇARY ÇOPAN

Çary mekdepeden gaýdyp gelýärdi. Şemallyja sergin günleriň birisidi. Çary derýanyň üstünde gernip duran köprü yetip ol ýerde aýak çekdi. Derýanyň üstüni häzir tolkun örtüpdür.

Tolkunlaryň hümerlenişip baryşlary, çopan öňüne düşüp barýan sürini Çarynyň ýadyna salýardy.

Çopan bolmak Çarynyňam arzuwydy. Ýöne entek ol kiçijik bolansoň, ony çöle-de äkidenokdylar, oňa süri-de ynananokdylar.

Ol derýanyň ýüzündäki sürini höwes bilen synlady. Häzir derýanyň üstüne göterilen ümürem hut süri geçende göterilýän ýukajyk çaň-toza meňzeýärdi. Şol barmana, Çary özüniň şu süriniň çopanydygyna ynandy. Süri bolsa, tozanlap henizem geçip durdy. Bölünip gapdala sowuljak bolýanam ýok, agsap-togsap yza galjak bolýanam. Derýanyň olumy bilen lagambir sürlenişip geçip barýarlar.

Gör, çopan tejribeli bolanda süri nähili bolýar!

D

DAGLAR

Daglaň hersi raketa,
Depesinden ýagýar nur.
Kimdir birne garaşyp,
Uçjak-uçjak bolup dur.

DAŞDEŞEN

Eý, daşdeşen, daşdeşen,
Çünküň seniň dişiňdir.
Tapdym hol gün deşik daş,
Şolam seniň işiňdir!

DOGANLAR

Döwran aňyrdan gelşine gapylarynyň öňünde
aýaklaryny gezekli gezegine howlukmaç silkişdirdi-de,
köwüşleriniň hersini bir tarapa zyňyp goýberdi. Olaryň
birisi daş işikde galsa, beýleki birisi zyňylyp hol ýeňsä
düşdi. Köwüşler iki dogandylar, olar hemişe bileje bol-
magy gowy görýärdiler. Mekdebe-de bileje giderdiler.

Ylganlarynda hem bilediler. Futbol oýnalanda
olaryň birisi, topy göterip, - çeme alyp berse, beýlekisi

ony depip, derwezä salardy. Agşam ýatanlarynda hem köwüşler bir-birlerine höwür bolşup, gysmyljyraşyp bileje ýatardylar.

Köwüşleriň bu gün Döwrandan göwni galdy. Has-da gapdala atylp düşen çep taý köwüş ondan gaty gördi. Ol şol gün gijäniň bir wagtyňa çenli bir egninden beýleki egnine agdarylyp, ynjalyp bilmedi. Gije goňşynyň iti Alabaý köpek seýlini edip töwerekde aýlanyp ýörkä, şol köwüşe duşdy. Ysyrganyp dessine ony tanady.

— Ih, köwüş, bu senmi?

— Hawa, mendirin, goňşy...

— Sen gijäniň içinde bu ýerde näme işläp ýatyrsyň?

— Zyňdylar...

— Onda gerek dälsiň-dä!

— Mümkün... diýip, Döwrandan göwni galan köwüş gamgyn bolup uludan demini aldy.

— Beýle bolsa, ýör, onda meniň bilen! Belki, geregiň çykar...

Ertir Döwran mekdebe gitmekçi bolanda, näçe gözlese-de, töwerekden köwüşüniň çep taýyny tapyp bilmedi.

Köwüşleriň beýlekisi hem dogany ýanynda bolmanlygy üçin öýkeläp, şol gün mekdebe gitmedi.

E

EZIZIŇ PÖKGÜSI

(Kiçijik erteki)

Bir oglanjyk ýaşar eken,
Ezizmişin onuň ady,
Galýarmyşyn onda-munda
Ele alyp oýnan zady.

Oň «Gün» atly pökgüjigi,
Bir gün daşda galan günü,
Şemal gelip, al-asmana
Äkidipdir üfläp ony.

Öz geleňsiz eýesinden
Ol «Gün» gaty görenmişin.
Şondan bärem bulutlardan,
Düşüp bilmän ýörenmişin.

ERTEKI

Erkin düýş gördi. Düýşünde ol ite mündi. It ony toýa getirdi.

Olar toýçular bilen goşulyşyp oturdylar. Olaryň ikisine bir ýalaga nahar guýup getirdiler. It işdä bilen nahar iýip ugrady. Erkin welin, nahara elinem uzatmady.

— Näme otyrsyň, iý-dä! — diýip, it bir ýola oňa baş atdy.

— Sen iýiber! — diýip, Erkin çytylyp ýuwdundy.

Ol henize çenli it ýalagyndan naharlanyp görmändi.

Şonuň üçinem oýkeläp, toýdan göwün etdi. Soňundanam ol ýerden turup gaýtdy. Ýöne toý bagşysynyň aýdan bir aýdymy welin, soň-soňlaram onuň gulagyndan gitmedi.

— Ugramankaň bir ýere,
Barjak ýeriňi bil sen!
Ýalak geler öňüňe,
It bilen toýa gelseň.

ÄLEM

Ýyldyzlar asmandan
Gol-gola berip.
Synlaýarlar ýeri,
Gujagyn gerip.

Hersiniň ady bar,
Hersiniň orny.
Zöhre eýelemez,
Ýedigen ýerni.

Marsy, Ýupiteri,
Hersi bir ýerden
Seredýär, göz aýryp
Bilenok ýerden.

Gije garradykça
Barha joşýarlar,
Elýetere çenli
Golaýlaşýarlar.
Yzlap ýörseň tapyp,
Ak maýaň ýolun.
Daşynda aýlanýar,
Şonda giň älem.

ÄDIGIM

Beýle täzeje ädik
Mundan öň mende ýokdy.
Geýdim welin begenip,
Ylgap daşaryk çykdy.

GÄMILER

Ejesi oýarsa-da, wagty bilen Ärnazaryň turasy gelmedi. Ýorganyň ýylysyny duýup, onuň enteklerem ýatasy gelýärdi. Ejesi ikinji gezek gelip oňa mekdebe gitmelidigini ýatladansoň Ärnazar alaçsyz, yraň-daraň turup geýmäge durdy.

Saçak başyna baryp, çalak-çulak garbandy. Soňundanam sumka-torbasyny alyp, göwünli-göwünsiz öýden çykyp mekdebe ugrady.

Daşarda düýn-öňňinki ýagan gar dünýäni eýeläp - ak deňiz bolup otyrdy. Jaýlar onuň içinde tüsseleşip, bir ýerlerden gaýdyp gelýän gämilere meňzeýärdiler. Ärnazar birsalym gämiler bilen gyzygyp, töweregini synlap durdy. edil ýoluň gyrasy bilen Äşeleriň jaýy — gämi bolup ýüzüp gelýärdi. Ärnazar aýak çekip, şol ýerde onuň öz yzyndan ýeterine garaşdy. Onuň niýeti

mekdebe Äşe bilen bile şol gämide ýüzüp barmakdy. Ol mekdebe gelende bu ýerde indi bireýýämden bäri sapak gidip durdy.

— Bu nä boluş? - diýip, mugallym ony görüp çytyldy.

— Men öýden-ä wagtynda çykdy. Ýöne gämiler wagtynda gelmediler.

— Ol nähili gämi? — diýip, mugallym bada-bat hiç zada düşünmän, egnini gysdy.

— Ana, şol parahod — gämiler-dä — diýip, Ärnazar penjirä elini uzatdy. Mugallym «Ol ýerde nähili gämi bolup bilýärkä?» diýip, penjireden sereden wagty, töwerekde jaý-gämileriň tüsseleşip, ak deňizde ýüzüşip ýörenlerini gördi. Mugallym birsalym daşaryny synlap duransoň, yzyna öwrüldi. Soňundanam:

— Diýseň-diýmeseň meňzeýär — diýip, ol hem Ärnazary makullap ýylgyrdy.

F

FUTBOL

Düýe top depip ýör,
Ertirden bäri,
Futbol oýnap ýörmek
Halaýan käri.

Ýagyş ýagyp,
Meýdanlar çyg çekende,
Düýe aýdym aýdýar,
Futbol hakynda.

SYNAG

Synp öz futbol komandasynyň kapitanyny saýlamakçy boldy. Elbetde, synpda gowy oýunçylar az däldi. Şeýle-de bolsa, kapitan saýlamak çekeleşikli boldy. Sonuň üçinem mugallym bu ýygnanyşygy soňa goýup, okuwçylara ertire çenli ymykly pikirlenmegi maslahat berdi.

Şol günüň ertesi synp ýene-de öz futbol komandasyna kapitan saýlamak üçin sapakdan soň maslahata üýşdi.

— Salyh oňat oýnaýar. Şony özümize kapitan

belläýeliň! - Aşyr ilkinji bolup öz pikirini aýtdy.

— Ondanam bir kapitan bormy. Hol günem alňasap, topy öz derwezämize saldy - diýip, Ýusup oturan ýerinden oňa garşy çykdy.

— Onda Nepes kapitan bolaýsyn!

— Nepes gezip ýören ýerinde irkilip ýör-ä, ondanam bir kapitan bolarmy? - diýip, Ýusup ýene-de hemmeden öň oňa-da garşy çykdy.

— Çary hem gowy oýnaýar. Goý, onda kapitan şol bolaýsyn!

— Sen näme, futbol oýnaýaňmy? Bir zat diýmeli diýseler, ýöne gepläberýäň. Çara biz belet, utulyberse, gyzyp aýaga depýär — diýip, Ýusup bu gezegem ör turup, ony görkezen gyzyň al petinden aldy.

Synp Ýusubnyň bolşuny geň gördi. Şu arada nädip tarsi ýerinden turanyny Çarynyň özi hem duýman galdy. Soňundanam ol Ýusuba ýüzlenip:

— Näme, synpda özüňden başga dilli ýokdur öýdýärmiň? Hemmäni garalap otyrsyň-la sen! — diýip, Ýusuba çytylyp seretdi. Ýusup Çarynyň bolşuny synlansoň, köpmanyly gülümsiräp, ýene-de ör turdy.

— Ýoldaş mugallym, Çary bize kapitan bolup biljek ekeni...

Soňra ol synpa özünüň bu günki geň hereketleriniň sebäbini düşündirdi. «Düýn men öýde özümize kapitan saýlamakçy bolýanymyzy atama gürrüň berdim.

Ol-da maňa kapitan edip öz mertebesini gorap bilýän oýunçyny saýlamaklygy maslahat berdi. Men atamyň öwredişi ýaly hakyky kapitany tanamak üçin synag geçirdim» diýdi. Ýusubyň pikiri hemmeleriň göwnünden turdy.

Synp Çaryny öz futbol komandasynyň kapitanlygyna saýlady.

G

GARPYZ

Garpyz güne çoýundy,
Suwdanam içdi doýup.
Indem garnyn sypap dur,
Matros maýkasyn geýip.

GÜJÜGIM

Güjügimiň ysgaw it
Boljagy eýýäm belli.
Meniň ýiten köwşümiň
Taýyny tapyp geldi.
Şeýdip, ol sag bol aldy.

GAWUN BÄBEK

Biýaralaryň arasynda gawunlar togarlanyşyp ýatydylar. Olar gundaglyja bäbejige-de meňzeýärdiler. Bir ýola, mekdepden gaýdyp gelýärkä, Garlynyň gözi şol gawunlara düşdi. Ol dessine elindäki kitap-depderli torbasyny ýerde goýdy-da, baryp bir bäbejik-gawuny alyp ony gujagyna göterdi. Şol arada ýeňsedem, kimdir biriniň ýuwaşja ardynjyramasy eşidildi. Garly gaňrylyp ýeňsesine sereden wagty, bu ýandaky tuduň kölegesinde ýaplanyp çay içip oturan ýaşulyny gördi.

— Salawmaleýkim, baba!

— Näme tapdyň, oglum?

— Bir gowuja bäbejik ýatyr ekeni. Ejem bäbejik alanda, men ony, ine, şeýdip göterjek.

Garly gujagyndaky gawuny eýläk-beýläk yralady. Sakçy baba ony diňläp ýylgyrdy.

— Bar, onda, oglum, bäbejigi öýüňize äkit. Goý, ejeň ony sallançaga salyp üwresin. Ýogsam, ol ýene-de ukusyny alman oýanar!

Garly iki bökende bakjadan çykdy.

H

HAT

Öwrendik her harpy
Ýekänme-ýekän
Indi ähli harplaň
Adyny bilýän.

Bir günem bir bukja
Kakamdan aldym.
Agama hat ýazyp
Şol bukja saldym.

Serhetçi agama
Ýeter ol baryp.
Agamam şat bolar
Hatymy görüp.

“Kaka, eje” ine,
Bar ýazan sözüň.
Iki sözüň bolsa
Ýazan meň Özüm.

HAKYKY IT

Hydyrlaryň goňşusynyň iti güjükledi. Şundan soň, Hydyryň ol gowuja güjüjekleriň töwereginden aýrylasy gelmeli. Bir-de ol goňşularynyň gyzy Häset bilen güjüjekleri naharlasa, ýene bir-de söýüp-sypap olaryň täsin hereketlerine guwandy. Bu mahal heniz gözi oňly açylmadyk güjüjekler soňundan möjeklere garşy durup, garpyşyp biljek, garadangaýtmaz it bolup ýetişjege asla meňzemeýärdiler. Olar itlere däl-de, çöl ýerlerde ýaşaýan nakys tumşuklyja sykylykçy alakalara has meňzeşdiler. Wagt geçip durdy. Güjüjekler ers-mers bolşup her-gün ulalýardylar. Bir gezek Häsetiň kakasy, Hydyr bilen onuň kakasyny güjüjekleriň arasyndan özleri üçin saýlamak üçin çagyrdy. Hydyryň kakasy gele-gelmäne güjüjekleriň haýsydyr birini almaga howlukmady. Ol ilki güjüjekleriň gapdalynda çommalyp oturyşyna, olaryň hereketlerini ünsli synlady. Diňe bir salymdan soň, güjüjekleriň biriniň gulagyndan tutup, ýokary göterdi. Ol güjüjek gorkup, ýygrylyp, näderini bilmän, çyňsap düşdi bir güne. Hydyryň kakasy şonda ony bir gapdalda goýdy-da, güjüjekleriň ýene birini şeýdip ýokary göterdi. Ol güjüjek eserdeňlik bilen tumşugyny howada gezdirip, dessine özüni ýerden göteren eli ýalamaga synanyşdy. Hydyryň kakasy ony-da gapdalda goýdy. Üçünji gezekde onuň gulag-

yndan tutup, ýerden göteren güjüjegi welin, özüne degilmegini halamady. Urnup-urnup, dişlerini syrtartdy, özüni ýerden göteren eli dişlemäge synanyşdy. Hydyryň kakasynyň bu güjüjege göwni ýetdi, ol güjüjegiň arkasyny sypalap, ony ogluna uzatdy.

— Oglum, ine, şu saňa gowy it bolup biler. Hydyr güjüjegi eline alyp: «Kaka näme üçin güjüjekleriň başga birini saýlaman, aýratyn şuny saýladyň?» diýen manyda onuň ýüzüne seretdi. Göräýmäge welin güjüjekleriň hemmesi-de gowujady. Kakasy ogluna düşüňip ýylgyrdy:

— Bilýäňmi, oglum, itiňem, adamyňam gorkagy, ýaranjaňy halanylýan dälidir. Gördüň-ä, ilkinji ýerden göteren güjüjegimiziň sandyrap, çyňsap bolubersini. Beýle güjüjeklerden dörän it gorkak bor. Howp abandygy atylp ýaga depmegiň ýerine, gaçyp özüne girere deşik gözlär. Maňlaýy sakar ikinji güjük bolsa töweregiňe aýlanyp duran ýallaky bor. Seniň güjüjegiň, gördüň-ä, özüne degilmegini halamady. Häzirden ol öz mertebesini bilýär. Hakyky öz adyna mynasyp itler, hut şeýle güjüjeklerden ösüp ýetişýändirler.

Kakasynyň şu gürrüňinden soň, Hydyr özüniň elýetmez güjüjege eýe bolanyna ynandy. Güjüjegi bagryna basyp, öýlerine ýetmäge howlukdy.

ITIM ÖŇÜMDEN ÇYKDY

I

Gijöýlänler men ýene,
Mekdepden gaýdyp geldim.
Itim öňümden çykdy,
— Illi, näçelik aldyň?

«Bäşlik» diýip, pert aýtdym,
Edil öňünde öýüň.
Itim diýdi ýalmanyp,
— Getir, ýalap göreýin?

ÖZÜŇ IÝMESEŇ

Şamarady. Illi işikleriniň öňündäki sekiden aý-agyny sallap otyrды. Birden onuň nazary gapdaldan gybyrдыklap, howlukmaç geçip barýan kirpijige düşdi. Kirpijigiň kimdir birine görünmejek bolýan ýaly bolup, bukdaklap barşy Illiniň ünsüni çekdi. Ol tow-sup sekiden düşdi-de, ylgap baryp, onuň öňüni kesdi. Kirpijik özüniň öňünden çykylmagyny asla halamady. Ol şundan soň dessine düýrүgip, tikenli garaжа pökgä öwrүldi.

— Niräk howlugyp barýaň kirpijik? — diýip, Illi oňa golaý durup habar sorady. Kirpijik welin, şundan

soň jogap ýerine has-da düýrükdi. Illiniň şol barmana kirpileriň almany gowy görýäni ýadyna düşdi. Ol ylgap gitdi-de, sekide duran almaly jamdan bir almany getirip, ony kirpijige hödürledi.

— Gowy alma. Al, iýip gör! «Dogrudanam, gowy alma eken» diýersiň! - Illi näçe hoşamaýlyk etse-de, kirpijik ylygyp, gaýdyp oňa ýüz bermedi.

— Sen-ä kejr ekeniň — diýip, lapykeç bolan Illi ahyr elindäki almany — Al, onda, özüň iýmeseň, äkit-de, çagalaryňa beräý! — diýip, ony kirpiniň tikenli arkasyna dürttdi.

Illi ýanyndan gidensoň, kirpi hem birazdan ýerinden gozgandy, soňundanam töwerekde hiç kimiň ýoklugyna gözünü ýetireensoň, berlen almany arkasynda göterip, gybyrдыklyp howlukmaç ýola düşdi.

J

JÜÝJELER

Ýumurtgadan çykanda,
Jüýjelerni geň görüp,
Käkeledi ak towuk
Küren oba ýañ berip:

“Bulaň eýjejikdigni,
Siz bulary bir görüň!
Özüm tapdym, dilemäň,
Hiçniňize bermerin!”

Sekiz sany ak jüýje
Hemmäň ünsüni çekýär.
Sekiz sany ak jüýje
Dünýä geň galyp bakýar.

Käkeleýär ak towuk,
Sesin goýup bilenok,
Çagalarna guwanyp,
Bakyp - doýup bilenok.

JOJUK

Jojujagy ýuwup, naharladylar
O-da öýkeledi: «Nähili-aýt bular».
Ýuwunmak asyl-ha gerek däl maňa
Köprak iýer-içer getiriň öňe!

Meniň isleýänmem ediň ahyr siz?
Ýuwmaň, men iýeýin näçe diýseňiz!

ALAJA

Bir ýola ejesi Aýjahany ýanyna çagyryp, onuň goşaryna alaja dakdy. Soňam oňa gözdegme, dildegme diýen belalaryň barlygyny aýdyp, şolardan goranmak üçin alajany aýyrman dakynmagy maslahat berdi.

Aýjahan alajanyň nähili edip ol bela-beterlerden özüni gorajagyna düşünmese-de, ejesiniň diýenini etmelidigine welin düşündi. Eýsem näme, ejeler hemme zady bilýär ahyrin.

Şundan soň Aýjahanyň özi-de alaja iýşip ugrady.
Alaja

iýşmek şeýle bir kynam däl. Bir ak, bir gara sapak alyp, olar bilelikde aýaňda tow berip iýşseň, ine, saňa alaja bolup dur. Aýjahan ilki iýşen alajasyny öz

söýgüli gurjagynyň boýnuna dakdy. Şondan soň, alaja ýene-de köpeldi. Indi daşarda itdir pişik, göledir owlak dagam boýunlary alajaly gezişip ýörler. Aýjahan gyzyl horazyň boýnuna alaja dakan mahaly ol ilki gorkup, pasyrdap uçjak bolup bir başagaýlyk döredipdi. Indi bolsa öwrenişipdir. Alaja dakynyp, hondan bári bolup ýör. Aýjahan ýene-de alaja iýşýär. Indi alaja hasam köpe ýeter.

Sebäbi Aýjahan hemmelere gowulyk bolmagyny isleýär. Uly adamlar ilki itiň, pişigiň alaja dakynyp ýörenini geň hem gördüler. Indi bolsa, gaýtam, olar Aýjahanyň tarypyny edýärler.

— Aýjahan gowy gyz. Seret, onuň alajalary ediberişini. Sebäbi ol hemmelere gowulyk bolmagyny isleýär - diýişýärler...

ŽIRAFA

— Eý, žirafa, sen meniň
Güjüjegmi gördüňmi?
— Nirde gezyär güjügiň,
Asmandamy, ýerdemi?
— Uçup bilýän-ä dälidir,
Gezyän ýeri hem goldur...
— Onda ony göremok,
Men ýere seredemok.

TAÝÇANAK

Men çybyk atymy münüp, töwerekde çapyp ýördüm. Hem özümi ýeňilaýak taýçanak hasap edýärdim. Şol barmana, ýeňsämden kimdir biriniň golaýlap gelýänini duýdum. Görsem, ine, maňlaýy sakar, bir gowuja taýçanak.

Men süýji iýýärdim, elimde-de ýene onuň birnäçesi bardy. Olary men ýanyma gelen dostlarym bilen bölüşerin diýen pikirdedim.

Dessine taýçanaga şol süýjüleriň birisini uzatdym.
— Al, narpyzlysy saňa!

Taýçanak boýnuny uzadyp süýjini ysyrgansa-da, ony almady. Men taýçanagyň süýjüçil dældigini dessine bildim. Belki-de, ol ejesiniň:

«Süýjini köp iýseň, dişiňi owarra edersiň» diýýänine ynanýandyr...

Gapdaldan ýap yňdyrylyp akyp ýatyrdy. Şonuň üçinem soňra men taýçanak suwa gelendir diýip oýlandym. Sykylyk atylanda atlaryň suwy arkaýyn içýänini ýatlap, sygyryp, sürüsini suwa indiren çopana meňzedim. Ýöne, näme üçindir, taýçanak suw içmägede howlukmady. Gaýtam ýüzüme bakyp, uzaklara seredip, guýrugyny bulaýlap, maňa üm bilen bir zatlar diýip dur. Ýöne men oňa şol mahal düşünmedim. Bir salymdan taýçanak yzyna öwrüldi-de, towsaklap çapyp gitdi. Diňe şundan soň maňa taýçanagyň maksady belli boldy. Ol meniň ýanyma: «Senem taýçanak, menem, gel çapyşaly» diýip gelen bolsa näme? Ana, indi ol höwesini kowalap, çapyp barýar. Wagtal-wagtalam: «O taýçanak yzymdan ýetip gelýän bolaýmasyn?» — diýip, meni ýatlap, gaňyrlybam yzyna seredýär.

K

KEÝIGOKARA

«Görsün» diýip keýikler,
Çykyp dur ol belende.
Buldy sagyp dolduran
Käseleri elinde.

KIRPI

— Eý, kirpijik, kirpijik,
Hany bäreňe seret!
Munça iňňe asyl-ha,
Seniň nämäňe gerek?

— Iňňe ol hemmä gerek,
Sizem şuny biläýiň.
Iňňäň bolsa howply däl
Hatda saňa ýylanam.

KAPITAN

Indi telim gün bári kürk towuk samankepbede basa oturyp, ýumurtga basýardy. Käte bir gidip, töwerekde gezmeläp aýagyny ýazyp geläýmese, ol uzakly gün diýen ýaly ýumurtgalaryň üstünden turman oturardy. Akja ýumurtgalary ol enelere mahsus irginsizlik bilen, yhlas bilen basýardy.

Bir gezek towuk aýagyny ýazmaga meýdana çykan mahaly onuň basyp oturan ýumurtgalarynyň birisine jan girdi. Ilki ol gozganyp, leňner atdy, ýumak bolup togarlanyp giderli göründi. Şonda onuň içinde kimdir biriniň barlygy aýan boldy.

Birsalymdan bolsa ýumurtga jaýryk atyp iki bölündi-de, onuň aşaky böleginde bir akja jüýjejik peýda boldy. Jüýjejik şol duran ýerinde birsalym geň galyp, daş-töweregini synlap durdy.

Jüýjejigiň duran maýa bölejigi akja gämä meňzeyärdi. Şonuň üçinem ol häzir şol akja gämide bir ýerlerden ýüzüp gelen kapitandy.

Jüýjejik ýene-de birsalym gäminiň üstünde kapitan bolup, töweregi synlap duransoň:

— Bu ýer hem ýaşamazça däl ekeni — diýip, dabara bilen gämiden düşdi.

LEŇŇEÇ

L

Ýörän çagy murtlary
Guýruk boldular ýene.
Sebäbi ol hemişe
Ýöreýär öz tersine.

LEÝLA

Synpdaşymyz leýlanyň
Gülkünç — jotda saçy bar.
Şol saçlary synlasam,
Hut gülkim tutuberýär.

Saçlaryny birjigem,
Öz gününe goýanok.
Saçbogam dakýar oňa,
Gelişmeýär diýenok.

Birde-de ol saçlarna,
Suw çalyp daran bolýar.
Hemem maňa birhili,
Jytdaýlyp garan bolýar,
Näzirgäp garan bolýar.

LÄLE

Läle bir gezek ýazyň öýüne myhmançylyga geldi. Ol egnine ýakasy keşdeli ýaşyl köýnegini geýipdir. Başynda bolsa şabram-şelpeli gupbaly tahýasy. Ol owadandy. Ýazyň özüne meňzeşdi. Töweregiň gülleri Läläni görüp begençli pyşyrdaşdylar:

— Serediň, läle biziň doganlarymyzyň ýene-de birisi açylypdyr!

— Ol meniň ýanyma gelsedi. Men şonda has owadan bolardym.

— Mümkün, ol läle-gülleriň iň owadanydyr...

— Şoldur.

— Läle iň owadan güldür...

Läle gelensoň gülli meýdan hasam owadan bolupdy. Töwerek mör-möjekleriň sesinden doldy. Häzir olaryň hersi bir ýerden aýdyma zowladyşyp otyrlar. Asmanda, jürläp, torgaý saýraýar.

Läle hem bir salym töwerege synçy bolup duransoň töweregindäki lälelere meňzäp özüniň ýagyş hakyndaky söýgüli aýdymyna hiňlenip ugranyny hem duýman galdy.

Çagyrar ol ýagar-da;
Oýnalyň-a, tiz geliň!
Uzyn bolýar saçlary,
Oýnanyň meniň bilen.
Oýnanyň ýagmyr bilen

Sebäbi töweregi diňläp duraňsoň, aýdyma goşulmazlyk asla mümkin däldi.

MENIŇ REŇKLERIM

M

Gyzyl reňkde çeken Günüm
«Ýarty garpyz» diýdir ýene
Hem gündizi elter indi
Towşanlaryň öýlerine.

Gyzyl reňkiň aşagyndan
Sary reňkim ýazdy haly.
Ýup-ýumşajyk onuň üsti,
Guşlar gelip oýnar ýaly.

Keyerip dur keyik ýaly
Mele reňkde çeken atym.
Ýaşyl reňkim tiz örüzdi
Töweregiň terje otun.

Gara reňkim ginse boldy,
Ýyldyzlaram geler göçüp...
Kim uklajak bolsa, indi
Ýatybersin, barik geçip.

MÖJEK

Möjek bir obanyň çetinden geldi.
Oba daramakdy gaýdanda göwni.
Ysyrgandy, soňam lampa oturdy,
— U-u-u — itleriň baý-baý känligni...

MÄHEK DAŞ

Bir ýola tilki atyzda ekinlerini suwaryp ýörkä, birden ýabyň suwy kesildi. Gözbaşda ýa-da suwuň ýol ugrunda bir hadysanyň bolandygy belli boldy. «Näme bolaýdykan?...» diýip, tilki ilki jogap gözläp, böwrüni diňledi. Soňundanam onuň sebäbini bilmek üçin ýabyň boýuny syryp, gözbaş gitdi. Az ýöräp, köp ýöräp, ahyr ol daga ýetdi.

Ine, görse, dagyň depesinden togarlanyp gaýdan äpet bir daş keserip, suwuň ýoluny kesipdir. Tilki ony görüp ilki hyk-çok edip, daşy ýoldan aýyrmaga synanyşdy. Emma güýji ýetmedi. — şundan soň, ol bu daşy bir özüniň gozgap-goparyp bilmejegine düşündi. Oýurganyp çykalga gözledi.

Şol barmana-da aňyrdan her ýerden bir basyp, apañ-sapaň edip gelyän aýy göründi. Tilki aýyny gören mahaly bir emel kellesine geleni üçin birbada ony görmedik boldy. Aýyny gyzyklandyrmak üçin öňünde ýatan daşyň sagrysyny sypalap, özbaşyna samrady.

— Gözläp gezenje daşym, zordan tapanja zadym...

Aýy tilkiniň dünýäni unudyp, samrap oturyşyny görüp, onuň duşunda aýak çekdi.

— Ýeri, how tilki, gotur daşy gujaklap, bu bolup oturyşyň nähili?

Tilki aýynyň ýüzüne gözläp, ýalmanyp

şelaýynsyrazy.

— Aýy daýy, bu daş ýönekeý daş däl-dä...

— Hä, ol nähili daşmyş beýle?

— Biler bolsaň, muňa mähek daşy diýilýär. Şeýle keramatly daş hakynda heý, bir mahal eşidipmidiň?...

— Eşidipdim özün-ä... — Aýynyň sözi gowşak çyksa-da, daşyň tarypy barybir onuň bilesigelijiligini artdyrdy.

— Eşitseň, ine, bu, hut şol daş-da. Muny telim günläp dog

anym bilen bile dagdan-daga dyrmaşyp, dabanlarymyzy gyýçak daşlara dildirişip, zordan tapdyk. Togarlap-togarlabam, ine, şu ýere getirdik. Öýe ýetirip bolsa, bazarda munuň aşyk ýalysy topaz ýaly altyn turzup dur.

— Şeý diýsene... — Tilkiniň şu taryplaryndan soň aýy gotur daşyň ýöne bir daş dældigine halys ynandy. İçinden bolsa daşyň özüniňki däl-de tilkiniňkidigine gynandy. Ol: «Ýenjip, ony tilkiniň elinden alaýsam-mykam, oňa güýjüm-ä ýetmän duranok» diýibem bir oýlandy. Tilki aýynyň daş bilen gyzyklanyp ugranyňy görensoň, haýal etmän, öz tilsiminiň ikinji bölümüne geçdi. Gözüni süzüp, alyslara seretdi. Aýa özüniň kimdir birine garaşýanlygyny mälim etdi. Soňundanam ýalmanyp haýyş bilen oňa ýüz tutdy.

— Aýy daýy, eger sen häzir howlukmaç bolmasaň,

bir haýyş bar. Birsalym şu daşa göz-gulak bolup otursaňyz? Inim häliräk mähek daşy bu ýerden äkitmek üçin oba araba getirmäge gidipdi, şol eglendi, azaşyp dagy ýören bolmasyn. Ýogsam, ol meniň hasabym boýunça bireýýäm bir ýerden görünmelidi. Sizrazy bolsaňyz, men häzir gidip şonuň öňünden çykaýyn.

— Arkaýyn gidiber, tilkim. Tä, sen gaýdyp gelyänçäň gözümi daşdan aýyrman oturaryn — diýip, aýy dessine onuň bilen göwünjeň razylaşdy. Öz ýanyn-dan bu keramatly daşy tilkiniň elinden nädip alyp bolayarkan diýip oýlanyp oturan aýynyň gökdäki dilegi ýerde gowuşdy.

Tilki gidip bir depe aşansoň yzyna öwrülip şol aşan depesiniň ýeňsesine gizlenip, daşyň başynda galan aýynyň bolşuny synlady.

Aýy ilki tilkiniň garasy ýitensoň, ýaltaklap, töweregini syndan geçirdi. Golaý-goltumda hiç kimiň ýoklugyna gözüni ýetirensöň bolsa ýaňky daşy «homp» etdirip egnine aldy-da, tilki dolanyp gelmänkä bu ýerden daşlaşmak üçin ýegdenekläp, howlukmaç ýöräp ugrady.

Birazdan ýene-de akarda suwuň şadyýan sesi peýda boldy.

NURYNYŇ GALAMY

N

Uzyn ýol çekdi,
Gyrasynda - bag.
Ýola abanyp
Otyr gara dag.

Suw gelyär iýnip
Ol dagdan bäre.
Bar kenarynda
Almasy, nary. . .

Baýyrda Akbaý,
Çopan hem çoluk
Otlaýan sürä
Otyr, ser salyp.

Çykypdyr gün hem
Elinde ýaýy,
Awlajak ýaly
Batmadyk aýy.

Nuryň galamy
Bolsa-da kiçi,
Dos-doly eken
Suratdan içi.

NAN

Nazaryň ejesi tamdyra nan ýapyp durdy. Ol häli-şindi eglip, tamdyrdan tegelek Güne meňzeş nanlary çykaryp alýardy.. Nazar bu ýerde, bir gapdalda durup, ejesiniň hereketlerini synlap, her gezek nan ýapylanda özi üçin ýörite kiçijik çöregiň çykarylaryna garaşýardy. Şol gezek ol ejesini synlap durşuna, oňa sorag berdi.

— Eje, näme üçin nany tegelek edip bişirýäňiz-ä?

— Nan Güne meňzeş, oglum!

— Nämüçin, eje, ol Güne meňzeş?

— Sebäbi Gün - Babadaýhan;

Ýerleri öz howry bilen taba getirýän kim? — Gün.

Ekinleriň ösmegine kömek edýän kim? — Gün.

Bugdaý sümmüllerini sypalap-sypalap bişirýän kim? — Gün.

Özümizi sylany bizem sylaýarys. Şonuň üçin nany-myzy onuň hormatyna tegelek edip — Güne meňzedip bişirýäris.

Nazar ejesiniň tamdyrdan çykaryp özüne uzadan kökejigini alyp, ony depesine göterip, Güne görkezdi.

— Gün, seret, meniň çöregim saňa meňzeş!

Ony görüp, Gün — Babadaýhan göwnühoşluk bilen ýylgyrdy.

Şonda dünýä has hem owadan boldy.

«Ň» HAPY

Ilki ýazyp «Ň» harpyny,
Ýasadym men ondan «Ň»-ny.
Dakdym «Ň»-yň sag aýagna
Jojujygyň guýrujygny.

GAŇŇA

Gaňňaladym taýharmy,
Boldy at deý ullakan.
Indem ýola dyzap dur,
Şu gaňňada oýun kän.

DEŇIZ

Deňiz - ullakan gök ýorgan. Ol gök mahmal ýorgan bolup, owsunyp tolkunýar. Çarlaklar her gün şol gök mahmal deňziň ýokarsynda galgaşyp, uçuşyp gezyrler. Olar, bu günem hol-ha, ýene-de hemmelerden ir oýanypdyrlar.

Uçuşyp-gonuşyp ýörler.

Deňiz ýorganyň örtügininiň aşagynda bolsa entegem ukuda ýatanlaryň az dældigi bildirýär: balyklar,

leňneçler, düwlenler... henizem şol ýylyjajyk deňiz ýorganyň aşagynda doganlar bolşup, depişip ýatan bolmaly.

Deňiz ýorganyň aşagy häzir agyn müňňüldi.

TAŇŇY

Taňňy mekdepden gaýdyp gelýärdi. Ol mekdebe ýaňrak gatnap ugrapdy. —ol barmana, ýolda onuň öňünden bir garryja mama çykdy. Ol Taňňyny tanady. Garryja mama Taňňylara, onuň enesiniň ýanyna mahal-mahal oturmaga gelderdi. Mama aýak çekip, Taňňa ýüzlendi.

- Nireden gelýäň, oglum?

- Aý, okuwdan-laý.

- Okuwyňyz eýýäm gutaraýdymy?

- Ýok, ertir ýene-de gelmeli diýdiler.

Taňňy bu sözi egnini gysyp, agyr ýüküň aşagynda galan ýaly, diýseň lapykeç bolup aýtdy.

«O» HARPY

O

«O» ýadaman mydam tigirlenip ýör,
Özi-de ol juda gadymdan gelýär.
«O» özgeler ýaly garranok hat-da,
Sebäbi ol teker — şol hereketde.

OTLY

Demir ýolun
Ýalap-ýalap,
Bir heňinem
Şol gaýtalap.

Ýolun öňe
Salan otly.
Baryar süýnüp,
Baryar batly.

Öňde oba,
Şäher kändir.
Köpler oňa
Garaşýandyr.

Ol gyssanýar,
Barha-barha.
Kem däl ahyr,
Irräk barsa.

ŞAH ÇYKANDA GEL!

Agylda iki sany owlajyk bardy. Olar, käte oýun edişip, bir-birleri bilen süsüşip oýnardylar. Käte Orazam gelip, gapdaldan olaryň oýunlaryny synlap durýardy. Bir ýola bolsa Orazyň hem owlajyklaryň oýnuna goşulasy geldi. Agyly açyp, onuň içine girdi.

Şonda owlajyklaryň birisi ondan gorkup, dessine towsup, baryp enesiniň arkasynda gizlendi. Olaryň ikinji birisi, sakarja owlajyk welin ondan gaçmady. Gaýtam, kellesini aşak edip, onuň bilen süsüşmäge taýynlandy. Owlajygyň kellesinde ýaňyja tümmerip gelýän şahjagazlary bardy. Oraz hem owlajygyň özi bilen süsüşmäge höwesekligini görüp, onuň garşysyna geçdi. Sakarja owlaga meňzäp, kellesini tüňňertdi. Süsüşmäge taýyndygyny mälim etdi.

Süsüşen wagtлары Orazyň gözünden ot paýrap gitdi. Has-da maňlaýy erbet agyrdy. Ol şundan soň uzak durman, maňlaýyny sypalap agyldan çykdy.

— Eý, süsüşjek bolsaň, şah çykanda gel! — diýip, özüni ýeňiji hasaplap duran sakarja owlak onuň yzýzýndan seredip çekräp goýberdi.

ÖRDEK

Eý ördejik, näme seň
Aýaklaryň ýalaňaç?
— Çemeli bolýar oýnaňda
Töwerekde «Kowdum-gaç!»

ÖKÜZ

Düýrügip mölemek
Onuň häsiýeti.
Käte ol kowalap,
Süsüp ýör iti.

Başagaý edýär ol
Baran ýerini.
Süsmese, nä ondan
Öküz bolýarmy?

ÖÝLÄNÇI

Öýläňçi ýene-de duýdansyz geldi. Ýaz günleri bu öýläňçiniň edähedidi. Häsiýetinden çen tutsaň-a, onuň ady «Tiz ýagar» diýen ýaly bir zat bolmalydy. Ýöne oňa adamlar hemişe öýländen soň ýagýanyny göz önünde tutup, «öýläňçi» diýýärdiler.

Öýläňçi bu gezegem, bada-bat asfalt köçeleri ýalanan göläniň arkasyna meňzedip ýalpyldatdy. Onuň akja damjalary şagalaň bilen ýapraklaryň ýüzünden syrylyşyp «taýdym-taýdym» oýnadylar. Ýolda ol mekdepeden gaýdyp gelýän çagalaryň hem yzyndan ýetip, olary-da süllümbaý ezdi. Ýöne, çagalaram ondan gaçyp bukuljak bolmadylar.

Gaýta bökjekleşip, şatlanşyp hezil etdiler.

Öýläňçi olary ezse-dä ezdi welin, ýöne ol soňundan eden işine öküňdi öýdýän. Bada-bat öz ýalňyşyny düzetmegiň ugruna çykdy. «Çagalar geýimlerini serip guratsynlar» diýip, dessine bir ýerden älemgoşary tapyp, ony asmanda gerdi.

— Her kim geýimini halan reňkine sersin - diýip, älemgoşary olara görkezdi. Sebäbi ol her kimiň öz söýgüli reňkiniň bardygyny bilýärdi.

Çagalaryň hersi pikirlerinde öz geýimlerini asmandaky älemgoşaryň bir reňkine serdiler...

P

PAGTA ÝYGÝAR HEMMELER

Pagta ýygýar atyzda,
Uly-kiçi hemmeler.
Menem olaň ýanynda,
Ýygymçylaň sanynda.
Bir partygy bir özüm,
Dykyp-dykyp doldurdym.
Pagta entek ýene kân,
Ertire-de galdyrdym.

HADYSA

Bir gezek köşejik suwkädini göterip, suw içjek bolanda bilmän ony başyna geýäýdi. Soňra ol suwkädini eýläk-beýläk öwürüp näçe itinse-de, ondan başyny gutaryp bilmedi. Ilki muny ejesi görüp, suwkädini köşejigiň kellesinden aýyrmakçy boldy, emma bolmady. Soňra onuň kakasynyň eden synanyşyklarynyň hem barysy peýdasyz boldy.

Ahwalaty eşidişip, goňşular hem üýşüşdiler. Emma olaryňam alan galasy bolmady. «Haý, bolmandyr-ow!» diýşip, duýgudaşlyk etmekden başga bitiren işleri bol-

mady. Gaýtam, öz aralarynda: «Indi munuň kellesini kesäýmesek bolmaz» diýşip, köşejigiň eje-kakasynyň howsalasyny artdyrdylar.

Bu üýşmeleň bir gapdalynda goňşy obadan gelen tilki hem synçy bolup durdy. Ol ýaňrak bir iş bilen bu düýeler obasyna gelipdi. Märekäni görübem: «Ol ýerde näme barka?» — diýip şu ýere sowlupdy.

Düýeler artdykça ýagdaý barha dartgynlaşýardy. Köşegiň ejesiniň howsalasy artdy. Ilki ol oglunyň başyndan jüp çörek hudaýýoly aýtdy. Ýagdaýyň çäresizdigine göz ýetirensoň, Taňrydan kömek sorap, has-da eçildi. Bir işsegi onuň ýoluna bagyşlady.

Düýeleriň bolşuny synlap, olaryň sadalygyna içini güldürip duran tilki işsegiň ady orta geçensoň, höwesli ýalmanyp, köşegiň ýanyna geldi. Ilki: «Haý, bolmandyr özün-ä...» diýen bolup, näderini bilmeýäne meňzäp, onuň töwereginden aýlandy. Ara wagt salyp, ýagdaýa has-da dartgynlyk berdi. Soňundanam: «Hany, pirimi çagyryp, menem bir synanyp göreýin» — diýip, ýeňlerini çyzgaşdyryp çemelendi.

— Göreweri...

— Gör, tilki aga — diýşip, bu ýagdaýdan baş çykaryp bilmän, alaçsyz duran mähelle hem ýerli-ýerden onu makullady.

Tilki köşege golaýrak durup, onuň başyndaky suwkädiniň bokurdagynyň iki tarapyndan tutup, bir

çekdi welin, ol darka bölünip, onuň her tarapy tilkiniň bir eline geldi. Şondan soň, düýeleriň üstünden agyr ýük aýrylan ýaly boldy. Olar: «Hudaýa şükür, derdimiz dep boldy» diýşip, ýeňillik bilen dem aldylar:

— Bä, tilki agada emel kän-ow...

— Tilki aga ýetişäýdi. Ýogsam, onuň kellesini kesäýmesek bolmazdy...

— Asyl, beýdäýseňem boljak eken-ä. Kellä gelmändir-dä — diýşip, onuň soňundanam gürrüňini etdiler.

Tilki soňky gürrüňleriň hiç birisine-de gulak gabartmady. Ol hudaý ýoluna aýdylan işşegi eşeginiň syrtyna aldy-da, çagajyklarynyň ýagly guýruk gapjagyna begenip, niredesiň öýüm diýip, ýola rowana boldy.

GARGA BILEN GÜRRÜŇ

R

Her oturan ýeriňde
Irginsiz «karr-karlaýaň».
Ardynýarmyň garga sen,
Ýa-da kime gargaýaň?

— Habarmy bersem size,
Men gargada arzuw kân.
Okuwa gitjek menem
«R» diýmäni öwrenýän.

RAHMANYŇ ÖÝKESI

Rahmanlaryň goňşusynyň köşeklije düýesi bardy.
Ol köşejik diýseň mähirlijedi. Ony gördüginçe, göresin
gelyärdi.

Rahmanam hem her gün telim gezek gelip, ony
synlap giderdi. Birde ol köşejigiň emip duranyny görse,
ýene birde onuň enesiniň töwereginde patanaklap,
dänjiräp ýörenini görerdi. Köşejik käte oňa aýaklaryny
aşagyna ýygnap, özüniňem ejesi ýaly çöküp, depe bo-
lup oturyp bilýänini hem görkezerdi. Bir gün goňşular
düýelerini köşegi bilen äkidip, bazarda satyp geldiler.
Şundan soň, Rahmanyň ol öýe aýagy çekmedi:

Bir ýola goňşy aýal ejesiniň ýanyna oturmaga

gelende, oňa habar gatdy:

— Rahman jan, näme bize barmaňy kesäýdiň-le, oglum?

— Men öňem size baramokdym. Köşejiklere barýardym — diýip, Rahman öýkesini mälim edip, ýeňsesini tüňňertdi.

Çaýlaşyp oturan aýallaryň ikisi-de şundan soň: «Gör, gep gelip nireden çykdy» diýýän manyda, bir-birleriniň ýüzlerine uýatly seredişip dymdylar.

S

SÜBSE

«Sübüs-sübüs» ýoly
Syryp ýör sübse.
Oturyp bilenok,
Bir bilin bogsa.

SYNAG

Eşiden günüm pyşdylyň
Ýaşayanny üç ýüz ýyl
(Şeýle uzak köp, ýaşy,
Ýaşanokmyş hatda pil.

Baýra gidip getirdim
Bir oňatja pyşbaga.
Özem entek kiçijik.
Üsti kersenli-çaga.

Sanajak men şu günden,
Ýaşan ýaşyn sanma-san.
Goý, ýaşasyn üç ýüz ýyl,
Çyn bolsa şol diýilýän.

TILKINIŇ ÝÜZ BIRINJI SAPALAGY

Tilki bir ýola çölde aýlanyp ýörkä, dynç alyp oturan möjekleriň üstünden geldi.

— Hany, bäräk gel! — diýşip, möjekler ony gören batlaryna, dessine öz ýanlaryna çagyrdylar.

Gaçaryny aldyran tilkä möjekler näme diýse «hä» diýmekden başga alaç galmady.

— Hawa, agalar, näme hyzmat! — diýip, ol mylaýym sözläp, guýrugyny howada oýnadyp, gowusyrap olaryň huzuryna geldi.

— Sen aldawçymyşyň, hany, bizem bir alda...

— Ýok, agalar, aldawçam bolsam, men sizi, möjek neslini aldaýan däldirin. Miltem edip bilmerin...

— Ýeri, ýeri, saňa biz beletdiris!

— Ýöne meniň «Gawun ogurlaýşym», «Tazy aldaýşym» diýen ýaly oýunlarym-a bardyr. Bolmasa, şolaryň birden birini size görkezäýeýin!?

— Görkez hany!

— Onda, agalar, oýunyň şertine görä siz tegelenip duruň.

Möjekler hezillik görmek üçin tilkiniň töweregini halkalap durdular.

Tilki:

— Düme ýerden, ine, şeýle gawun ogurladym

— diýip, ilki bir kiçiräk gawunyň şekilini ýere çekip görkezdi. Soňundanam şu usulda beýleki ýerlerden çilen gawunlaryny hem suratyny çekip ýekeme-ýeke görkezip ugrady.

— Bi zaluwad-a dünýäň gawunynyň işini gören ekeni — diýşip, möjekler tilkiniň gürrüňine has-da gyzyklandylar. Şol arada tilki: «Ine, şunuň ýalam birini ogurladym» diýip, aňyrdan ýer çyzyp gelşine, ata möjege golaýlaşdy. Möjekler häzir tilkiniň daşan gawunlaryny göz öňüne getirişip, sülekeylerini sallaşyp durdular. Tilki şol arada amatly pursadyň gelenini duýdy. Harsa, ata möjegiň aýaklarynyň arasyndan sümlüp geçdi-de:

— Ýa pirim, çöl, özüňden medet — diýip, berdi ýazzyny. Möjekler «Haý, deýýus-a, bizi ýene aldad-ow» — diýşip, onuň yzyndan seredişip, gülşüp galdylar.

ŞEMAL

Baglaň başlaryn
Her ýana yrap.
Berýär guşlara
Hiňňildik gurap.

ŞARLARYŇ BIRI

Gyzyl şar,
Ak şar,
Sarysy bar,
Gögi bar.

Ter gülli çemeniň
Hut özi bolup
Şarlar uçup barýar
Asmana galyp.

Uçmaga höwesli,
Olaryň bary.
Begenýän meniňki
Şolaryň biri.
Şarlalaryň biri.

ŞUBHE

Ýaş garga gargalaryň toparyna goşulyp ýañyrakdan bäre uçup ugrapdy. Bir gün ol gargalar bilen bir öýüň gapdalynda ony-muny çokup ýörkä, gezmeläp, gapa golaý bardy. Ol ýerde jaýyň kölegesine atylan keçe bardy. Keçäniň üstünde çigit gabyklary, çörek owuntyklary pytraşyp ýatyrdylar. Bu ýerde ýañy bir gyzjagaz saçyny darap, howlugyp mekdebe gidipdi. Onuň ýygnaşdyrman giden aýna-başdaragy hem häzir keçäniň üstünde pytrap ýatyrdy. Şol arada garganyň gözi aýna düşdi. Ýöne ol öz önünde peýda bolan gargany birbada tanamady.

Gaýta gaýşarylyp, önünden çykanyň kimdigini bilmek üçin:

- Eý, sen kim? - diýip, ondan habar sorady.

Aýnadaky garga hem onuň hereketlerini üýtgeşsiz gaýtalasa-da, hiç hili jogap gaýtarmady. Garga birsalym geň galyp, garşysyndaky öz hereketlerine öýkünýän gargany synlap duransoň, ahyry onuň özüdigine göz ýetirdi. Ýöne şeýle-de bolsa, ol şol görýän gargasynyň özüdigine asla ynanyp bilmedi. Sebäbi ejesi bilen kakasy hemişe oňa «Ap-agym» diýerdiler. Şonuň üçinem, ol özgeler gara bolsa-da, gargalaryň arasynda bir özüniň akdygyna diýseň ynanýardy.

Garga aýna bakyp durşuna oýurganyp, iňkise gitdi:

— Bäý, walla, men nirede gazan gara dagy süýkenip ýörkäm-äýt?..

TÜRKMENISTAN — ÄPET GÄMI

T

Ýüzüp barýar Türkmenistan,
Gujagyna alyp halkyn.
Depesinde ýaşyl baýdak,
Ýaşyl baýdak, ýaşyl ýelken.

Oň üstünde gelin-gyzlar
Dokap otyr täsin haly.
Täsin onuň her bir göli,
Garagumuň özi ýaly.

Ak pagtadan ak dag ýasan
Pagtaçylar daga çykyp,
Şol dagyňam depesinden
Otyr olar dünýä bakyp.

Bu gämide köp-köp wyşka
Gögeripdir, derek bolup.
Güwwüldeýär zawodlary,
Turbalardan tüsse galyp.

Ýüzüp barýar Türkmenistan,
Gujagyna alyp halkyn.
Depesinde ýaşyl baýdak,
Ýaşyl baýdak - ýaşyl ýelken.

TÜRKMENIŇ ÝAŞYL TUGY

Türkmeniň tugy pasyrdaýar.

Onuň ýaşyl reňki bar. Ýaşyl reňk ilki bilen-ä düşümlü reňk, galyberse-de, ol baharyň lybasy.

Türkmen tugy bilen ýaz paslynyň diňe bir reňki däl, olaryň many-mazmunlary-da bir-birlerine meňzeş. Bahar her gezek gelende, dünýä özi bilen gowulyk getirýär. Ol gelensoň, onsoň, hemme zat al-ýaşyl öwsüp, ösmek- özgermek bilen.

Ýüreklerde ynam, gursaklarda höwes peýda bolýar. Baharda diňe bir özüne ýaşyl ganat-per ýasanan agaçlar däl, hatda adamlaram, daglaram özleriniň uçup biljegine ynanýarlar...

Türkmeniň ýaşyl Baýdagy parlaýar...

Ol hem ýaz ýaly öz halkyna YNAM getirdi. Türkmen indi şu Baýdagyň astynda özüniň heniz görülmedik, ýöne köp arzuw eden gowulyklaryna tarap barýanyna ynanýar.

Ýaşyl tug kuýaş bolup, il kalbyny çoýýar.

Türkmeniň bahar reňkli tugy bu gün dünýäniň köp döwletleriniň paýtagtyny bezeýär. Türkmen tugy Birleşen Milletler Guramasynyň Merkezi Köşgüniň önünde pasyrdap duran belent başly baýdaklaryň hem birisi. Türkmeniň ýaşyl tugy halkynyň manysyny, maksadyny aýgyt edip pasyrdaýar.

Ony synlan didelerde guwanç däneleri bulduraýar.

U

UÇARMAN BOLSAM

Günler geçsedı,
Uçarman bolsam.
Uçarmy sürüp,
Asmana galsam.

Meni synlaşyp,
Ogılanlaň bary,
Gygyrşardylar:
«Mündüräý, Sary!»

Öýmüzden çykar
Garryja enem.
«Bek otur!» diýip,
Gygyrar hemem.

Günler geçsedı,
Uçarman bolsam.
Öz obamyza
Bir uçup gelsem.

U-U-U-U

Gijara obanyň ýeňsesinde ýene-de içigip-içigip
şagal uwlady.

— U-u-uw...

— Eý, şagal, näme uwlaýaň?

— Howada meniň söýgüli gawunymyň ysy bar.

— Heý, şonuň üçinem bir beýle zarynlap uwlamak
bolarmy?

— Iýesim gelýär ahyryn. U-u-uw... U-u-u...

BATYRJA GAÝYK

Ýegen ýap boýuny syryp barýardy. Şol arada, onuň
gözi tolkunlaryň arasyna düşen ýaprak-gaýygyga düşdi.
Tolkunlar süri bolşup, ony kowalaýardylar, synyndan
aslyşýardylar. Ýöne gaýygygam ýeserjedi. Olara tutdyr
ýaly däl di. Ol galgap, bir ondan çykýardy, bir mundan.
Töwerekdäki tolkunlar bolsa ony aljyratjak bolşup ber-
başagaýdylar.

— Batyrja gaýyk eken — diýip, Ýegen ony
birsalym synlap duransoň guwandy.

— Şular ýaly batyrjalar soňra matros bolýa-da —
diýip, suw hem onuň pikirini makullap, töweregine
tolkun ýaýradyp, owsunyp goýberdi.

ÜZÜM

Üzüm-üzüm
Düzüm-düzüm
Hoşalara
Gidýär gözüm.

Alsam diýýän
Ýolsam diýýän.
Lezzeti bar,
Üzüm iýmäň.

Şor mahaly
Alyp iýseň.
Işin görýär,
Şonda dişiň.

Bu mahal oň
Kölgesi bar.
Günden gorap,
Bilmesi bar.

Sabyrsyzam
Däldirin men

Buldurada
Bişiber sen.
Üzüm üzüm,
Düzüm-düzüm,
Biş tiziräk
Sende gözüm.

ÝÜZÜNI NURANA-DA GÖRDÜM-LE...

Bu waka tilki sürüji bolup işleýän döwürlerinde bolupdy. Şol gezegem ol öz başlygyny alyp, şähre barýardy. Obanyň çetine ýetiberende, ötüp barýan bir bölejik çekene ýoly baglan mahaly, ol alaçsyz saklanmaly boldy. Goýunlaryň yzynda eli çybyklyja çopanjk bardy. Aňyrdan wazlap gelen maşynyň sürüjisi gelegelmäne yzly-yzyna maşynyny düýtdülledip, ýoly tiz boşatmagy talap edip ugran mahaly, onsuz-da sürüsini tizräk ýoldan sowmagyň aladasy bilen başagaý bolup duran oglanjygy aljyratdy. Çopanjk goýunlaryň töwereginde elewräp, eýläk bir ylgady, beýläk bir ylgady.

Onýança tilki maşynyň aýnasyndan kellesini çykaryp, elini salgap, dyzanyp talaply gygyrdy.

— Eý, sen ýoly boşadýaňmy, ýok. Haý, mysalaň gursun!

Çopanjk ýagdaýy görüp duranlygyna seretmezden, tilkiniň özüne käýinmegini halaman çytylyp, nägile bolup, baş göteren wagty ol tilkiniň gapdalynda özüni synlap, guwançly ýylgyryp oturan agasyny görüp, birden ýylgyryp goýberenini-de duýman galdy.

Sürüji başlygynyň hem ýylgyrýanyndan habarsyz, çopanjygyň içini ýakaýyn diýýän ýaly ýylgyrmasyny halamady.

— Munuň aklyly-zadam ýerinde däl öýdýän. Men-ä janymy ýakyp, ýoldan sowul diýýän. Bu bolsa sam-syklap, ýylgyryp ýüzüňe seredýär.

Süri sowlup, maşyn ýene-de ýoluna gönügensoň, häliden bári wakany gapdaldan synlap oturan başlyk tilkä ýüzlendi:

— Ýaňky çopanjygy tanadyňmy, tilki?

— Aý...ý, yok... başlyk.

— Ol meniň uly agamyň ogly. Ýaňy gaňrylyp yzyna sereden mahaly ol meni tanap ýylgyrdy.

— Hä, şeý diýsene, ýüzüni nurana-da gördüm-le...

Hawa-da, tilki hemişe tilki bolýar-da. Ol ýalňyşmakdanam asla gorkmaýar. Sebäbi ýalňyşsa-da, ony ýüzugra düzetmegi başaýar.

Maşyn şäher ýoluny külterläp myçyp gitdi.

W

WELNAR AGA

Sakgal-saçyn ak basan,
Maňlaýy gasyn-gasyn.
Welnar aga şonda-da
Söýget etmez hasasyn.

Onuň täsin ýady bar,
Gürrüňinde jady bar.
Welnar agañ gürrüňne
Biz mydama hyrydar.

Hezil edip diňleýäs,
«Bä-bä» diýip, geňleýäs.
Biziň goşun ýeňäýse,
Birazajyk ýeňleýäs.

...Kä kowup, kä gaçýarys,
Dagdan, çölden geçýäris.
Esger bolup Görogla,
Gyratlarda uçýarys.

WATAN GADYRY

Wepanyň indi köpden bäri garlawaçlara bir sorag beresi gelýärdi.

Ahyr bir gün ol ýapboýunda suw içip oturan garlawaja duşup görüp, öz soragyny ýadyna saldy. Onuň soragy garlawaçlaryň guş häsiýetleri bilen baglydy. Olar hem köp guşlar ýaly, her ýyl gyş golaýlaşyberende göç edip, yssy ýurtlara giderdiler. Şol gidişden diňe gyş geçip, ýaz çykansoň, yzlaryna dolanyp gaýdyp gelerdiler.

Wepa bolsa gowuja guş-garlawaçlaryň hemişe öz töwereklerinde bolmagyny islärdi.

— Garlawaç, sen näme, her ýyl bu ýerden göç edip gidýäň?

— Watanyň gadyryny bilmek üçin.

— Onda näme, ýene-de her ýazda ýazyň öňi bolup, yzyňa gelýäň.

— Watanyň gadyryny bilmek üçin.

Garlawaç soňra töwerekdäki gözetimden gözetime ýaýrap oturan seleň sährany guwanç bilen synlap: «Watanyň gadyry ondan aýra düşeniňde has gowy bildirýär» diýip, sözünüň üstünü ýetirdi.

Y

YLÝAS

Ylýas diýdi: «Eje, kömek et-dä sen,
Bäşinji klasda okasadym men!
Geçäýsem-de ýedä, razy men. Bolýar.
Meniň şolar bilen okasym gelýär.

Eje, mugallyma aýdaý-a şuny,
Ulurak klasa geçirsin meni.
Hemme klaslardan kyn ekeni has,
Meniň okaýanym, birinji klas!»

YKBAL HATARY

Yklym Saparlara gezmäge gelipdi. Olar çolaja otagda oýnap otyrdylar. Şol barmana birden Yklymyň ünsi diwardaky asawaja düşdi. Ol ýerde üç sany esger şineli asylgy durdy.

— Bular näme? — diýip, Yklym şinellere hyrydar seretdi.

— Ine, bu atamyň şineli — diýip, Sapar turup, ilki guwanç bilen birinji asawaçdaky şineliň syýyndan tutdy.

— Ikinji şinel kimiňki?

— Ikinjisi kakamyňky. Onuň yzyndaky bolsa agamyň esgerlikden geýip gelen şineli — diýip, Sapar üçünji şineli hem buýsanç bilen görkezdi. Soňundan ol asawaçdaky boş ilgençege elini uzatdy.

— Ine, bu bolsa meniň şinelimiň ýeri bolmaly. Men desantçy goşunda gulluk etjek.

Hatara esger bolup duran şinellere oglanlaryň ikisiniňem gözi gitdi...

Şol pursatdanam oglanlaryň ikisi-de pikirlerinde, depelerinde ýaşyl baýdagy pasyrdadyp, nyzam bilen barýan esgerleriň arasynda özleriniň hem barlygyny gördüler.

ÝAGYŞ

Hersi ep-esli,
Hersi bir şänik
Gaýdýar damjalar
Bulutdan tänip.

Olar gelyär-de,
Bezeýär ýeri.
Olar otlaryň
Ýüzüniň deri.

Goýanok heniz,
Çeker-le daňa.
Baglar gulagny
Deşdirýär oňa.

ÝENE-DE BIR, ÝENE-DE BIR...

Okuwçylar köçäniň gyrasyna nahal oturdyp ýördüler. Ýegen hem olary görüp, ýanlaryna bardy. Birsalym töweregindäki nahal oturdýanlary synlap duransoň, onuňam şolara meňzäp nahal oturdasy geldi. Mugallym muny duýdy-da, oňa-da bir düýp nahaly oturtmaga berdi. Ýöne Ýegen nahaly alyp oturdyp bolansoň, ýene-de tukatlandy. Mugallym onuň bolşuny görüp, geň galdy.

— Näme oýa batdyň, Ýegen! Sen begenmeli ahyryn. Gör, nähili agaç ösüp ýetişer!

— Meniň nahalym ýekesirär-ä, mugallym. Menem öýde ýeke galanymda ýekesireýän-ä. Bolmasa, men ýene-de bir düýp nahal ekäýeýin?

Mugallym Ýegeniň islegine düşüniپ ýylgyrdy, soňundanam oňa oturtmaga ýene-de birnäçe düýp nahal berdi.

Okuwçylar nahallary ekip gutaransoňlar, mugallym töwerege aýlanyp kimiň näçe nahal oturdanyny hasaplady.

— Sen näçe nahal oturtdyň? — diýip, ol Ýegen-denem duşuna gelende, sorady.

Ýegen: «Bir, ýene-de bir, ýene-de bir...» — diýip, töwerekdäki öz eken nahallaryny bir-bir görkezişdirdi.

— Hemmesi bilelikde onsoň näçe bolýar?

— Bilemok — diýip, Ýegen mugallymyň öňünde özüni müýnli duýup, egnini gysdy.

Ýegen entek mekdebe barmandy. Ol goşmak-aýyrmagy hem bilmeýärdi.

— Zeleli ýok. Tizden senem mekdebe gatnap başlarsyň, şonda sen diňe bir eken nahallaryňyň sanyna däl, olaryň ýapraklarynyň näçeligini hem hasaplap bilersiň — diýip, mugallym Ýegeniň göwnüni göterdi.

Z

ZEMZEN

Kowaladym baýyrd
Duşan çagy zemzeni.
Onuň gahary geldi,
Çişip ýatlatdy humy.

Guýrugyny gamçylap;
Tanap goýaýgyn meni!
Git gaharmy getirme,
Ýogsam ýenjerin seni.

IŇ OŇAT OBA

Zaman bir ýola ejesi bilen uzakda ýaşaýan daýylarynyňka myhmançylyga gitdi. Hatar-hatar jaýly, köçeleri asfaltly oba aýlanyp görensoň bu ýer oňa ýarady. Mundanam başga bu ýerde onuň gowy görýän zatlary: gazly suwlar, buzgaýmak satylýan ýerler hem bar ekeni. Owadan oba şähre meňzeýärdi. Gelen günü Zaman pikirinde daýylarynyň obasyny öz gören beýleki obalary bilen deňeşdirip, onuň iň oňat obadygyna ynandy.

Myhmançylyga gelen gününüň ertesi ol ilki obada

galan enesini ýatlady. Hawa, soňra hemme zat hem, hut, şundan başlandy: kakasy, agalary, bile oýnan deň-duşlary, suwa düşýän güzerleri, iti Alabaý, ýene-de öz obalary bilen bagly köp zatlar onuň ýadyna düşüp ugrady.

Şeýle-de ol haýsydyr bir düşnüksiz güýjüň özüni obalaryna tarap çekýänligini hem syzdy. Şundan soň hälim-şindi şu zatlary ýatlap küýsäp duransoň daýy-daýzasynyň, olaryň çagalarynyň myhman hökmünde özüne edýän hezzet-hormatlary-da onuň öýlerine gaýtmak islegini asla kemip bilmedi. Häli-şindi ol yzyny küýsäp tukatlandy.

Bir hepdeden Zaman maşynda ejesi bilen myhman-çylykdan gaýdyp gelýärkä, uzakdan öz obalaryny görüp begendi. Maşynyň içinde oturyşyna oňa tiz ýetmäge hem-de: «Iň oňat oba-ha sen ekeniň, obam!» diýmäge howlukdy.

Näme üçin şeýledigine düşünmese-de, Zamana öz obalarynyň dünýäde iň gowy obadygyny bilmek diýseň ýakymly boldy.

MAZMUNY

Saýlaw Myradow. Dünýäniň özüniň gurluşy şeýle: kiçijikler kem-kemden ösýärler, ulalýarlar	6
Günüň öýi	11
Çal, tüýdügim	12
Pişigim	13
Garpyzlar	14
Sary gawun	15
Balary	16
Täze jorap	17
Pökgi	18
Ulalaýyn entejik	19
Alma	20
Selbi	21
Jemal	22
Ussanyň jogaby	23
Ussa	24
Çary çopan	25
Meñzeş oğlan	26
Günüň öýi	27
Artekde	28
Kerim bilen bal arylar	34
Güýçli at	43
Güýçli at	44
Gezelenje gelen aý	45
Enemiň äýnegi	46
Men dorja taý	47
Ylgap barýan	49
Ýeke özüň iýmedim-ä	50
Beýik men	51
Düşnüksiz ene	52
Çabga	53

Kiçiniň iş bölüşi	54
Durnuksyz	55
Ogry pişik näme iýer	56
Iň oňat pasyl	57
Aýsenem	61
Habar beriş	62
Ýol	64
Ene tokaý hem pilbasan hakynda erteki	65
Ýyldyzyň ýoly	70
“A” ýazýan	79
“A” ýazýan	80
Uly ýolun üstünde	82
Yzlap ýörsem şemaly	84
Torgaý	85
Kebelek	86
Lälezarda	87
Daglar	88
Bagt	89
Çynym	90
Enem bilen men	91
Säher (<i>Ýa. Akime</i>)	92
Düýe barýar	93
Köşek	94
Şemal	95
Jemal mamaň neberesi	96
Şular ýöne	101
Hekaýat	103
Güzerde	105
San sanaýan	107
Welnar aga	108
Baýyrlar	112
Meniň gowja balygym	113
Gyş şonda bolýar	114

Nur paýlaýan oglan	115
Atly bolsaň	123
Köşek bilen ala top	128
Üç murtlak kapitan	149
Erteki	150
Güneşde	152
Oýun	154
Üç meňzeş	156
Ilkinji duşuşyk	157
Üçekde	160
Hor syçan	161
Sanawaç	163
Radio hem üç pişik	165
Pişik bike tokaýa barýar	168
Toý	170
Syýahat	172
Ganatlylar	174
Possunly paraşýutçy	194
Tokaýa gitjek ýene	197
Derýada	197
Şadyýan çeşme	198
Tokaý	199
Baga çykyp bilýäniň	200
Ördekler	201
Esasy zat	202
«Kömelekli» ýagyş	203
Ak guw	204
Tokaý simfoniýasy	205
Jojuk	206
Ümsülik	207
Şişkalar	208
Tokaý ýagyş	209
Daşdeşen	211

Bir guýynyň başynda	212
Berýozowik-kömelek	214
Tokaý ýodasy	215
Baglar tans edende	216
Lena aýdym aýdanda	217
Ýene gitjek tokaýa	218
Litwa goşgulary	219
Litwa	219
Aldonanyň suratlary	220
Çakylyk	221
Reýklaýtes bilen ejesi	223
Kän aglady bir pişik	224
Bir bar eken	225
Türkmenistan hakynda goşgy	226
Bir bar eken	228
Kowlan it	230
Il görsün	231
Ýagşy söz	233
Täsin haty manysy	235
Biziň krokodilimiz	240
Bir amady gelende	243
Çaý başynyň derdinmesi	245
Awçy tilki	247
Hüwdi	248
Barýar, barýar pyşbaga	251
Çöl parady	252
Akpamygyň aýdymy	254
Suw atlary	256
Suw atlary	256
Tolgundy deňiz	257
Balyjak	258
Iň soňky balyk	260
Bäşinji «A» synp	264

Mekdep howlusynda	264
Aýdym	265
Goşgy	266
Janyň ýaňýar	268
Weteran bilen	269
Kömelek	270
Zähmet sapagy	271
Arakesmede	272
Dost	274
Sport meýdançasynyda	276
Kim nämeli gelyär mekdebe	277
Şadyýan howly	278
Ikilik alan günüm	279
Sona Geldiýewa	280
Çakylyk	281
Harman dälimiz	285
Töräniň doglan günü	286
Goşhalta	287
Gezelençde	288
Başınjy synp	289
Orazgeldiň güjügi	291
Orazgeldiň güjügi	292
Garlawaç, gelsene	295
Towşan bolasym gelyär	296
Gazlar suwa düşdüler	297
Salgy bersem	298
Äpet garagumuň bir küňjeginde	301
Serhetde	304
Atamlaryň obasynda	305
Atam bilen ota gitdik	307
Öý	309
Küýze	310
Palaw	311

Haýwanat bagy	313
Demir tahýaly bolsaň	315
Buz	316
Ýagys ýaganda	317
Gije	318
Tamdyr hem enem	319
Dünýä güýzände	320
Pikirimde	321
Şatlyk	322
Agam gürrüň berdi	323
Janköýer	324
Ýolbars	325
Gizlenpeçek	326
Ýagşylyk ýaraşmaz eken pişige	327
Bir günden bir gün	328
Geň waka	330
Düýe	332
Çynaryň üsti	333
Sirkde	334
Pişik	336
Düýe barýar patanaklap	337
Jikjiki	338
Säher-säherler	339
Şol gezek	340
Howsala	343
Bedewiň	348
Sapak	350
Erbetje	354
Gar häsiýeti	361
Ak paraşýut	362
Guzyguýruk	363
Gämiler	364
Oglaň bilen erik	365

Gök taýhary ýuwduk biz.....	366
Gün bilen tirkeşip.....	367
Şadyýan harplyk	369
«A» ýazýan	370
«A» alaňyň üstünde	371
Bulutlar	372
Be... bulary	372
Buýsanç.....	373
Çapyşaryň täzedən.....	374
Bizden sorayan.....	374
Çary çopan.....	375
Daglar.....	376
Daşdeşen	376
Doganlar.....	376
Eziziň pökgüsi	378
Erteki.....	379
Älem.....	380
Ädigim	381
Gämiler	381
Futbol	383
Synag.....	383
Garpyz.....	386
Güjüгим	386
Gawun bäbek	387
Hat.....	388
Hakyky it.....	389
Itim öňümden çykdyم	391
Özüň ýimeseň	391
Jüýjeler	393
Jojuk	394
Alaja	394
Žirafa.....	395
Taýkanaç	395

Keyigokara	398
Kirpi	398
Kapitan	399
Leňneç	400
Leýla	400
Läle	401
Meniň reňkleriň	402
Möjek	402
Mähek daş	403
Nurynyň galamy	406
Nan	407
«Ň» harpy	408
Gaňňa	408
Deňiz	408
«O» harpy	410
Otly	410
Şah çykanda gel!	411
Ödek	412
Öküz	412
Öýlänçi	413
Pagta ýygýar hemmeler	414
Hadysa	414
Garga bilen gürrüň	417
Rahmanyň öýkesi	417
Sübse	419
Synag	419
Tilkiniň ýüz birinji sapalagy	420
Şemal	422
Şarlaryň biri	422
Şubhe	423
Türkmenistan - Äpet gämi	424
Türkmeniň ýaşyl tugy	425
Uçarman bolsam	426

U-u-u-u.....	427
Batyrja gaýyk.....	427
Üzüm.....	428
Ýüzüni Nurana-da gördüm-le	429
Welnar aga	431
Watan gadyry	432
Ylýas	433
Ykbal hatary	434
Ýagys.....	435
Ýene-de bir, ýene-de bir... ..	436
Zemzen.....	438
Iň oňat oba.....	438

AGAGELDI ALLANAZAROW

GÜNÜŇ ÖYI

(Saýlanan eserler. Iki tomluk)

I TOM

Redaktory B. Orazdurdyýewa, N. Egenowa

Suratçy Ýe. Mihelson

Dizaýn D. Seýitgulyýew

Ýygnamaga berildi 19.08.2005.

Çap etmäge rugsat edildi 10.11.2006. Ofset kagyzy.

Formaty 60/84 1/16. Çap listi 28.

“Hatdat” hususy çaphanasy. Magtymguly şaýoly 198. A.